

Uluslararası

Crisis Group
Kriz Grubu

TÜM DÜNYADA İHTİLAFLARA ENGEL OLMAK
ÜZERE ÇALIŞIYORUZ

Kuzey Kafkasya: Entegrasyon Zorlukları (III), Yönetim, Seçimler, Hukukun Üstünlüğü

Avrupa Raporu N°226 | 6 Eylül 2013

Uluslararası Kriz Grubu
Merkez Binası
Avenue Louise 149
1050 Brüksel, Belçika
Tel: +32 2 502 90 38
Fax: +32 2 502 50 38
brussels@crisisgroup.org

İçindekiler

İdari Özet	i
Tavsiyeler	iii
I. Giriş	1
II. Adem-i Merkeziyet ve "Güç Dikeyi" arasında Rusya	3
A. Günümüz Federal İlişkileri.....	4
B. Yerel Yönetim	6
C. Fon ve Bütçeleme	6
III. Seçimler	9
A. Duma Eyaleti 2011 Seçimleri.....	9
B. 2012 Başkanlık Seçimleri	12
C. Bölgesel ve Yerel Seçimler	14
D. Bölge Liderlerinin Seçimleri	17
IV. Güç İlişkileri Mozaïği	20
A. Dağıstan	20
B. İnguşetya	25
C. Karacaylar-Çerkesya ve Kabardino-Balkarya	27
D. Çeçenya and Kuzey Osetya	29
V. Hukukun Üstünlüğü	32
A. Polis	34
B. Soruşturma	37
C. Yargı Sistemi	41
D. Alternatif Adalet Arayışı	43
VI. Sonuç.....	47
EKLER	
A. Kuzey Kafkasya Haritası.....	48
B. Uluslararası Kriz Grubu Hakkında	49
C. 2010'dan İtibaren Avrupa'ya ilişkin Kriz Grubu Raporları ve Brifingler	50
D. Kriz Grubu Vekiller Kurulu.....	51

Uygulamaya İlişkin Özet

Kuzey Kafkasya'daki silahlı çatışma günümüzde Avrupa'da yaşanan en şiddetli çatışma olmuştur. En az 1.225 kişi 2012'de kurban gitmiştir(700'ü ölü,525'i yaralı) ve 2013'ün ilk altı ayında en az 242 kişi öldürülmüş ve 253 kişi yaralanmıştır. Bu olay Dağıstan, Çeçenya ve İnguşetya'nın en şiddetlisi olmuştur ve Çeçenya'nın durumu 2012'de daha da kötüye gitmiştir. Toprak, idari sınırlar, alan ve kaynaklara ilişkin çözüme kavuşturulamayan tartışmalar etnik ve dini gerilimler, devletin adil siyasi temsil sağlama yetisi, hukukun üstünlüğü, yönetim ve ekonomik büyümenin yanı sıra şiddetin temelinde yatan önemli sebeplerdir. Bölgenin dahili parçalanması ve Rusya Federasyonunun geri kalanı ile yeterince entegre olmayışı bölge sakinlerinin siyasi ve toplumsal dışlanmasına katkı sağlamaktadır.

1999'da göreve geldiği ilk andan itibaren, Vladimir Putin Sovyet Birliği'nin çökmesinden sonra Rusya'daki bölgelere sağlanan benzersiz özerkliği geri almış ve son derece merkezi bir devlet kurmuştur. Kuzey Kafkasya'nın birçok sakini Moskova'da yer alan federal kurumlar tarafından alınıp uygulanan kararlardan dolayı yabancılaşmış hissediyor. Ayrıca, 2011 parlamenter ve 2012 başkanlık seçimleri sırasında büyük ölçekli bölgesel şiddet olayları ve şüpheli uygulamalar da devletin popüler meşruluğuna gölge düşürmektedir.

Eski Başkan Dmitry Medvedev tarafından sağlanan köklü reformda vaat edildiği üzere doğrudan seçilmek yerine yeni liderler Dağıstan ve İnguşetya'da dolaylı olarak seçildiğinde yani 8 Eylül tarihinden itibaren bu duygunun daha da şiddetlenmesi muhtemeldir. 2013 Mart'ta, Duma bazı olaylarda bölgesel liderlerin doğrudan seçilmesinin restorasyonunu geri çekmiştir. Bunların istikrarı bozma potansiyellerine ilişkin endişeleri belirterek, 2004'den itibaren başkan tarafından kullanılan baş idarecileri seçme yetkisini Kuzey Kafkasya Federal Bölgesinde yer alan yedisi de dahil, (seçilen) bölge düzeyindeki meclislere vermiştir. Böylece vatandaşlar cumhuriyetlerinin yetkilerini demokratik açıdan uygun tutmaya ve anlamlı bir şekilde siyasi hayatta yer almaya yarayacak birkaç araca sahip olmaya devam etti. Yerel anketler yönetim kalitesinin geliştirilmesine yönelik yöntemler sunabilirdi ve Kuzey Kafkasya'nın ülkenin geri kalanıyla entegre olmasına yardım etti.

Güvenilirliğin ve saydamlığın olmayışı bölgenin güçlü insanları, iş adamlarını ve siyasetçileri biraraya getiren etnik bağlara ve akrabalığa dayalı samimi ağlar sağlamak için yönetim sistemini daha yumuşak başlı hale getirir. Bu gibi ağlar siyasi yaşamı yönetir ve genç profesyonellerin ilerlemesi için gereken kaynakları ele geçirir ve fırsatların önünü kapatır. Bölgesel çıkara dayalı birçok grup seçmen gündemlerinden ziyade kendi çıkarlarının peşinden gittikleri yer olan federal kurumlarda temsil edilir ve federal yetkililerle bağları oldukça kuvvetlidir. Memurlar muhalefet, kamu örgütleri ve dini gruplar yüzünden birkaç cumhuriyette zorluk yaşamaktadır. Fakat bunlar

yönetimde gelişmeyi sağlayamamıştır ve çatışmaların etkin bir şekilde çözülmesi ve kalkınmayı sağlayacak kontrol ve dengeleri yeniden kuramamıştır.

Kolluk kuvvetlerinin istismar edici davranışlarıyla geçen hemen yirmi yıllık bir süre zarfı vatandaşların hukukun üstünlüğüne olan inancını yok etmiş ve bazı mağdurları daha önceki Kriz Grubu raporlarında tanımlandığı üzere İslam direnişçiline itmiştir. Dokunulmazlık hafif suçları dahi soruştururken güvenlik servisi uygulamalarında şiddete yol açmıştır. İnsan hakları grupları zorunlu kaybolmalar, işkence ve yargısız infaz gibi olayları büyük çapta belgelemiştir ancak mağdurlar etkili yerel çözümlere kavuşturulamamıştır. Hükümetin ıslahına ilişkin pek çok kişinin son umudu Rusya'nın en fazla devam eden dava defterine sahip olduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'dir. (AIHM)

Tüm bunlar nüfusun kurumlara güvenmeşiine katkıda bulunur. Yoğun olarak Müslümanların yer aldığı bu bölgedeki önemli sayıda kişi için, seküler devlet oyununun kuralları görmezden gelinmiştir ve bu da İslam ve örf adet hukukuna dayalı tutucu modellerin çekiciliğini artırmış ve terör karşıtlığı için bölgesel destek kazanma girişimleri küçümsemiştir. Çoğu bölge sakini topluluklarını düzenlemek için alternatif yollar arayışı içinde. Özellikle Kuzey Kafkasya'nın Doğu Cumhuriyetlerinde, hem Sufi hem Selefi topluluklar alternatif kurumlarla paralel gerçeklikler oluşturuyor.

Bu rapor entegrasyon, hükümet analizi, siyasi ve hukuki meselelere ilişkin Kriz Grubu'nun Kuzey Kafkasya Projesi tarafından çıkarılan açılış dizisinin üçüncüsüdür. Bu rapor Ekim 2012'ye ait bölgenin etnik ve ulusal gruplarına, bunların tartışmalarına ve sorunlarına dair yapılan iki çalışmayı izlemektedir: İslam faktörü ve Selef kaynaklı direniş ve hükümetin dini ve direniş karşıtı politikaları. Ekonomi ve toplumsal olaylara ilişkin bir sonraki rapor şiddetin ve ölüme yol açan çatışmaların temel nedenlerinin incelenmesini tamamlayacaktır. Bunları takip eden tavsiyeler ilk üç rapordaki incelemeyle ilişkilidir.

Tavsiyeler

Etnik çatışma ve gerilimleri vurgulamak

Rusya Federasyonu Hükümetine:

1. Kuzey Kafkasya'nın ülkenin geri kalanıyla toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik anlamda entegrasyonunu artırmak ve bölgede yer alan kişilere karşı yabancı düşmanlığı azaltmak üzere kapsayıcı bir program hazırlayın.

Kuzey Kafkasya Bölgelerinin hükümetlerine:

2. Kuzey Kafkasya'daki etnik gruplar arası gerilimleri şu şekilde azaltın:
 - a) etnik gerilimlerin bulunduğu bölgelerde yerel hükümet ve emniyet dahil hükümet istihdamına eşit ulaşım sağlayın.
 - b) bölge toplulukları ve liderlerine de danışarak bölgede kapsayıcı bir toprak reformu geliştirip uygulayın ve uzak meralara ilişkin sorunlarla başlayarak toprak sorunlarını çözün.
 - c) çok zorlayıcı olmayan çatışmalarla başlayıp ve sonra daha karmaşık çatışmalarla devam edip karaya ilişkin sorunlara karşılıklı kabul edilebilir çözümler getirmeye çalışın ve
 - d) "ırka dayalı toprak sahipliği" kavramını yok etmeyi hedefleyen hoşgörü ve çok kültürlülüğü artıran etnik açıdan karışık ve kapsamlı bir eğitim sağlayın ve sivil ulusal kimlik geliştirin.

Direnış karşıtı çabaların etkinliğini ve bölgesel kabulünü geliştirmek üzere

Rusya Federasyonu Hükümetine:

3. Cumhuriyet hükümetlerine kendi alanlarında işleyen emniyet hizmetleri üzerinde daha fazla baskı gücü ve yetki sağlayın.
4. Yolsuzluk ve hukuka aykırı yöntemleri bastırmak için birimler ve bireyler için değerlendirme sisteminde birtakım değişiklikler dahil olmak üzere ve suç davalarının takibinde delil sahteciliği dahil olmak üzere içişleri bakanlığının reformunu devam ettirin ve ağır eğitim programları ile Kuzey Kafkasyadaki alt rütbe personelin profesyonelleştirilmesini artırın.
5. Kuzey Kafkasyadaki kayıp kişilerin yerini tespit etmek için federal birimler arası komisyon oluşturmak da dahil olmak üzere ve Federal Soruşturma Komitesi polis suçları özel biriminin bölgesinde personel sayısını ve müdahaleyi artırarak zorunlu kaybolma, yargı dışı cinayetler, işkence ve diğer insan hakları ihlallerine ilişkin suç davalarını daha fazla bir kararlılıkla takip edin.
6. Bölgede rehabilitasyon merkezleri açarak ya da var olanları yenileyerek Kuzey Kafkasya terör karşıtı operasyonlarında görev almış kolluk kuvvetleri için psiko-sosyal ve medikal federal rehabilitasyon programı oluşturun ve bürokratik engeller olmaksızın kendilerine tanınan tazminatlara tüm öldürülen ya da yaralanan personelin ve aile üyelerinin ulaşmasını sağlayın.

Kuzey Kafkasya bölgelerindeki hükümetlere:

7. İhlmalı seleflerle diyalog ve direnişçilerin silah bırakmasını ve huzurlu yaşama yeniden entegre olmasını teşvik eden görüşmeleri kapsayan yumuşak güçte önlemlere ilişkin direniş karşıtı çabaların odak noktasını güçlendirin.
8. Direnişçilerin ve hapis yatan eski direnişçilerin rehabilitasyonu için cumhuriyet komisyonlarının yetki alanlarını destekleyin ve güçlendirin.
9. Etnik ve dini çatışmalar dahil olan halk milis kuvvetlerini yasaklayın ve cinayet ve kaybolmalar dahil her türlü suça karışan üyeler için gerekli adli işlemleri yürütün.

Ulusal Terör Karşıtı Komiteye:

10. Direnişçinin aile üyelerine karşı cezalandırmayı durdurarak ve güvenlik görevlileri tarafından yapılan da dahil olmak üzere yasadışı şiddet e intikamı engelleyerek terör karşıtı operasyonlar sırasında bölge nüfusunun güvenliğini temin ederek yeni direnişçiler oluşmasından kaçının.
11. Direnişçilerin gönüllü akrabaları ve sivil toplum liderlerini de dahil ederek direnişçilerin olaysız bir şekilde teslim olmasını sağlayın.
12. Direnişçilerin dönüşü ve rehabilitasyonuna ilişkin federal bakanlıklar ile kurumlar arasında çıkar çatışmalarında arabulucu olun.

Rusya'nın Duma Eyaletine:

13. Güvenlik güçlerine karşı saldırılara katılma gibi daha ciddi suçlar da dahil olmak üzere Kuzey Kafkasya direnişçileri için yeni bir af çıkarın (Ceza Kanunu'nun 317. Maddesi).

Dini politikayı geliştirmek için

Ulusal Terör Karşıtı Komiteye ve dini politikadan sorumlu federal ve bölgesel kuruluşlara:

14. Şunları uygulayarak rekabet içindeki dini gruplara karşı tarafsızlığı koruyun:
 - a) hukuku ihlal etmedikleri sürece aşırı tutucuların bastırılmasını durdurun;
 - b) Şiddete meyilli olmayan Selefi toplulukların entegre olmasını sağlayan çabaları artırırken ve aşırıcılığın üstesinden gelme konusunda şiddete meyilli olmayan liderleri müttefik haline getirmek için bu liderlerle birlikte çalışırken diğer taraftan Dağıstan, Çeçenya ve İnguşetya'da Sufi-Selefi diyalogunu kolaylaştırın; ve
 - c) Ayrımcı söylemle ve dine dayalı uygulamalarla savaşın.

Kuzey Kafkasya'daki dini liderlere:

15. Müslümanlığın çeşitli kollarının taraftarları arasındaki mezhep çatışmaları, önyargılar ve düşmanlıkların üstesinden gelmeyi hedefleyen diyalogu geliştirmeye devam edin

Devletlerin meşruiyetini artırmak ve çatışmaları daha ılıman hale getirmek için devlet kurumlarını güçlendirin

Rusya Federasyonu hükümetine:

16. Tüm düzeylerde rekabetçi serbest seçimler de dahil olmak üzere demokratik yöntemleri yeniden kurmak için siyasi sistemde reform yapın ve öncelikli olarak bölgesel liderlerin doğrudan seçilmesini yeniden sağlayın.
17. Çoklu oylama, seçimde sandığa hile karıştırma ve diğer seçime ilişkin ihlallerde bulunan bireylere karşı idari ve(ya) cezai yaptırımlar oluşturun ve bunları uygulamaya koyun ve bir parti mensubu olmayan örgütler ve gruplar dahil olmak üzere ülke içinde daha geniş çaplı sivil katılım sağlamak için seçim gözlemciliğinin gerekliliklerini basit hale getirin.
18. Cumhuriyet hükümetlerinin daha geniş mali ve siyasi özerklik kazanması da dahil olmak üzere makul bir ademimerkeziyet anlayışı sağlayın ve bir taraftan devletin yolsuzlukla mücadelede gözlem kapasitesini güçlendirirken diğer taraftan yerel hükümetlerin fon tahsili ve tediyesi için gereken bürokratik prosedürleri basit hale getirin.
19. Emniyette dokunulmazlığa son verin ve zümre bağlantılarının suç faaliyetlerini kanun çerçevesinde sistematik olarak ve etkin bir biçimde soruşturun.
20. Yargı bağımsızlığını artırın ve raporlama sistemlerini değiştirmek ve yolsuzlukla mücadele de dahil olmak üzere soruşturmaların kalitesini artırın.
21. Hukukun üstünlüğünü, açık hükümeti ve Çeçenya'da siyasi ve dini çoğulculuğu tanıtmak için ciddi bir çaba sarfedin.

Avrupa Konseyi'ne:

22. Kuzey Kafkasya çatışmalarını gözlemlemeye devam edin. Bunlarla daha yakından ilgilenin ve Rusya'ya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını daha bütünüyle uygulaması konusunda baskı yapın.

Moskova/Brüksel, 6 Eylül 2013

Kuzey Kafkasya: Entegrasyon Zorlukları (III), Yönetim, Seçimler, Hukukun Üstünlüğü

I. Giriş

Kuzey Kafkasyadaki silahlı çatışma 2013'ün ilk altı ayı içinde en az 242 ölü ve 253 yaralı ile devam etmektedir. 1 Neredeyse her gün yaşanan direnişçi saldırıları ya da güvenlik operasyonlarıyla Dağıstan olayların merkez üstü olmaya devam etmektedir. Dağıstan'da dört ve İnguşetya ve Çeçenya'nın her birinde iki olmak üzere toplamda Ocak'tan bu yana sekiz büyük terör olayı yaşanmıştır. Bu olaylardan bir yıl sonra da Dağıstan'da dört Çeçenya, İnguşetya ve Kuzey Osetya'da her birinde birer tane olmak üzere intihar bombası olaylarına rastlanmıştır. 3 Temmuz 2013 tarihinde, İslamcı direniş lideri Doku Umarov Rusya'da kolay hedefleri vurmaya ilişkin on yedi aylık moratoryumunu açıkça iptal etti ve Sochi 2014 Kış Olimpiyatları'nı aksatmak üzere direnişçilere emir verdi.²

Şiddetin birden çok sebebi var. Radikal selefilik bayrağı altında mücadele eden direnişçiler Şer-i hukuka dayalı bölgesel siyasi bir birim arayışı içindeler ve Rus devlet görevlilerine ve ağır güvenlik önlemleriyle ve korkutma yoluyla direnişi sona erdirmeye çalışan güvenlik güçlerine saldırıda bulunuyorlar. Yine de, Kriz Grubu tarafından da tanımlandığı üzere Seleflerin çoğu barışçıl fakat seküler toplumsal ve ekonomik hayata entegre olmada sıkıntı çekiyor. Cami ve benzeri dua yerlerinin bol bulunduğu, dini tatillerin resmi olduğu, başı kapalı kadınların halk arasında yaşadığı ve İslami eğitim kurumlarının çalıştığı bölgelerde görünürlükleri artıyor.³

Bir başka sebep ise özellikle Dağıstan, Çeçenya ve İnguşetya'da Kuzey Kafkasya müslümanlarını gelenekçiler ve aşırı tutucular olmak üzere (ikincisi genellikle selefler) yirmi yıllık bir süredir ikiye ayıran derin mezhep çatışmasıdır. Dini liderlerinin seküler otoriteyi kabul etme eğiliminde olduğu ve aslında toplumun belli kısımlarını radikalleştirerek selefleri yasaklayıp haklarında işlem başlattığı gelenekçilerle devlet aynı taraftadır. Fakat 2010 yılında Dağıstan, İnguşetya ve

¹ "HH^opra^HKa. OraTHCTHKa @epTB Ha CeBepHOM KaBKa3e B nepBOM KBapTare 2013 r";

"HH^o- rpa^HKa. CraTHCTHKa @epTB Ha CeBepHOM KaBKa3e BO BTopom KBapTare 2013 r."

["Veri Grafikleri. 2013'ün ilk çeyreğinde Kuzey Kafkasya'daki kurbanların istatistikleri"; "Veri Grafikleri. 2013'ün ilk çeyreğinde Kuzey Kafkasya'daki kurbanların istatistikleri"], Caucasian Knot, 26 Temmuz, 29 Mayıs 2013.

² Direniş "küresel cihat" içinde İslamcılığa dayalı radikal bir proje olan Çeçen ayrılıkçılığının bölge çapında yayılması için son adım olarak 2007'de duyurulan Kafkas Emirliği (İmarat Kavkaz) altında gruplanan farklı bölgelerden gelen farklı gruplardan oluşan bir ağıdır. 1995'ten bu yana Rusya ile savaşan Çeçen bir komutan olan ve "emir" denilen Doku Umarov tarafından yönetilir. Kriz Grubu Avrupa Raporu N°221, *Kuzey Kafkasya: Entegrasyonun Zorlukları (II), İslamiyet, direniş ve Direniş karşıtlığı*, 19 Ekim 2012, pp. 13-19. "YMapoB npH3Ba^ BOopy^eHHoe nogno^be κ epiBi O^HMnagH B COHH" ["Umarov Sochi'de gerçekleşen Olimpiyat Oyunları'nda rahatsızlık verilmesi amacıyla silahlı direnişi çağırıldı"], Caucasus Knot, 3 Temmuz 2013.

³ Kriz Grubu Raporu, *İslamiyet, Direniş ve Direniş karşıtlığı*, op. cit. Bu Kriz Grubu N°220 Avrupa Raporu ile aynı anda yayınlanmıştır, *Kuzey Kafkasya: Entegrasyonun Zorlukları (I), Etnik Yapı ve Çatışma*, 19 Ekim 2012.

Karaçay-Çerkezya'da bulunan yetkililer direnişçilerin barışçıl yollarla teslim i ve rehabilitasyonuna yardımcı olmak için komisyon oluşturan ve liderleriyle diyalog içinde olan ılımlı Selefilere karşı rejimlerini liberalleştirmeye başladı ve tüm bunlar şiddet eylemlerinde azalma olmasına katkı sağladı.

2012 Kriz Grubu raporu direniş karşıtı iki model tanımladı: Ağır tedbirleri ve Selefilere ve ailelerinin ciddi bir şekilde korkutulmasını öncelikli hale getiren Ramzan Kadyrow emrinde Çeçenya'da uygulanan model; şiddet meyilli olmayan aşırı dindar grupların entegrasyonu ve diyalogu için yer açan Dağıstan'da eski Başkan Magomedow tarafından başlatılan diğer model. ⁴ O zamandan bu yana Magomedow'un yerine Moskova'nın desteğiyle Çeçenlerinkine daha yakın bir yaklaşımı takip eden Ramazan Abdulatipov almıştır. Bunun sonucunda şiddet eylemlerinde artış meydana gelmiştir. ⁵

Bölgenin kendine has etnokültürel ve dini çeşitliliği kuvvetli bölgesel uyum mekanizmaları ve çatışma yönetimi oluşturmuştur fakat aynı zamanda ölümcül çatışmalara sebep olmuştur. Bir ayrılıkçının çabaları sonucunda iki savaşın çıktığı Çeçenya'da ve İnguştyalı ile Osetyalılar arasında silahlı çatışma bölgesi olan Luzey Osetya Prigorodny Bölgesin'de şiddet eylemleri en fazladır. Çerkesler;Kabardeyler,Balkarlar,Karaçaylar,Kazaklar,Ruslar ve Dağıstanlı insanlar da etnik çizgiler boyunca yapılan sıkıntılara ve mevcut ihtilaflara maruz kalıyorlar. Bütün bunlar hızla yüzleşme ve kitlesel tartışmalara, bireysel saldırılara ve tehdit içerikli söylemlere dönüştü. Çoğunlukla idari sınırlar, toprak ve kaynaklara ilişkin pekçok tartışma henüz silahlı çatışma evresine geçmedi. Fakat Kabardino-Balkarya'da Prigorodny bölgesinde, Aukhovsky bölgesi etrafında ve Dağıstan'ın diğer kısımlarında İnguştyalı -Çeçen idari sınırına ilişkin ve çok uluslu Stavropol Krai'de olduğu üzere hala çözülemeyen bölgesel çatışmalar ve gerilimler direnişi besleyen sürekli bir kızgınlığa ve öfkeye sebebiyet vermektedir.

Daha fazla kötüye gitmemesi amacıyla, federal, bölgesel ve yerel Rus yetkililer tarafların kabul edebileceği çözümler bulmak amacıyla çatışmaların kompleks düğümlerini çözmeye başlamalıdır. Kuzey Kafkasya Entegrasyonun Zorlukları'na dair Kriz Grubu'nun ilk dizisinde bu üçüncü rapor yönetim, seçimler, emniyet ve yargıya ilişkin ne tür gelişmeler yapılabileceğini ve ne boyutta bunun yapılacağını incelemektedir.

⁴ Farklı direniş karşıtı yöntemlere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Kriz Grubu Raporu, İslamiyet, Direniş ve Direniş karşıtlığı, op. cit., pp. 30-33.

⁵ Bkz aşağıda yer alan Bölüm IV.A .

II. Ademimerkeziyetçilik ile "Güç Dikeyi" arasında Rusya

1993 Anayasası altında, Rusya toprak ve ırk olmak üzere iki prensip üzerine kurulu cumhuriyetçi bir yönetime sahip federal bir devlettir. ⁶Federal bölgeler siyasi özerklik seviyeleri ve ekonomik durumları bakımından büyüklük anlamında değişen fakat anayasal olarak eşit olan bölgelerdir. ⁷1990'larda cumhuriyetçiler eşit görülmemiş özerklik iddialarıyla merkeze meydan okudu ve etnik cumhuriyetçilerin desteğine ihtiyaç duyan Başkan Boris Yeltsin birçok imtiyaz vermiştir. ⁸1992 Federal Antlaşması bütün etnik cumhuriyetçilere özel bir statü ve devlete ait nitelikler (anayasalar, meclisler, yargıtaylar, başkanlar, resmi diller) vermiştir ve onların bölgesel mülkiyet haklarını ve kaynaklar üzerindeki haklarını tanımıştır. ⁹Merkezkaç hassasiyetleri ve ekonomik zorluklar düşünüldüğünde, yarı-konfederal düzen ülkenin daha fazla ayrı düşmesini engelleyecek olası tek yoldu fakat beş yıl sonra çeşitli bölgesel yasalar federal yasalara karşı çıkmıştır, güçler ayrımı açıktır ve merkezin vergi tahsil kapasitesi büyük ölçüde azalmıştır ve bu da bölgenin elit kesiminin bölge düzeyinde devletin ele alınmasını kolaylaştırmıştır. ¹⁰

Yeltsin'in yerine gelen Vladimir Putin gücü yeniden toplamaya çalışmıştır ve 2000'lerin ortalarına doğru, "federalizm olmadan federasyon" olarak bilinen ve yetkililerin "güç dikeyi" olarak adlandırdığı şeyi üretmiştir. ¹¹Bu değişimler tüm Rusya'yı etkilemiştir fakat ödenek sağlanan ekonomisi, zayıf siyasi partileriyle ve yerel kurumlarıyla ve şiddete başvurma konusunda daha özgür olan güvenlik güçleriyle, Kuzey Kafkasya'da özellikle barizdir.

⁶ Rusya Federasyonu 21 cumhuriyet, 46 oblast (bölge), federal önem arz eden iki şehir, dokuz Krai (alan), bir özerk bölge ve dört özerk alandan oluşur. Baş yönetici pozisyonu oblastlarda, özerk bölgelerde, alanlarda ve şehirlerde "vali" olarak adlandırılır ve baş yöneticisi 1 Ocak 2015 tarihine kadar "başkan" ünvanını elinde tutan Dağıstan hariç tüm ulus cumhuriyetlerinde "baş" olarak adlandırılır. Bu raporda "baş yönetici" ve "bölge lideri" terimleri birbirinin yerine kullanılabilir.

⁷ Federatif ilkeler ve bölgelerin gücü anayasanın 65-79 arası Maddelerinde açıklanmaktadır. Her cumhuriyetin durumu kendi anayasası ile tayin edilir ve her Krai'nin durumu kendi yasama meclisi tarafından kabul edilen hukuk kurallarıyla tayin edilir. Cumhuriyetler Rusya ile birlikte devlet kurumlarında kullanılacak olan kendi dillerini kullanma hakkına sahiptir. Bölgeler arasındaki sınırlar karşılıklı muvafakat ile değiştirilebilir. Rus Federasyonu federal yasama, yürütme ve yargı güçler sistemini tanımlar ve bölgelerdeki kurumlarını yönetir. Federal merkez mahkemeler, kovuşturma, vergi ilkelerinden vb. sorumludur. Fonksiyonlarını yerine getirebilmek için federal yöneticiler bölgelerde karasal kurumlar oluşturabilir ve görevlileri atayabilir. Rusya Federasyonu Anayasası.

⁸ SSCB'yi gerçekleştirmek üzere 1990 yılında yapılan ve Mikhail Gorbachev ile Yeltsin arasında yaşanan siyasi mücadelenin ortasında ortaya çıkan taslak Birlik Antlaşması hem Birlik hem de özerk cumhuriyetler arasında imzalanabileceğini belirtti ve bu da zımni olarak statülerindeki farklılıkları kaldırır. Bu Antlaşma günümüzde Rusya Federasyonu içindeki özerk cumhuriyetleri egemenliklerini ilan etmeye teşvik ederek Yeltsin'in kuvvet üssü olan Rusya Federasyonu'nu zayıflatmak amacıyla Gorbachev tarafından yapılan bir manevra olarak görülüyor. Yeltsin de cumhuriyetlere sloganiyle "kaldırabileceğiniz kadar egemenlik alın" diyerek cevap verdi. Ardından Çeçen ulusal hareketi antlaşmayı ayrılıkçı talebini desteklemek için kullandı.

⁹ 1994-1998'de, federal hükümet ve federasyonun özneleri genellikle gayriresmi pazarlığın bir sonucu olarak ve bazı durumlarda federal Anayasa'nın tersine bireysel bölgelere özel hükümler ve imtiyazlar sunan ikili antlaşmalar imzaladı. Elena Chebankova, "Uyarlanabilir Federalizm ve Putin'in Rusyasın'da Federasyon" , Avrupa-Asya Çalışmaları, cilt 60, no. 6 (2008=, sf. 993. Çeçenya ve Tataristan bu Federal Antlaşma'yı imzalamayı reddetti ve birkaç federal seçimi boykot etti; Çeçenya Kasım 1991'de bağımsızlığını ilan etti. Kriz Grubu Raporu, Etnik Köken ve Çatışma, op. cit., pp. 9-16.

¹⁰ Bölgenin elit kesimleri genellikle bölge girişimcilerinin vergilerden kaçınmasına yardımcı oldu.

¹¹ Gordon M. Hahn, "Putin Demokratik Reformlarının Rusya'nın Demokratikleşmesine Etkisi", *Sovyet Sonrası İlişkiler*, cilt. 19, no. 2 (2003), pp. 114-153; Cameron Ross (ed.), *Rusya'da Bölgesel Siyaset* (Manchester, 2002). "nyTHH: 'Ba^Henmaa 3aga^a ToccoBeTa - yrcpenTOHHe BepTHKa^H B^acTn'" ["Putin: "Danıştay'ın temel amacı güç dikeyini sağlamlaştırmaktır."], NEWS- ru.com, 22 Kasım 2000.

Putin'in yakın yardımcısı Dmitry Kozak tarafından yönetilen bir komisyon bölgeler ile merkez arasında güçleri resmetmek üzere kurulmuştur. Bölgeler federal bakanlıkların ve hizmetleri n başkanlarını bölge düzeyinde atama hakkına yeniden kavuştu.¹² Yeni vergi mevzuatı merkeze daha fazla irat dağıtmak üzere onaylandı; bütçe sistemi resmi olarak merkezileştirildi ve bölgelere fonlarını yönetmeleri için federal hazine sistemine katılmaları talimatı verildi.¹³

A. Günümüz Federatif İlişkileri

2000 yılında, yeniden merkezileştirmenin bir parçası olarak, bölgeler birleştirildi ve Rusya her birine hiçbir anayasal dayanak olmaksızın başkan vekillerinin tayin edildiği yedi *okrug'a* (süper-bölge) bölündü.¹⁴ Kuzey Kafkasya Federal Bölgesi(KKFB) 2010'da Güney Federal Bölgesin'den ayrıldığında oluşturuldu. Günümüzde en küçük federal bölge ve Rusların çoğunlukta olmadığı tek yer buranın başkenti olan Pyatigorsk'tur; Alexander Khloponin de buranın başkan vekilidir.¹⁵ Tarihi anlamda kendisine bağlı olan Adygea Cumhuriyeti'ni kapsamasa da Kazak ve Rus milliyetçilerinin açık protestolarına tüm memnuniyetsizliklerine rağmen Stavropol Krai'yi kapsamaktadır.¹⁶ KKFB'nin sosyo-ekonomik gelişimini yönetmek üzere tasarlanan bir strateji 2010 yılında kabul edilmiş ve 2012 yılında bir programla desteklenmiştir. Başkan Dmitry Medvedev ekonmik büyüme merkezlerinin, turistik eğlence alanlarının oluşturulması ve yönetim ve iş stratejilerinin koordinasyonunu Khloponin tarafından denetlenecek olan temel amaçları olarak belirlemiştir.¹⁷

Bölgesel liderler ve vatandaşların karar verme mekanizmasına katılma yetileri Federasyon Konseyi aracılığıyla federal politikayı ve lobinin bölgesel çıkarlarını etkiler - her bölgeden iki adet temsilci ile parlamentonun üst odası - önemli ölçüde engellenmiştir. Cumhuriyetçi liderler, valiler ve bölgesel meclislerin başkanları artık Konsey'de yer alma hakkına sahip değil. Bunun yerine, başkan bir delege atıyor ve meclisler diğer delegeyi seçiyor. Bir yandan pek çok Konsey üyesinin (genellikle senatör olarak bilinirler) kendi bölgeleriyle çok az bir bağlantıları varken ya da hiçbir bağlantıları bulunmuyorken öte yandan Kuzey Kafkasya'da sadece bir senatör bu tanıma uymaktadır.

¹² Örneğin, içişleri, acil ve adalet bakanlıkları ve göç, federal yürütmeye ilişkin cezalar, icralar, uyuşturucu madde kontrolü ve istihbarat (FSB) hizmetleri için.

¹³ Donna Bahry, "Yeni Federalizm ve Rusya'da Bölgesel Egemenlik Paradoksları", *Karşılaştırmalı Siyaset*, cilt. 37, no. 2 (2005), p. 138; Elena Chebankova, op. cit., p. 993.

¹⁴ Elçi başkanın politikasını uygulamakla görevlidir; federal yetkililerin kararlarını düzenler, başkan tarafından tanımlandığı üzere önemli kadro politikaları uygular ve rapor ve önerileri başkana sunar. Başkanlık Kararnamesi 849, 13 Mayıs 2000

¹⁵ Khloponin altı KKFB cumhuriyetleri için 2010'dan bu yana başkanlık elçiliği yapmaktadır (Çeçenya, Dağıstan, İnguşetya, Kabardino-Balkarya, Karaçay-Çerkezya, Kuzey Osetya-Alanya) ve Stavropol Krai.

¹⁶ Çerkezler Kabardinler, Çerkezler, Adigeler ve Şapşuglar olmak üzere gruplara ayrılır ve Kabardino-Balkarya, Karaçay-Çerkezya, Adige, Krasnodor Krai ve Stavropol Krai'de yaşarlar. Federasyon birimlerini azaltmak üzere bir adım olarak (2000'den bu yana 89'dan 83'e düştü), Adige ve Krasnodor Krai'yi birleştirmek üzere girişimlerde bulunuldu ve bu girişimler Çerkezlerin yer değiştirmesiyle ve özerkliği daha fazla istemesiyle sonuçlandı. Stavropol Krai'deki etnik gerilimlere ve Çerkezlerle ilişkin daha ayrıntılı bilgi için bkz. Kriz Grubu Raporu, Etnik Köken ve Çatışma, op. cit., pp, 23-25, 29-30.

¹⁷ "npaBHTe^BCTBO yTBepgn.ro nporpaMMy pa3BHTHH CKOO go 2025 roga" ["Hükümet 2025' kadar KKFB'nin geliştirilmesi programını kabul etti"], Rosbalt, 13 Aralık 2012.

¹⁸ Diğerleri genellikle bölgenin elit kesimi ile ve iş adamları ile güçlü bağlar kurma eğilimindedir.

Yerel seçmenlerin etkisi 2005 yılında tek yetkili koltuklar kaldırıldığında Duma Eyaletin'de (parlamentonun alt odası) azaltılmıştır. Üyeler oransal temsil yoluyla parti listelerinden seçilmiştir ve partilerin seçim eşiği oyların yüzde 5'inden yüzde 7'sine çıkmıştır. Partiler, partilerin Rusya'daki bölgelerin yarısındaki yalnız 500 üyeye kayıt olmalarını sağlayan siyasi partilerin büyük ölçüde basitleştirilmiş kayıt gerekliliklerine ilişkin kanunda yapılan Nisan 2012 tarihli değişikliğe kadar kaydedilmek için Rusya'daki 83 bölgenin en az yarısından gelen 50.000 üyeye ihtiyaç duymaktaydı. Federal partiler hala koalisyon olarak adaylıklarını koyamıyorlar ve hiçbir bölge partisi bulunmuyor. 2008'den bu yana, Başkan Putin'in Birleşmiş Rusyası tüm bölge meclislerinde çoğunluğa sahip olmuştur ve neredeyse tüm bölge başkanları bunun üyesidir. ¹⁹ Federal partiler çoğunlukla kampanyalar arasında Kuzey Kafkasya'da aktif değiller ve onların programları nadiren bölgesel endişeleri yansıtır.

Tüm Rusya'nın 83 federal bölgesinin kendi valileri bulunmaktadır ve yine kendi yasama meclisleri vardır. Şehirlerin ve belediyelerin de kendi yöneticileri ve konseyleri vardır. Fakat uygulamada, Kuzey Kafkasya yönetim modeli tayin edilen elit kesimin yönettiği ve bölge seçmenlerinden ziyade müfettişlerine bildirdiği bölgede ikamet eden çoğu kişinin yeni sömürgeci anlayış olarak tanımlayacağı bir anlayış halini almıştır. Bölge eylemcilerine göre, bunların rolü bölgenin merkezle uyumunu, seçim sonuçlarını ve ayırt etmeyen güç kullanımı dahil engelsiz operasyonlar yapabilmek için emniyetin özgürlüğünü sağlamaktır. ²⁰ Rusya'nın federalizm konusunda önde gelen uzmanlığı şunu açıklar: "Tüm federal bölgeler koloni şeklinde yönetilir fakat bir bölgenin nüfusu etnik açıdan (Rusya'nın çoğunluğundan) farklı olduğunda sömürgecilik algısı güçlenir. Fakat genellikle kaynakların elde edildiği klasik sömürgelerde olanın aksine, muazzam sayıda kaynak Kuzey Kafkasya'ya yatırım olmaktadır. Bu klasik sömürge yönetiminden ziyade para akışı ile Kuzey Kafkasya sorunlarını çözmeye çalışan süper merkezleştirilmiş bir sistemdir." ²¹

Rusya başkanı 2004'ten beri bölgesel baş yöneticileri tayin etmiş veya görevden almıştır. ²² Doğrudan seçimler 2012'de geri getirilmiştir fakat Duma kısmi olarak Putin'in yeniden seçilmesinin ardından bu reformu tersine çevirmiştir. ²³

¹⁸ Nikita Ivanov, 37 yaşında İnguşetya'yı temsil eden etnik Rus senatör, bunun istisnasıdır. Bir muskovit olarak başkanlık idaresinde ve Putin'in Birleşik Rusya partisinde bir kariyer elde etti ve Kremlin'in oluşturduğu gençlik hareketi olan "Nashi"yi yönetti ve sonra gençlik siyasetine ilişkin tavsiyelerde bulundu.

¹⁹ 2004-2006'da seçime ilişkin reformlar seçim birliklerini, minimal katılımcı eşliğini ve sandıklarda "herşeye karşı" seçeneğini yasaklamıştır. 2006-2007'de, adalet bakanlığı çok küçük olduğu gerekçesiyle on altı partiyi kapattı. 2011'de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi reformların "meclis özgürlüğü"ne ilişkin Avrupa konvansiyonu'nun 11. Madde'sini ihlal ettiği kararına vardı ve Rusya'nın Avrupa'da en yüksek üyelik gerekliliklerine sahip olduğunu belirtti. *Cumhuriyetçi Parti Rusya'ya karşı*, 12 Nisan 2011; "КРАТКАА НСТОПРН ЗАКРПНННБА-ННН РАЕК В РОСННН" ["Rusya'da Kemer Sıkıyaya İlişkin Kısa Bir Hikaye"], Forbes.ru, 20 Temmuz 2012.

²⁰ Kriz Grubu Görüşmeleri, bölge aktivistleri, Nalçık, Kabardino-Balkarya, Mahaçkale, Dağıstan, Aralık 2012.

²¹ Kriz Grubu Görüşmesi, Natalia Zubarevich, Moskova Devlet Üniversitesinde ekonomik ve sosyal coğrafya profesörü, Moskova, Ağustos 2013.

²² Beslandaki rehine krizi ve Eylül 2004 tarihli katliam bölge liderlerinin doğrudan seçilmesinin sona ermesini haklı çıkarmak üzere kullanıldı. Beslan'da, bkz. Kriz Grubu Raporu, *İslamiyet, Direniş ve Direniş Karşıtlığı* op. cit., sf. 17. Başkan seçimi bölge meclisinin resmi onayını gerektiriyor fakat bölge meclisi iki defa onaylama yapamazsa bu organı görevden alabilir. Birçok lider görevden alınmaktan ziyade istifa etmeyi tercih ediyor. Bu liderlerden bazıları İnguşetya'nın Murat Zyazikov'u (Ekim 2008), Karaçay-Çerkezya'nın Boris Ebzeyev'i (Şubat 2011), Stavropol Krai'nin Valery Gaevsky'yi (Mayıs 2012) ve Dağıstan'ın Magomedşalam Magomedov'u (Ocak 2013) yer almaktadır.

²³ bkz. aşağıda yer alan Bölüm III.

B. Yerel Hükümet

Yerel hükümet anayasal olarak resmi devlet hükümet sisteminden bağımsızdır fakat bazı devlet hükümet fonksiyonları bu fonksiyonların uygulanması için finansman ve bunların kontrolü ile birlikte yerel hükümete aktarılabilmektedir. Anyasa'nın 130 ila 133. Maddeleri kendi kendini yönetmeyi ve bölgenin tarihine ve diğer geleneklerine saygıyı teminat altına alır. Buna ilişkin ilkeler Federal Kanun 131'de ana hatlarıyla özetlenmiştir. 24 Belediye sınırları bölgenin rızası ile değiştirilebilir. Fakat, Kriz Grubu'nun da tanımladığı üzere Kuzey Kafkasya'da bulunan bölge yönetimleri çoğu cumhuriyetteki toprak reformuna ilişkin bir moratoryum yüzünden belediye, cumhuriyet ve federal topraklar arasında açık ayrımların olmayışı, sürekli devam eden toprak kavgaları ve diğer sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu ihtilaflar sıklıkla etnik boyut kazanır. 25 Toprak ve sınırlara ilişkin ihtilaflar 2009'da İnguşetya ve Çenya'da bölge seçimlerinde gecikme yaşanmasına sebep olmuştur. İnguşetya Prigorodny bölgesinde (Kuzey Osetya) hak iddia ederken, Çeçenya da Sunzensky ve Malgobeksky bölgelerinde (İnguşetya) kontrol sahibi olmayı talep etmiştir. 2009'a kadar kaldırılmayan Çeçenya'daki terör karşıtı rejim de bölge anketlerini geciktirmiştir. İnguşetya muhalefeti seçimleri seçim bölgelerinin fiili sınırlarını meşrulaştırdığı gerekçesiyle şiddetle eleştirmiş ve 2012'den beri Çeçenya ve İnguşetya liderlikleri sınırlarının çizgisi nedeniyle çatışmaya girmiştir.

Değişen yasal çerçeve ve gittikçe daha sıkılaştıran ademimerkeziyetçilik yerel hükümetleri tahmin edilemeyen bir ortama sokmuştur; federal ve cumhuriyetçi bakanlıklarla eyalet birimlerinin talepleri sıklıkla birbiriyle çelişir ve raporlama yükü boğucu hale gelmektedir. 26 Yine de seçmenlerine yakın olan bölge yetkilileri bir fark yaratabilir.

Bir uzman şöyle belirtti: "Bölgedeki yerel hükümet yetkililer, topluluk liderleri ve varlıklı işadamlarından oluşan karmaşık bir aktör mozaigine aracılık yapıyor Bazı Dağıstan köylerinde, okul onarımından yol yapımına kadar altyapının çoğu yerel sponsorların desteğiyle bölge sakinleri tarafından inşa ediliyor." 27

Fakat, daha yüksek düzeyde bulunan yetkililer yerel seçimleri daha fazla kontrol altına almaya başladı. Özellikle Dağıstan'da, bazı yerel liderler derebeylikleri yöneten güçlü kişiler haline geldiler. Cumhuriyet yetkilileri federal finansman sağlayarak ekonomik bağlar kurabilecekleri bağımsız bölge elit kesiminden ziyade güçlü verimli bir yönetime sahip olmayı daha az tercih ediyorlar. Yerel yönetimin ve hizmetlerin bunun sonucunda daha kötüye gitmesi sıkıntılara sebep oluyor.

C. Finansman ve bütçeleme

Kuzey Kafkasya Bölgeleri 2012'de İnguşetya'da yüzde 85'ten Kuzey Osetya'da yüzde 56'ya ve Stavropol Krai'de yüzde 30'a kadar değişen para yardımı düzeyiyle merkez hükümet finansmanına büyük ölçüde bağlıdır. Asıl bağlılık bir bölgede federal olarak eş finansman sağlanan geniş çapta programlar

²⁴ Yerel yönetimler bölge mülkiyeti hakkında karar verir, bütçe taslağını oluşturup, onaylar ve uygularlar, bölge vergi ve harçlarını belirlerler; kamu düzenini sağlayıp yerel öneme sahip diğer sorunları çözerler.

²⁵ 1000'e yakın kişinin dahil olduğu Mahaçkale'nin dışında Karaman'da Kumikslerle Lakslar arasında 21 Ağustos 2013 tarihinde toprak ve idari sınırlar üzerine şiddetli bir çatışma patlak verdi. "nпn^HHOH KOH^HHKTa B MecTHOCTY KapaMaH (HepHbie KaMHu) CTa^ 3eMe.^bHbiH Bonпoc" ["Karamanda meydana gelen çatışmanın sebebi toprak meselesiydi."], *Chernovik*, 21 Ağustos 2013. Kriz Grubu Raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit.

²⁶ Irina Starodubrovskaya, "Pea^bHbie rapHapun gra pea^bHoro <^egepaHH3Ma" ["Gerçek Federalizmin Gerçek Senaryoları"], *Ekonomik politika*, 6 Mart 2012.

²⁷ Kriz Grubu Görüşmesi, Irina Starodubrovskaya, direktör, siyasi ekonomi ve bölgesel kalkınma birimi, Gaidar Ekonomik Siyaset Enstitüsü, Moskova, Haziran 2013.

sebebiyle daha da yüksek olabilir.²⁸ Dağıstan'da 50 milyar rublelik (1.5 milyar \$) doğrudan para yardımına ek olarak neredeyse 20 milyar ruble (606 milyon\$) değerinde olan benzer 55 program 2012 yılında uygulandı. İnguşetya geliştirme programlarının yüzde 90'ından fazlası için Rusya'nın Güneyi programında üçte bir ile kıyaslandığında federal olarak finansman sağlanmıştır.²⁹

Vergilerin çoğu bölgelere para yardımı dağıtan federal bütçeye gitmektedir. Eski Başkan Medvedev mali ve bütçesel olarak yapılan aşırı-merkezileştirmeyi bir sorun olarak kabul etti ve son bütçe gündeminde reform talep etti.³⁰ Fakat, resmi olmayan özerklik ve maliyet kontrolleri ile birleşince merkezileştirme sıklıkla zayıf kalmaktadır.

Tahmin edilmesi güç ve dağıtımı yavaş olan federal para yardımlarının yönetimi bölge düzeyinde ciddi bir zorluk oluşturmaktadır. Valiler müteahhitleri işe almadan önce finansman tahsil etmeyi bekledikleri için planlama zor bir iştir. İhtimallerin belirlenmesi konusunda az esneklik bulunur. Karaçay-Çerkezya'da bulunan bir bölgenin idari başı şu durumlardan şikayetçidir:

İnsanlar bana diyor ki: "Biz vergimizi ödüyoruz. Peki siz neden yol inşa edemiyorsunuz ve bize su ve elektrik sağlayamıyorsunuz?" Üst merciler bana şunu soruyor: "Neden su tedariki sağlamıyorsunuz?" Ben de onlara şu cevabı veriyorum: "O zaman bana boru döşemesi için ödenek sağlayın!" Fakat onlar da mevcut hiç paralarının olmadığını söylüyorlar. Ben ne yapayım? Bu parayı kendi kendime toplamam gerekiyor. Devletin de bölge mercileri lehine mali piramidi tersine çevirmesi gerekiyor Daha fazla gelir sahibi olsaydım, toplumsal konut yapımını, ulaşımın geliştirilmesini planlayabilirdim. Belirli bir bölgede yaşayan insanlar topraklarında sağlanan gelirden daha fazla pay almalıdır. Ben daha fazla para istemiyorum. Ben balık tutmayı öğrenmek istiyorum ve böylelikle kendi bahçimizi kendimiz tutabilelim.³¹

²⁸ Örneğin, 2012'de Dağıstan'da bütçenin yüzde 70'i merkez tarafından desteklendi; ayrıca, bölgenin "kendi" ihraç fazlasının önemli bir kısmı devlet çalışanlarının maaşlarından kesilerek ödenen vergilerden ya da devletin sponsor olduğu projelerden geliyor. Bütçe desteklerinin yanısıra, ilgili hedeflenmiş federal programlar da mevcut. Bu nedenle, 2011 bütçesi 17.2 milyar ruble (yaklaşık 1 milyar\$) olan İnguşetya 2010-2016 yıllarında İnguşetya'nın sosyo-ekonomik gelişimi programı" kapsamında 32.2 milyar ruble (yaklaşık 1 milyar) alacak. Kriz Grubu Görüşmesi, Mikhail Chernyshov, uzman, Moskova, Haziran 2013. "C^eTHaa na^aTa: ypoBeHb g0Ta^u0HH0CTu KOHCo^ngnp0BaHHoro 6rog@eTa Pecnyö^HKH flarecraH ocraeTcH BMOCKHM u cocpaBM B 2012 rogy 70,2 npo^HTa" ["Sayıştay: Dağıstan Cumhuriyeti'nin konsolide bütçesinin ödenek düzeyi yüksek kalıyor ve 2012'de yüzde 70.2'ye çıkıyor"], FK-Novosti, 30 Mayıs 2013. "H3 ^ero cKna9bi- BaeTCH g0Ta^H0HH0CTb?" ["Ödenek nasıl oluşur"], Kuzey Osetya-Alanya Birleşik Rusya partisi (online), 6 Haziran 2013. "3aKOH Pecnyö^HKH HHrymeTM ' 06 ucno^HeHHH pecnyö^HKaH- CKoro 6rog@eTa 3a 2011 rogy" ["İnguşetya Cumhuriyeti "2011 cumhuriyet bütçesinin düzenlenmesi"ne ilişkin Kanun"], 31 Aralık 2012. "B MuHperuoHe Poccuu nogBegeHbi npegBapuTe^BHHe HTO- ru pea^H3a^HH 0^^ 'C0^uMbH0-^KOH0Mu^ecK0e pa3BHTue Pecny6^HKH HHrymeTHH Ha 20102016 rogy" ["Rusya Bölgesel Kalkınma Bakanlığı federal Hedef Programının ön sonuçlarını duyurdu ..."], 14 Mayıs 2013.

²⁹ "npopMaMa 'Mr Poccuu (2008-2013)" ["Güney Rusya Programı (2008-2013)"], Federal Hedeflenen Programlar, <http://fcp.economy.gov.ru>; "npopMaMa 'C^HMbHo^KOHOMHHeKoe pa3Bu- Tue Pecny6^uKH HHrymeTM Ha 2010-2016 rogy" ["2010-2016 yıllarında İnguşetya Cumhuriyeti'nin Sosyo-ekonomik kalkınma programı"], Rusya Federal hedeflenen programlar, 17 Ekim 2009; "HH^opMa^M 06 ynacTuu Pecny6^uKH flarecraH B pea^u3a^uu rocygapcTBeHHbrc u (^egepa^b- HMX ^ .REBBRC npopMaMM B 2012 rogy" ["2012'de devlet ve federal hedeflenen programların uygulanmasına Dağıstan cumhuriyetinin katılımına ilişkin bilgiler"], Dağıstan Ekonomi Bakanlığı; "CneTHafl na^aTa npoBepaa ucno^b3oBaHue cpegcTB B Pecny6^uKe flarecraH" ["Sayıştay Dağıstan'daki fonların kullanımını kontrol etmiştir"], Sayıştay, Rusya Federasyonu, 30 Mayıs 2013.

³⁰ "2012-2014 için Bütçe Adresi", www.kremlin.ru, 29 Haziran 2011.

³¹ Kriz Grubu Görüşmesi, Nogay bölgesi başkanı, Erken-Shakhar, Aralık 2012.

Aşırı-düzenleme, çok karmaşık rapor gereklilikleri ve devasa miktarda bürokratik kağıt yığını çok büyük zorluklar teşkil ediyor. Federal Kanun 94 ve yeni Federal Kanun 44'e göre, belediyeye ait birimlerin 100.000 rubleyi (3000\$) kapsayan devlete ait tüm sözleşmelerin ihaleye konulması için bildirimde bulunması gerekiyor. Yukarıda alıntı yapılan bölge yöneticisi "bölge valilerinin finansal özgürlük eşiğini artırmayı tavsiye ettiler....

Kontrol mekanizmalarını güçlendirmek yerine, bunlar bizim elimizi kolumuzu bağlıyor. Her şeyden de öte, Bürokratik kağıt yığını içinde boğuluyoruz".³² "Rusya'nın mali ademimerkeziyetçilik kapasitesi sınırlı olsa da, bu durum bölgeler ve belediyeler arasında artan eşitsizliğe yol açacağı için önde gelen bir uzmana göre " belli bir boyutta ademimerkeziyetçilik ve en önemlisi raporlamanın basitleştirilmesi ve daha az mevzuat kesinlikle gereklidir".³³ Bölgesel ve yerel hükümetin yetersizliği toplumun uzaklaşmasına ve güven kaybına katkı sağlıyor ve bu da gerilimleri artırıp ulusal ya da İslamcı muhalefetin cazibesini artırıyor. Bunu değiştirmek için, bölge yönetimlerine daha fazla mali özerklik verilmeli ve kontrol tedbirleri yolsuzlukla savaşmak üzere artırılmalıdır.

³² Ibid.

³³ Kriz Grubu Görüşmesi, Natalia Zubarevich, Moskova Devlet Üniversitesi ekonomik ve sosyal coğrafya profesörü , Moskova, Ağustos 2013.

III. Seçimler

8 Eylül'de cumhuriyetçi bir başkan dolaylı olarak İnguşetya'da seçilecektir ve Dağıstan'da yeni bir başkan konulacak ve bu başkan baş yöneticilerin popüler bir oya dayalı olarak gerçek meşruiyet ve destek kazanma fırsatını kaçıracaktır. 2013 Mart'ta, Duma yönetici Birleşmiş Rusya partisinin baskın olduğu Kuzey Kafkasya Federal Bölgesinde (KKFB) yer alan yedi de dahil olmak üzere bölge düzeyinde kurullara baş yöneticilerin doğrudan seçilmesini askıya alma hakkı vermiştir ve bu yöneticiler de daha sonra bu haklarını kullanmıştır. Kuzey Kafkasya'da yapılan 2011 Duma ve 2012 başkanlık seçimleri önemli seçim ihlalleri nedeniyle vatandaşların seçimlere katılma anlayışı ya da yetkililerin güvenilirliğini artırma konusunda pek de faydalı olmamıştır. Milli yarışmaların bildirilen katılım oranları Birleşmiş Rusya ve Başkan Putin için bastırıcı bir çoğunlukla yüzde 99 (Çeçenya) ile yüzde 51 (Stavropol Krai) arasındadır. Aynı zamanda, federal yarışlara birkaç olayda barışçıl fakat bir hayli çekişmeli olan bölgesel konsey ve bölge yönetim seçimleri takip eder.

Bu da şunu gösteriyor ki topluluklar oylarını korumaya hazır ve istekli ve Kuzey Kafkasya'daki ihtiyaç doğrudan oy kullanma hakkından ziyade sandıkta daha az hile ve katılım oranında yapay artış ile sağlanan daha iyi seçimlerden kaynaklanır. Bölge liderlerinin sonuç getirme yetileri siyasi yaşamda tutunabilmeleri için önem taşır. Sonuçların yetkilileri tatmin etmediği Stavropol Krai'de, iki vali istifa etti.³⁴ Fakat bunların sadakati federal merkez açısından önem taşıdığı için, Kuzey Kafkasya elitleri siyasi ve ekonomik hayatta belirli bir pazarlık gücü elde etti.

A. 2011 Duma Eyalet Seçimleri

Ulusal olarak, Birleşik Rusya 2011 Duma seçimlerinde anayasal çoğunluğunu kaybetse de basit çoğunluğunu korudu. Öte yandan, Liberal Demokratlar, Sadece Rusya ve Komünistler koltuk sahibi oldu. Kuzey Kafkasya cumhuriyetlerinde, Birleşik Rusya'nın anket oranı yüzde 99.5 (Çeçenya) ve yüzde 67.9 (Kuzey Osetya) arasındaydı ve Rusya'nın ulusal olarak yüzde 50'ye yakın olmaya devam etmesini sağladı.³⁵

Temel tüm Rus partileri bölgede bulunuyor olsa da, bunların ideolojileri ve programları çok nadiren bölge endişelerini yansıtır. Bu partiler sadece seçimler sırasında aktiftir; partiye sadık kalma da zayıf bir duygudur ve liderler bir partiden diğerine geçer. Bir insan hakları savunucusu demiştir ki "Bölge nüfusu bir partiyi kaynak olarak görür. Bunların çoğu Birleşik Rusya'ya kariyer merdiveninde bir üst basamak olduğu için katılıyor. Aynı Sovyet zamanlarında Komünist Parti'nin yaptığı

³⁴ Stavropol valisi Alexander Chernogorov üç dönem görev yaptı ve 2007 bölge seçimlerinde Just Russia (Sadece Rusya) kazandığında ve o zamanın Birleşik Rusya lideri Vladimir Gryzlov ve Duma Eyaleti konuşmacısı gitmesi gerektiğini duyurunca istifa etti. Birleşik Rusya oyların yüzde 25'ten azını alırken Just Russia ise yüzde 37'sini aldı. Stavropol Krai Birleşik Rusya'nın kaybettiği tek Kuzey Kafkasya bölgesi oldu. Chernogorov Birleşik Rusya'dan atıldı; yerine gelen Valery Gaevsky de 2012'de istifa etti. "Трѣи.0Б: ТѣопНароп КраВпона.бСКоро Кпаа го.@еН яара" ["Gryzlov: Stavropol Krai valisi istifa etmeli"], Rosbalt, 12 Mart 2007. "ТѣепНатоп КраВпона.М А.еКсаНгп НепНоропБ Неп ХаМепепН ѣофНТб В ОТСАБКѣ" ["Stavropol Krai valisi istifa edecek gibi görünmüyor"], *Vedomosti* (online), 16 Mart 2007. 2006'da kurulan sosyal demokrat parti olan Just Russia Duma Eyaletinde 450 koltuktan 64'üne sahipti. Just Russia kendini bir muhalefet partisi olarak duyuruyor fakat yetkililerle yakından işbirliği yapıyor.

³⁵ Birleşik Rusya (BR) ulusal olarak 49.3, Komünistler yüzde 19.2, Just Russia yüzde 13.2 ve Rusya Liberal Demokrat Partisi (RLDP) yüzde 11.7 aldı. Ulusal katılım yüzde 60.1 idi fakat Çeçenya'da yüzde 99.5 ve Dağıstan'da yüzde 91 yani BR ile aynı yüzdelikti. Kabardino-Balkarya'da, katılım BR için yüzde 81.9 ile yüzde 98.3 idi. İnguşetya'nın katılımı BR için yüzde 91 ile yüzde 86.4 idi. Kuzey Osetya'nın yüzde 85'lik katılımı BR'de yüzde 67.6 ile on beş yılda en yüksek katılımıydı. Karaçay-Çerkezya'nın katılımı BR için yüzde 89.8 ile yüzde 93.2 idi. Aksine, on etnik Rusya bölgesinde BR 2007'den yüzde 30 daha az bir ortalamaya sahipti. Merkez Seçim Komisyonu; Caucasian knot, 5-7 Aralık 2011.

gibi davranıyorlar. Başbakanımız Kanokov Liberal Rus Demokrat Partisi'nde başladı ve şimdi kendisi Birleşik Rusya'dadır." ³⁶

Bazı partiler etnik gruplar tarafından araçlarla donatılmıştır. Böylece, Kabardino-Balkarya'daki Yabloko genellikle Balkandır fakat Dağıstan'da çoğunlukla Lezgin'dir. ³⁷ Değişikliğe uğrayan partinin siyasetçilerin milliyetçi bir gündemle küçük partilere sızmasını kolaylaştırması bekleniyordu. "Rus Kazaklarının çözülen devlet içindeki rollerini, kamu görevlerini güçlendirerek, devlet kurumlarıyla işbirliğini artırarak Rus Kazaklarını geliştirmek ve güçlendirmek için" etnik bir Kazak partisinin Ocak 2013'te kayıt olmasına izin verildi. Bu parti Eylül'de seçimlerde yarışma niyeti olduğunu duyurdu ve Putin'in başında olduğu Halkın Yüzü partisine katılmak istedi. Komünistler onun yasadışı olarak etnik bir temele dayanarak oluşturulduğu gerekçesiyle adalet bakanlığına şikayet dilekçesinde bulundular. ³⁸

Seçim gözlemi diğer bölgelere nazaran kötü organize edilmişti. Rusya içi sivil toplum grubu hariç tutularak sadece katılımcı partiler, aday ve basın temsilcileri kanuna göre gözlem yapma izni alabilirdi. Kabardino-Balkarya'da Yabloko temel olarak aktivistleri Balkan milli hareketinden geldiği için en etkili oldu. 150'yi aşkın gözlemci genellikle Balkanlarda ve başkent Nalçik'te şiddet olayları kaydetti. Kabardino-Balkarya'daki (etnik Kabardeyler tarafından yönetilen) komünistler de gözlem yaptı fakat şiddet olaylarını bildirdi. Onların gözlemcilerinden biri iddialara göre oy sandığına (her birine 100) beş deste oy pusulasını bizzat attığını belirtti. ³⁹ Sivil toplum örgütleri ile gruplar da dahil olmak üzere daha geniş bir ülke içi sivil katılıma izin verilseydi, gözlemler daha etkin olabilirdi.

Kriz Grubu görünüşe göre katılım oranını artırmayı amaçlayan birkaç sözde şiddet olayından haberdar edilmiştir. Derbent'te (Dağıstan) seçim komitesi başkanı "neredeyse hiçbir katılım oranının söz konusu olmadığını" söyledi. Fakat, komite yüzde 94'lük oran bildirdi. Mahaçkale'de 1145 numaralı oy merkezinde bulunan bir gözlemci resmi rakam 2.143 olarak verilmişken kendisinin ve iki arkadaşının 104 seçmen saydığını bildirdi. Sandığa hile karışması olayı iddialara bir bölge görevlisine

³⁶ Kriz Grubu Görüşmesi, Valery Khatazhukov, başkan, Kabardino-Balkar İnsan Hakları Merkezi, Nalçik, Aralık 2012.

³⁷ Rusyadaki en eski partilerden biri olan Yabloko Kuzey Kafkasya'yı gündemde tutan, bölgede ifadelerde bulunan ve kaynakları bölge şubelerini desteklemeye adanan parlamenter olmayan bir muhalefette birkaçından biridir. Fakat bir Yabloko lideri bile ne kadar yapabileceğine ilişkin şüphe duyardı: "Kuzey Kafkasya'ya gelince: ilk önce, bölge karışık; bu kadar çeşitlilik içinde yön bulmak zor; ikinci olarak da, tehlikeli; üçüncüsü, nüfusu oldukça az. Bu yüzden parti kaynakları azaldığında ve siyasi koşullar sınırlı hale geldiğinde, maliyet ve kar faktörü diğer bölgelere yarar sağlıyor". Kriz Grubu görüşmesi, Victor Kogan-Yasny, bir Yabloko parti liderinin danışmanı, Gregory Yavlinsky, Moskova, 22 Şubat 2013. Yabloko'nun St Petersburg şubesi Çeçenya'da insan hakları konusunda aktif faaliyet gösterir.

³⁸ Rusya Federasyonu Kazak Partisinin Programı ve Tüzüğü, www.ka-prf.ru. "KoMMy- HHCTbi goÖHBaKTCH .UKBU^UU Ka3a^ben napTUu" ["Komünistler Kazak partisinin tasviyesini talep ediyor"], *Izvestiya*, 30 Mayıs 2013. En az üç diğer Kazak partisi kayıt olmaya çalıştı ama başaramadı. Elena Strukova, "napTUu pyecKH Xan;uoHa.ycTOB: peracTpan;HH B MuHKCTe" ["Rus Milliyetçi Partileri: Adalet Bakanlığı ile kayıt"], Sova Centre, 11 Mayıs 2012. All Russia People's Front Partisi (tüm Rusya halkın yüzü) başkanın Duma seçimlerine katılmak için "benzer fikirli siyasi güçlerden" oluşan geniş kapsamlı popüler bir temsil oluşturma emri üzerine Mayıs 2011'de kuruldu. Birleşik Rusya, diğer partiler, STÖleri, Rus Demiryolları (1 milyon üye), posta hizmetleri (280.000'i aşkın) ve Siberya İş Birliği (40.000) gibi meslek birlikleri ve devlet şirketlerinin çalışanlarını kapsar. 12 Haziran 2013'te, Putin lider olarak seçildi. Natal'ya Kostenko, "OH® o63aBe.ca annapaTOM u 6ygeT 3aperucTpupoBaH KaK flBu^eHue" ["ONF bir hareket olarak kaydedilecektir"], *Vedomosti*, 13 Haziran 2013. "no^Ta Poccuu' BCTynu.a.B HapoflHbin (^noHT" ["Rus Postası Halkın Yüzü'ne katıldı"], Lenta.ru, 2 Ağustos 2011. "napoBo3 nyTUHa. ^H coTpygHUKOB P^fl, ux BCTyn.eHue B OH® nyTUHa CTa.o HOBOCTBK" ["Putin için Buharlı Lokomotif. Rus Demiryolu çalışanları All Russia People's Front partisini katıldıklarını yeni öğrendiler"], *Gazeta.ru* (online), 18 Haziran 2011.

³⁹ Nalçik'teki Yabloko üyelerinin Kriz Grubu'na verdiği toplantı kaydı. Kriz Grubu görüşmesi, Tamara Gerieva, Yabloko aktivist, Nalçik, Mart 2012.

saldıran bir gözlemci tarafından söz konusu merkezde kaydedildi.⁴⁰ Çeçenya'da, bir profesör bağımsız gazetecilerin gelmesi durumunda seçmenmiş gibi davranmak üzere Grozny'nin merkezi etrafında bir otobüs içinde 25 öğrenci getirmesinin emredildiğini belirtti. Ayrıca profesör seçimlerden iki gün sonra bölge idaresinden temsilcilerin ve polislin komşularından kendileri için önceden doldurulmuş seçim listelerine imza atmalarının istendiğini ve reddedenlerin şu şekilde tehdit edildiğini ekledi: "Başkan'ın iradesine saygı duymuyor musun? Başkan bunu imzalamanızı istiyor." .⁴¹ Kabardino-Balkarya'da, Yabloko aktivistleri Kriz Grubu'na Birleşik Rusya haricinde tüm partilerin hiç oy sahibi olmadığını ve neredeyse yüzde 100 katılım oranı olduğunu gösteren on altı adet oy merkezi protokolü verdi.⁴²

Fakat, Kuzey Kafkasya'da sadece bir protesto yapıldı: Dağıstan'da yapılan bu protesto Yabloko tarafından desteklendi ve komünistler tarafından düzenlendi. Yetkililerin yerini son dakikada değiştirmesi üzerine Kabardino-Balkarya'da planlanan bir miting iptal edildi.

Cumhuriyet'in başının sahte sonuçlara sahip olduğu iddiasında bulunan İnguş muhalefet Şeri Mahkemeye şikayet dilekçesi verdi. Fakat mahkeme duruşmayı reddetti. Cumhuriyet'in başı ile birlikte muhalefet tarafından suçlanan Cumhuriyet'in Merkez Seçim Komisyonu (MSK) Başkanı Musa Eyloyev tüm iddiaları reddetti ve "bunun için hiçbir sebep olmadığından" hiç kimsenin şahsına karşı şiddet olayı olduğuna dair bir bildiriye bulunmadığını söyledi.⁴³ Gösteriler güney Rusya'nın etnik açıdan Rus çoğunluğa sahip bölgelerinde gerçekleşti: Krasnodar, RostovonDon, Sochi, Stavropol, Pyatigorsk, Astrakhan ve Volgograd. Fakat asıl mitingler Moskova'daydı. Kuzey Kafkasya'da protesto tehlikesi ve korku havası ülkenin diğer bütün bölgelerinden daha fazla hissediliyor. Yine de aynı bölgede bir toplum dayanışması baş gösterdi. Bir uzmana göre, "halk korkusunun üstesinden gelebilirse, kızgınlık hisseden kişiler de sokak protestoları yerine direnişe katılmaya başlayacak."⁴⁴

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (OSCE) öncülük ettiği uluslararası seçim gözlem misyonunun son raporu "seçimlerin devlet ve iktidar partisinin bir noktada birleşmesi ile damgalandığını" ve "adil seçim rekabeti için gereken koşulları sağlamayan" iktidar partisinin lehine çekildiğini belirtti. Ne seçim idaresi ne de basın tarafsız kalabildi ve devlet yetkilileri birkaç düzeyde müdahalede bulundu.⁴⁵ OSCE Kriz Grubu kaynaklarıyla şu hususta hemfikirdi: gözlemcilerin de önüne birtakım engeller çıkarıldığında çoğunlukla oyların sayımı ve listelenmesi sırasında süreç daha da kötüye gitti.

⁴⁰ Kriz Grubu görüşmesi, Mahaçkale'den gelen gözlemciler, Derbent'ten gelen seçim komisyonu üyeleri, her ikisi de Mahaçkale'de, Aralık 2011.

⁴¹ Kriz Grubu görüşmeleri, Grozny'den gelen profesör, Grozny, Ağustos 2012.

⁴² Kriz Grubu görüşmesi, Nazran; görüşme, gözlemler, Nalçık, her ikisi Aralık 2011.

⁴³ " HHr̄ymcKaH onno3m;m no^aroBMacb Ha pe3y^bTaTH BbiöopoB B mapuaTCKHH cyg" ["İnguşetya muhalefeti Şeriyat mahkemesindeki seçim sonuçlarına itiraz etti"], Lenta.ru, 15 Aralık 2011.

⁴⁴ Kriz Grubu görüşmesi, Natalia Zubarevich, Moskova devlet üniversitesinde ekonomik ve sosyal coğrafya profesörü, Moskova, Ağustos 2013.

⁴⁵ 2007'de AGİT büyük bir görev hazırladığında, teşkilatın çalışmasını önlemek üzere yetkililer idari engellere ve vize reddine başvurdular. Bu defa, Rusya AGİT'i Duma seçimlerini gözlemlemeye davet etti fakat bunu 40 adet uzun dönem gözlemciyle sınırladı. "flun^OMaT MaKCHM Ou^aHgpoB - oTeKCTe u nogTeKCTe goK^aga eBponencKHx Haö^rogaTe^en Ha Bbiöopax B TocgyMy" ["Diplomat Maxim Filandrov - Avrupalı gözlemcilerin Duma seçimlerine ilişkin raporunun metni ve alt metni"], Radio Liberty, 6 Aralık 2011.

Şikayet dilekçelerine ilişkin kararın MSK tarafından verilmesi saydamlıktan yoksundu ve etkin ve zamanında bir tashih sağlayamadı. Birçok partinin temsilcisi seçim komitelerinin tüm düzeylerde tarafsızlığına ve bağımsızlığına karşı güven eksikliğini dile getirdi.⁴⁶ OSCE bulguları Kriz Grubunun Kuzey Kafkasya'da tanık olduğu ve daha sonradan ülke içi seçim gözlemcileri tarafından bildirilen birçok sorunla uyuşuyordu.

Halkın Duma seçimlerinden memnuniyetsizliğine karşı açık bir tepki olarak, Başkan Medvedev Federasyon Konseyi'ne hitap ettiği veda konuşmasını bölge liderlerinin doğrudan seçilmesi, partilerin MSK üzerindeki kontrollerinin artırılması, parti ve başkan adaylarının kayıt olması için gerekenlerin basitleştirilmesi ve 225 tek yetkili seçim bölgesi ile nispi temsile geri dönme sözü vermek için bir fırsat olarak kullandı. Kısacası, sekiz yıl süren aşırı merkezîyetçilik devri sırasında Putin tarafından yapılan birkaç değişikliğin tersine dönüşünü tasarladı. Fakat baş yöneticilerin seçilmesine ilişkin 2013 değişikliğiyle de açıkça görüldüğü üzere, reformlar ileriye değil geriye dönük gerçekleşiyor.

B. 2012 Başkanlık Seçimleri

O zamanın başbakanı Putin yüzde 63.6'lık ulusal ve Kuzey Kafkasya'nın çoğu bölgesinde yüzde 90 ya da daha fazlalık bir oy oranıyla 4 mart başkanlık seçimlerini ilk turda kazandı. Sonuçlar sadece üç KKFB bölgesinde çok az bir sapma gösterdi. Kuzey Osetya'da, katılım oranı Putin için yüzde 70.1 ile yüzde 81'di. Kabardino-Balkarya (KBR) Putin için yüzde 77.6 ile yüzde 73'lük bir katılım oranına sahipti. KBR'de durum katılım oranı ve iktidar partisinin oyları yüzde 100'e yaklaştığında Duma seçimlerinden oldukça değişti. Stavropol Krai'de sonuçlar Putin'in yüzde 64.5 almasıyla Rusya'nın ortalamasına en yakın sonuçlardı.⁴⁷

Bu sefer sadece tüm oy merkezlerinde kameralar sandığa hile karıştırma ve seçmen sayısını artırma girişimlerini zorlaştırdı. Bunun yerine, devlet çalışanları iddialara göre oy kullanmaya zorlandı. Dağıstan'ın Nogay bölgesinde, idarenin başının çalışanları üç gün önceden bir araya topladığı ve onlara bir telefon numarası verip oy kullanmalarına ilişkin bilgilendirme yapmalarını yoksa maaşlarında kesinti olacağını ya da işlerini kaybedeceklerini söylediği iddia edilmiştir. Bazı kurumlarda, çalışanlardan iddialara göre oy pusulalarının fotoğrafını çekmeleri istenmiş ve bazılarında da seçim merkezi önünde toplu fotoğraf çekmeleri istenmiştir.⁴⁸

Kriz Grubu üç Kabardino-Balkarya bölgesinde yer alan sekiz oy merkezine ziyaretlerde bulundu ve sırayla beş diğer cumhuriyette bulunan gözlemci ve seçmenlerle görüştü. Gözlemciler çoklu oylama ve "mükerrer oy" da dahil olmak üzere bazılarında da seçim merkezi önünde toplu fotoğraf çekmeleri istenmiştir.⁴⁹

⁴⁶ "Rusya Federasyonu. Duma Eyaleti seçimleri 4 Aralık 2011", AGİT/ODIHR Seçim Gözlemciliği Misyonu Nihai Raporu, 12 Ocak 2012.

⁴⁷ İkincisi komünist lider, Gennady Zyuganov (yüzde 17.2), üçüncüsü (yüzde 7.9) siyasi sahneye bir yıl erken başlayan oligarşik Mikhail Prokhorov. "Ha Bbi6opax npe- 3ugeHTa PO B peruoHax CKOO nyTUH no^ynaeT or 64 go 99 npo^HToB ro^ocoB u36upaTe^en" ["Putin oyların yüzde 64 ila 99'unu alıyor"], Caucasian Knot, 5 Mart 2012. Putin'in seçim anketlerine göre, Çeçenya'da yüzde 99.8 (katılım yüzde 99.6), Dağıstan'da neredeyse yüzde 93 (katılım yüzde 92.8), İnguşetya'da yüzde 92'den fazla (katılım yüzde 86.4) ve Karaçay Çerkezya'da yüzde 91.3 (katılım yüzde 91.3). Merkez Seçim Komisyonu; Caucasian knot, 5-6 Mart 2012.

⁴⁸ Kriz Grubu görüşmeleri ve gözlemleri, Terekli-Mekteb, Mahaçkale, Elbrus, Chegem, Baksan bölgesi, Nalçik, Mart 2012.

⁴⁹ Mükerrer oylama genellikle otobüste bulunan seçmenlerin dahil olduğu ya da bu seçmenlerin sahte posta yoluyla kullanılan oy kullanarak birçok kez bir oy merkezinden başka bir oy merkezine arabalarda grup halinde oy kullanan eski Sovyet birliğinin birkaç eyaletinde seçimlerde popüler olan oylamada şike yöntemidir.

Grozny'de bir öğretmen yirmiye aşkın sefer oy kullandığını söyledi. Diğer kamu sektörleri çalışanlarının da 25 ila 28 adet oy merkezini ziyaret etmesi söylenmiştir.

Öğlene kadar bazı oy merkezlerinde oy pusulası bitmişti. Bu yüzden bölge sakinleri karşı çıkılan diğer seçim bölgelerine kayıt edildi. Mükerrer oy olayına karışan kişiler de sorun çıkardı. Çünkü eğer oy vermezlerse işten atılacakları söylenmişti. Her bir oy merkezi bu kişilere oy kullandıklarını teyit eden özel kağıtlar verdi.⁵⁰

Dağıstan'da, bu mükerrer oyların üyelerinin kendilerini belli eden özel göstergeleri vardı. Bu göstergeler bazen ataç bile olabiliyordu ve bu kişiler bu göstergeleri göstererek posta yoluyla verilen oyları olmaksızın oy kullanma izni alabiliyorlardı.⁵¹ Portatif seçim sandıkları da katılım oranını artırmak için bir başka fırsat sundu.⁵² Bazı şehirlerde (Stavropol, Zheleznovodsk ve Nevinnomyssk), evde oy kullanan kişiler toplamın çeyreğini oluşturuyordu. Ayrıca Kriz Grubu KBR'de yer alan birkaç oy merkezinde şişirilmiş katılım oranları ile karşılaştı.⁵³

Bir kez daha, Kuzey Kafkasya'da çok az bağımsız gözlemci bulunmaktaydı. Komünist parti gözlemcileri bazı bölgelerdeydi (Dağıstan, Kuzey Osetya, KBR ve Karaçay-Çerkezya) fakat bunlar temel olarak belediye seçimleriyle ilgileniyordu. Dağıstan, Kuzey Osetya ve KBR'de basın gözlemcileri olarak katılan birkaç aktivist engellendi.⁵⁴ Kriz Grubu bir polis bölgesi sorumlusunun basın gözlemcilerinin birkaç KBR oy merkezinden çıkmalarını emrettiğine tanık oldu. Oy merkezi sonuçları sadece bir olayda iptal edildi.⁵⁵

OSCE şunu belirtti: "tüm adaylar engelsiz kampanyalarını sürdürebilmiş olsalar da, kampanya koşullarının bir adayın lehine çarpıtılmış olduğu öğrenilmiştir" ve "daha sonra Başbakan [Putin] olayın duyurulmasında açık bir avantaj sağlamıştır. Devlet kaynakları da Putin'i desteklemeye devam etmiştir". Duma seçimlerine benzer şekilde, oylama süreci "prosedür düzensizlikleri yüzünden sayım sırasında kötüleşmiştir". Ayrıca:

Kampanya olaylarına katılanlar amirleri tarafından katılma emri aldıklarını bildirdiler. Çeşitli seviyede kamu kurumu alt yapılarına Sayın Putin'in kampanya olaylarını düzenleme ve kolaylaştırma talimatı verdi. Birçok muhatap arasında bölge idaresi ve iktidar partisi ile seçim görevlileri arasında hissedilen yakınlık

⁵⁰ Kriz Grubu görüşmesi, "mükerrer" katılım, Grozny, Aralık 2012.

⁵¹ Kriz Grubu gözlemleri ve görüşmeleri, Dağıstan, İnguşetya, Kabardino-Balkarya, Karaçay-Çerkezya, Çeçenya, Mart 2012.

⁵² Stavropol Krai'de seçmenlerin yüzde 9'unun Duma seçimleri için evde oy kullandığı ve başkanlık anketlerinde de yüzde 16'nın (yaklaşık 185,000) Martta aynı şeyi yaptığı bildirildi. "3acTaBb H36npKOM npe3HfleHTa BbiönpaTb..." ["Seçim Komisyonu'nun başkanı seçmesini sağlayın ..."], Kavpolit, 11 Mart 2012.

⁵³ Kendelen köyünde, seçim komisyonu başkanına göre Komünist parti gözlemcisi 30 kadar sayıyı kaydettiğinde sabah 9.40'a kadar herkes oyunu kullanmıştı. Tyrnyauz'da, seçim komisyonu başkanı 497 kişinin sabah 10'a kadar oy kullandığını söyledi; Komünist parti gözlemcileri sayıyı 78 olarak belirledi. Kriz Grubu görüşmeleri, seçim komisyonu başkanı ve Komünist parti gözlemcileri, Kendelen, Tyrnyauz, Mart 2012.

⁵⁴ Basın gözlemcisi olarak görev yapan Memorial'dan gelen bir insan hakları aktivisti "seçim komisyonu başkanını seçim merkezi kapanana kadar kalması için tehdit eden ve seçim sandıklarının sayılışını gözlemlemekten dolayı Mahaçkale'de seçim merkezinde tutuklandı. Nalçik'te, Yabluko'lu bir aktivist "mükerrer oylama"yı filme aldığı sırada saldırıya uğradı ve ekipmanı zarar gördü. Kriz Grubu gözlemleri, görüşmeleri, aktivist gözlemciler, Kabardino-Balkarya, 4 Mart 2012.

⁵⁵ Mart 2012 Başkanlık Seçimlerinin ardından, Merkez Seçim Komisyonu resmîyette oy sayımının gecikmesi gerekçesiyle fakat muhtemelen video-kameraların sandığa hile karıştırma olayını kaydetmesi yüzünden seçim sonuçlarını sadece bir Kuzey Kafkasya kasabasında (Dağıstan'da N1402) iptal etti. 2009'da, büyük çaplı şiddet olayları sonrasında bir mahkeme Derbentte (dağıstan) seçim sonuçlarını iptal etti. "Ha ynaCTKe B flarecraHe OTMeHH.H pe3y.braTbi BbiöopoB" ["Seçim sonuçları bir Dağıstan kasabasında iptal edildi"], Lenta.ru, 5 Mart 2012. "B ga- reeTaHeKOM ,o,ep6eHTe OTMeHeHbi HTorn BbiöopoB M^pa" ["Dağıstan'ın Derbent kasabasında temel seçim sonuçları iptal edildi"], Newsland, 3 Aralık 2009.

sebebiyle seçim görevlilerinin tüm düzeylerde bağımsızlığına ilişkin genel bir güven eksikliği bulunmaktaydı.⁵⁶

Bu kişiler saydamlığı artırmaya yardım ederken, "bazı başkanlık adayları da web kameralarının seçimin doğruluğunu sağlayacağından şüphe duydular. Çünkü kameralar mobil oylama ve sonuçların listelenmesi de dahil olmak üzere seçim sürecinin tüm unsurlarını yakalayamadı.⁵⁷ Yine de, Kriz Grubu da dahil birçok bağımsız görüşe göre, pek çok yerde görünür şekilde fazla bildirilmiş olsa da bu seçimlerdeki katılım oranı Duma seçimlerindeki büyük ölçüde aşmıştır. Bunun sebebi muhalefetin kazanmasının istikrarın bozulması ve ekonomik kriz yaratacağından korkan kişilerden Putin'e ciddi bir destek verilmesi ve idari kaynakların sürekli olarak kullanılmasıdır. Kuzey Kafkasya'da, muhalefet "Kafkasya'yı beslemeye son verin" ifadesini kampanya sloganı olarak kullanan Rus milliyetçilerine bağlı bir parti olarak portre ediliyor.

C. Bölgesel ve Yerel Seçimler

Meclis ve belediye seçimleri Kuzey Kafkasya'da kalan tek rekabetçi yerel süreçtir. 2012'de daha sonradan yapılan yarışlar sırasında, yerel topluluklar harekete geçirildi ve bazı olaylarda sonuçları saptamaya çalışan etkililerle başarılı bir şekilde yüzleşti. Kuzey Kafkasya vatandaşları belediye yetkililerini kendilerine en yakın olarak görüyorlar ve altyapı, toprak ve sosyal hizmetlere ilişkin sorunlarını en iyi dile getirebilecek yetkililerin belediyeler olduğunu düşünüyorlar. 2012'de, cumhuriyet içinde en yüksek göreve gelmeyi amaçlayanlar valilik adayları olabilmeleri için yerel konseyin tüm üyelerinden yüzde 5 ile yüzde 10 arasında bir destek almaları gerektiğinden yerel seçimlerin sonuçlarına karşı yerleşik bir ilgileri vardı.⁵⁸

Birleşik Rusya Çeçenya'da 41 koltuğun 37'si ile Kuzey Osetya'da 70 koltuğun 45'i arasında bir oranla cumhuriyet yasama meclislerini yönetiyordu.⁵⁹ En homojen parlamento Çeçenya'nın iki parti) ve en heterojen de Dağıstan'ın iki (beş); gerisi Duma Eyaletinde olduğu gibi dört koltuğa sahipti. Sadece Rusya çoğu durumda ikinci en büyük partiydi. Fakat komünistler Stavropol Krai, Karaçay-Çerkesya ve İnguşetya'da idi. Vladimir Zhirinovskiy'nin Federal Liberal Demokrat Partisi milliyetçi ideolojisi sebebiyle Kuzey Kafkasya'da eskiden beri rağbet görmez fakat Kabardino-Balkarya'da ve yaygın olarak Rus Stavropol Krai'de birkaç koltuk kazandı.⁶⁰

En aktif kampanya katılan on yedi parti ve yüzde 43.8'lik katılım oranı ile Kuzey Osetya'daydı. Burası hemen hemen hiç bilinmeyen "Rus Vatandaşlar" yüzde 26.6 ile ikinci gelirken Birleşik Rusya'nın yüzde 50'den az bir oranla kazandığı tek Kuzey Kafkasya bölgesiydi. Popüler bir Osetyalı muhalefet taraftarı olan ve Birleşik Rusya'dan iki defa Duma Eyaletine seçilen Arsen Fadzaev Ağustos 2012'de "Rus Vatandaşlar"e katıldı ve Kuzey Kafkasya'da seçmenler için parti programlarından

⁵⁶ "Rusya Federasyonu Başkanlık Seçimi 4 Mart 2012", AGİT/DKİHB Seçim Gözlemleme Misyonu Nihai Raporu, 11 Mayıs 2012.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Bölgesel meclisler federal yasalar ile çelilmeyen cumhuriyet anayasası ve kanunları kabul eder; bölgesel bütçeyi onaylar ve bu bütçenin uygulanması hakkında rapor sunar, sosyo-ekonomik gelişme programlarını, bölgesel vergileri ve yerel seçimler ve referanduma ilişkin düzenlemeleri onaylar; bölgelerin yönetsel –sınırsal ayrımlarını tanımlar ve bölge sınırları içinde meydana gelen değişiklikleri teyit eder ve bölgesel yöneticilerin görevlerini kötüye kullandıklarına dair suçlamalar hakkında karar verir. Federal Kanun 184, 6 Ekim 1999

⁵⁹ İnguşetya'da 27 koltuktan 22'sine Kabardey-Balkar'da 72 koltuktan 52'sine, Karaçay-Çerkesya'da 71 koltuktan 50'sine, dağıstan'da 90 koltuktan 60'ına ve Stavropol Krai'de 49 koltuktan 37'sine sahiptir. Merkezi Seçim Komisyonu.

⁶⁰ Sadece Rusya İnguşetya'da üçüncü ve Karaçay-Çerkesya'da dördüncüdür ancak komünist olarak aynı sayıda manda yönetimine sahiptir.

ziyade kişiliklerin önemli olduğu görüşüne destek vererek başarı yakaladı. ⁶¹ "Rus Vatandaşlar" çok sayıda ihlal ve sahtecilik olayı iddiasında bulundu ve cumhuriyet başkentinin merkezinde protesto için 1000 kişiyi bir araya getirdi.

Dağıstan'ın siyasi elit kesimi 2015 cumhurbaşkanı seçimlerine önceden hazırlanıyordu. Bu nedenle bölge ve belediye düzeyinde keskin bir rekabet yaşandı. Huçni köyünde (Tabasaran bölgesi) iddia edilen büyük bir sahtecilik olayı 27 Şubat 2012 tarihinde protesto yapılmasına sebep oldu. Avarların bulunduğu üç bölgede (Akhvakhsky, Untsukul'sky ve Gergebil'sky) yerel seçimler sırasında, gözlemciler alternatif adaylar üzerinde sürekli bir baskı olduğunu kaydetti; pek çok aday çekilmeye zorlandı ve oyların yüzde 81 ila yüzde 93'ü ile hükümet yanlısı adaylar kazandı. Bazı köylerde, bölge sakinleri protesto etti ve hatta seçimleri boykot etti: Karata'da katılım oranı yüzde 6.7 idi. ⁶²

Çeçenya'da, Birleşik Rusya yerel seçimlerin düzenlendiği tüm üç bölgede oyların yüzde 95'ini aldı. Karaçay-Çerkezya'da, katılım oranının yüzde 97.5 ve başkent Çerkessk'de yüzde 74 olduğu Karaçayevsk'te yüzde yetmiş kazandı.

Kabardino-Balkarya'nın Elbrus belediye başkanı seçimi en az 60 monitörle dikkatlice gözlemlendi. Elbrus Rusya'nın en ünlü kayak otellerinden birine sahip Avrupa'nın en yüksek zirvesinin ağında bulunan beş Balkan köyünü oluşturur.

Burası federal yönetimin Kuzey Kafkasya turizm projesinin bir parçasıdır ve büyük bir yatırım beklenmektedir. Baş memur Uezeir Kurdanov yerel tolu mu ve (etnik açıdan Balkan) küçük işletme çıkarlarını destekledi; bölge yetkilileri (özelikle etnik Kabardeyler) onu alt etmeye çalıştılar. ⁶³ Kriz Grubu seçim günü (4 Mart 2012) yüksek seçmen katılım oranı ve gözlemcilerin harekete geçirilmesine şahit oldu. Bölge sakinleri turizm projesi başladığında yerel çıkarların korunmasına ilişkin endişelerden dolayı bu katılım oranının ortaya çıktığını düşündüler. "Bu tarihimizde bir dönüm noktasıdır. Bizim için savaşıacak, bizi koruyacak ve bizi bu süreçte yönlendirecek bir yerel yöneticiyi seçmek zorundayız." dedi bir kayak eğitmeni Kriz Grubu'na. Fakat seçim iptal edildi ve neredeyse bölge sakinleriyle cumhuriyet yetkilileri arasında bir çatışma yaşanıyordu. ⁶⁴ Kurdanov tekrar planlanan tarihte 14 Ekim'de yeniden seçildi.

Rus medyasında geniş yankı bulan en tartışmalı olay Kuzey Kafkasya Federal Bölge idaresine ev sahipliği yapan Pyatigorsk'a yakın Stavropol Krai'de bulunan Lermontov'daydı. Görünüşe göre son yıllarda Pyatigorsk'ta arsa fiyatları tavan yaptığı için, il yetkilileri Lermontov'un arsalarını satabilmek adına burayı da belediyelerine dahil etme kararı aldı. Bölge sakinleri ve kasabanın başında yer alan görevli buna itirazda bulundu. On beş bölge meclisi üyesinden altısı istifa etti ve bu da 4 Mart tarihinde erken seçim yapılmasını zorunlu hale getirdi. İddialara göre Lermontov yetkililer tarafından kontrol edilen kasaba seçim komisyonu ve mahkemesi eski

⁶¹ Fadzayev serbest güreş alanında Olimpiyatlarda iki kez şampiyon olmuştur ve Rusya milli takımının eski koçudur.

⁶² Cumhurbaşkanı etnik olarak Dargin olduğundan, Avar bölgeleri üzerindeki kontrolü siyasi rakipleri için önem taşımaktadır. "H36upaTe.Hu ce^eHHH KapaTa 6OHKOTHPOBMH Bbiöopbi raaBbi AxBaxcKoro paHOHa flarecTaHa", ["Karat'taki seçmenler Dağıstan Akhvakhsky bölgesi başkanlığı seçimini boykot etti"], Caucasian Knot, 15 Ekim 2012. Kriz Grubu görüşmeleri, Magomed Akhmednabiev, Karata activist, Moskova, Ocak 2013.

⁶³ "Yetkililer görevdeki başkan Uezeir Kurdanov üzerinde yoğun bir baskı oluşturdu. Kurdanov'u istemiyorlardı çünkü Kurdanov halkın ve bölgenin çıkarlarını koruyor ve doğuda turizmi geliştirmek istiyordu". Kriz Grubu görüşmesi, bölge sakini, Elbrus, Mart 2012.

⁶⁴ Belediye başkanlığı ve yerel konsey seçimleri başkanlık seçimleri ile aynı günde olmalıydı. Bölge mahkemesi, destekçi listesinde sahte imza kullanılmakla suçlanan Khizir Guliev'in adaylığını reddetti. Yetkililerce korunanlar da dahil olmak üzere diğer adaylar seçimden bir önceki gece geri çekildi. Geriye kalan tek aday Kurdanov idi ve belediye başkanlığı seçimleri iptal edildi. Yerel konsey seçimleri yapıldı. "Terörle mücadele operasyonları ile geçen dokuz aydan ve seçim üzerindeki tüm bu baskıdan sonra daha da gözümüz açıldı. Yetkililerden bize hiç kimseymiş gibi davranmalarına izin vermeyeceğimizi anlamalarını istiyoruz". Kriz Grubu görüşmesi, bölge sakinleri, Elbrus, Mart 2012. "Bbiöopbi B noce^Ke ^^böpyc Ka6aпуHO-Ba^Kapu Bbiurpa^ gencTByK^an raaBa Yezeup KypгаHOB" ["Mevcut başkan, Uezeir Kurdanov, Kabardey-Balkar Elbrus'ta kazandı"], Caucasian Knot, 15 Ekim 2012.

Lermontov idari başkanı Alexander Dunayev de dahil olmak üzere 30'u aşkın muhalefet adayının kaydını sildi. Eski üyeler ve bunların taraftarları polisin dağıtmaktan kaçındığı 21 Şubat tarihli oturma eylemini başlattı.

Hariç tutulan adaylardan dokuzu ve bunların taraftarları belediye sarayında açlık grevi yaptı ve seçimin iptali ile bölge seçim komisyon başkanının istifasını talep etti. Kriz "mahkemenin gereken kararı vereceğine" dair söz veren Putin'in kampanya başkanı Stanislav Govurukhin ve başkan vekili Khloponin tarafından çözüme kavuşturuldu. Ashında, 2 Mart'ta seçimi Haziran'a erteledi. "Biz devrimci değiliz ve Putin'e karşı da değiliz; biz bu şehrin şerefini, uğrunda çalıştığımız sebebin meşruiyeti ve haklılığımızı savunuyor ve Krai idaresinin siyasetine karşı çıkıyoruz" dedi Dunayev.⁶⁵

Bu durum biraz yatıştı. Fakat Stavropol Krai valisi Valery Gaevsky'nin yerine Mayıs 2012'de bir başkası geçene kadar sürdü.⁶⁶ Birleşik Rusya ve Putin'in Halkın Yüzü adlı partisi Dunayev'inki de dahil olmak üzere bölge meclisinde yer alan on beş koltuktan on ikisini elde etmeyi başardı.⁶⁷ Khloponin Lermontov-Pyatigorsk birleşmesinin zamansız olduğunu belirtti. Mayıs 2013'te, Açlık grevi organize ederek ve 2012 kampanyaları sırasında seçim komisyonunun işin engel olarak seçimlerin güvenilirliğini sarsma girişiminde bulunmaktan Dunayev hakkında kamu davası açıldı.⁶⁸ Lermontov ihtilafı federal basında geniş yankı buldu ve muhalefet tarafından "Kuzey Kafkasya'daki küçük devrim" olarak takdim edildi.⁶⁹

⁶⁵ Kriz Grubu görüşmesi, Pyatigorsk, Aralık 2012. Lermontov'da Duma seçimlerinde iktidar partisi için sonuçlar ve başkanlık seçimlerinde Putin için sonuçlar Stavropol Krai'de en düşük orandaydı, bu oran yüzde 26.7 ve yüzde 48.7 idi (ortalama sonuçlar yüzde 49.1 ve yüzde 64.5). Birleşik Rusya bölgesel şubesi bu gerilim koşulları altında yeni belediye başkanı seçimi için bir aday göstermeme kararı aldı ve üyeleri tek görevli adaylar olarak faaliyet gösterdi. Rusya Federasyonu Merkez Seçim Komitesi, www.vybory.izbirkom.ru; "CTaBpono^bcKaa "EguHM Poccrn" H36aKraeTcfl or cTapbrc Karpob" ["Stavropol 'Birleşik Rusy' yaşlı çalışanlarından kurtuluyor"], *Kommersant* (online), 17 Mayıs 2012. Lermontov'daki seçim krizine ilişkin daha fazla bilgi için, bakınız: "Korga BorayroTca KaBKazcKue MuHBogbi" ["Kavkazskie Mineralnie Vody galeyana geldiğinde"], *Expert* (online) 19 Mart 2012.

⁶⁶ Birleşik Rusya'nın Krai genelinde elde edilen sonuçlar çok kötü olmamasına rağmen nispeten kötü sonuçlar elde etmesinden dolayı istifa etti. Dunayev'in ofisinin kimliği belirlenmeyen kişilerce ateşe verilmesinin ardından yeni vali bazı Krai bölgesel otorite başkan yardımcılarını kontrolü sağlaması amacı ile Lermantov'a gönderdi. Kris Grubu görüşmesi, Aleksandr Dunayev, Pyatigorsk, Aralık 2012. "CaKpa^bHM @epTba geMo- KpaTuu" ["Demokrasinin sakral kurbanı"], *Expert* (online), 14 Mayıs 2012; "CraBpono.HbcKM "EguHM Poccrn" u36aB^aeTcH or erapbrc Karpob" ["Stavropol 'United Russia' getting rid of old staff"], *Kommersant* (online), 17 Mayıs 2012; "Oo6uu npoTUB ry6epHaTopa" ["Phobias vs. governor"], *Gazeta.ru*, 2 Mayıs 2012.

⁶⁷ ".TepMoHToBcKHe KaHgugaTH pa36u^uch Ha KoMaHgbi" ["Lermantov adayları ekiplere ayrıldı"], *Kommersant*, 2 Haziran 2012, "9TO pa3HomepCTHaa ny6^uKa, KoTopyro TpygHo Ha3BaTb ko- MaHgon" ["Bu karışık halkın bir ekip olarak tanımlanması zor görünüyor"], *Kommersant*, 15 Haziran 2012.

⁶⁸ '^KC-RAABY .epMoHToBa 3anogozpu.HuB gucKpeguTa^uu Bbi6opoB" [Eski Lermontov yöneticisi seçimde usulsüzlüden dolayı şüphe altında], *Kommersant*, 15 Mayıs 2013.

⁶⁹ "'MaroHbKM peBo^K^HH" b ropoge .epMoHToBe ^KC-ge^yraTbi 3axBaTy^u M^puro u o6MBMU ro^ogobKy (BHfIEO)" ["Lermontov'da küçük çaplı devrim: eski milletvekilleri şehir yönetimini ele geçirdi ve açlık grevine başladı"], *Newsru.com*, 22 Şubat 2012. Protesto liderleri KrisGrubu'na yaptıkları konuşmada federal yetkililer dikkat ettiği ve müdahalede bulunduğu için bu durumun onlara yardım ettiğini fakat rakiplerince yine bu durumun onların aleyhine kullanıldığını ve onları "Putin karşıtı devrimciler" olarak adlandırdıklarını söyledi". Kris Grubu görüşmesi, Alexander Dunayev, Pyatigorsk, Aralık 2012.

Elbrus ve Lermontov'da yaşanan gelişmeler şunu gösteriyor ki bölge siyaseti rekabete dayalı olmaya devam ediyor, bazı bölgesel yönetimler toplum hayatında merkezi bir rol oynuyor ve seçim sürecini aksatma girişimleri krize ve olası şiddet olaylarına yol açıyor. Ayrıca tüm bunlar toplulukların işbirlikçi ve sesleri duyulduğunda ya da istekleri dikkate alındığında çözüm bulmaya istekli olduğunu göstermektedir.

D. Bölgesel Liderlik Seçimleri

1 Haziran 2012 tarihinde bölge liderlerin seçilmesini gerektiren bir yasa tekrardan yürürlüğe girdiğinde reforma ve yönetimin iyileştirileceğine dair umutlar vardı. Bu beklenti bölgesel ve yerel düzeyde Kuzey Kafkasya'daki siyasi süreçleri canlandırdı.⁷⁰ Fakat bu iyimserlik kısa sürdü. İnguşetya ve Dağıstan 2013 Eylül ve Ekim aylarında doğrudan seçim planı yapmaktaydı ve liderleri ilk olarak bu planı devam ettirmeye kararlı gibi görünüyordu.⁷¹ Ancak, bunların meclisleri Duma tüm bölgelerin doğrudan seçimleri reddetmesine imkan sağlayan yasayı değiştirdikten sonra Mayıs 2013 tarihinde onlara karşı oy kullandı.⁷² Bölgesel ve federal meclislerde temsil fırsatı bulan her siyasi parti artık Rusya başkanına üç isim sunabilir hale geldi; Rus başkanı üç isim seçecek ve bölge meclisi de bunlardan birini seçecek.

Tersine dönüşü açıklayan Başkan Putin çok etnikli bölgelerdeki seçimlerin azınlıkların haklarından mahrum edilme korkusu ve hissiyatını artıracaklarını vurguladı. Ancak, azınlıkların temsilini nasıl sağlayacağı açık değil.

⁷⁰ Baş vali/başkan, bölgedeki en yüksek derecedeki yönetici olarak, bölgesel meclis tarafından kabul edilen kanunları, yönetim performansına ilişkin raporları imzalar veya reddeder; bazı koşullarda meclisi dağıtabilir ve bölgeyi tüm seviyelerde ve ekonomik dış ilişkilerde temsil eder. Baş yöneticiler (başkan/vali) federal bakanlıkların özellikle güvenlik birimlerinin başkanlarının atanmasında söz sahibi olmadıklarından duydukları rahatsızlığı sürekli olarak dile getirmektedir. 2012'de bölgesel kalkınma bakanlığı bölgesel yönetime atamaları onaylama ve güvenlik birimlerini koordine etme hakkı verdi. Olga Allenova, "npoe^gypa Ha3Ha^eHHH pyKOBOfUTE.en cu.OBbix BegoMCTB nocTpoeha TaK, ^TO r.aBa cy&beKTa Ha Hee B.UHTB He MO^eT" ["Bölge başkanı güvenlik birimleri başkanının atanmasını etkileyemez"], *Kommersant*, 19 Haziran 2012. "ry6epHaTopbi no.ynaT npaBO yreep^gaTb pyKOBOfUTE.en cu.OBbix CTpyKTyp" ["Valiler güvenlik birimleri başkanlarını onaylama hakkı elde edecek"], Chechen Info, 22 Nisan 2012.

⁷¹ Dağıstan Başkanı Magomedov herhangi bir Rusya bölgesinin yanı sıra seçimleri de düzenleyebileceğini söyledi. Yunus-Bek Yevkurov ülke için tek bir kanunun olması gerektiğini söyledi ve diğerleri seçimle başa gelirken atama yoluyla başa gelmeye şiddetle karşı çıkıyordu: "Birinden bir şey çalmışım gibi hissedirdim". Doğrudan seçimin ülkede kaldırılması önerisinde bulundu. "r.aBa flarecTaHa U36epeTca He xy»e gpyrax. He Bce peruoHbi cor.acHbi BepHyTbca OT Bbi6opoB K Ha3Ha- ^eHuro" ["Dağıstan başkanı seçimi diğerlerinden daha kötü olmayacaktır. Bütün bölgeler atama ile seçilmeye geri dönüş konusunda mutabık değildir"], *Kommersant*, 24 Aralık 2012. "OnaCHOCTb Bbi6opoB — B paa.o@e- HUU o6m;ecTba" ["Seçimlerde toplumsal indirgeme tehlikesi"], *Kommersant*, 22 Ocak 2013.

⁷² Her zaman olduğu üzere, bölgesel özerkliği durdurma girişimi "aşağı"dan yani bölgenin siyasi aktörlerinden gelmiştir. Bu yüzden, 13 Aralık 2012'de, Kremlin'de Yasama Konseyi'nin bir oturumu sırasında Kuzey Osetya meclis başkanı Başkan Putin'e doğrudan seçimleri kaldırma ve bunların yerine yasama meclislerindeki dolaylı seçimleri getirme önerisinde bulundu. Kuzey Kafkasya Cumhuriyetlerinde seçimlerin ulusal güvenlik ve halkın yaşamı için bir tehdit oluşturduğunu söyledi. ["Kuzey Osetya parlamento Başkanı bölge parlamentolarına vali seçme hakkını tanımayı önerdi. "],RIA(çevrimiçi), 13 Aralık 2012. Ocak 2013 tarihine kadar, yedi Kuzey Kafkasya başkanının hepsi Putin'e doğrudan seçimleri kaldırması için başvuruda bulundu. ["Kuzey Kafkasya Cumhuriyet Başkanları Kremlin'e seslendi ve kendi bölgelerinde doğrudan seçim düzenlememe önerisinde bulundu. "],Izvestia(çevrimiçi), 24 Ocak 2013.

Benzer etnik sorunlara sahip üç cumhuriyette yani Dağıstan, Karaçay-Çerkesya ve Kabardino-Balkarya'da önde gelen konumlar liderler tayin edildiğinde yıllardır en büyük etnik gruplara gitti. ⁷³ Tam ölçekli tek kriz Çerkezler ve Karaçay kimin adayının kazandığına ilişkin tartıştığında ve iki taraf da harekete geçtiğinde Karaçay-Çerkesya'da 1999'da gerçekleşti. Moskova Karaçaylı en büyük grup temsilcisini cumhurbaşkanı olarak atadı. Cumhuriyet hiçbir çatışma yaşanmaksızın 2003'te bunların hemen ardından gerçekleşen doğrudan başkanlık seçimi düzenledi.⁷⁴

8 Eylül tarihli Dağıstan ve İnguşetya'daki dolaylı anketlerin hazırlanması için, Putin memurlar ve gerçek rakip olmayan diğer iki kişi de dahil olmak üzere Ağustos'ta meclislerine üç aday önerdi. ⁷⁵ Putin'in seçimleri şunu gösteriyor ki meclis oyları formaliteden ibaret olacaktır. Putin'in harekete geçtiği aynı gün içinde, Başbakan Medvedev İnguşetya ile ilgili yorumuyla cumhuriyetçi muhalefetin öfkesini körükledi: "Bence seçimler her yerde yapılmalı....siyasi kültürün hala biraz fark taşıdığı durumlarda bir geçiş süreci yaşayabiliriz." ⁷⁶

Ne siyasi kültür ne de istikrarsızlık hükümetin bölge demokrasisini geliştirmek için köklü bir reform yapmaya geri dönmeye için iyi bir sebep teşkil ediyor. Meşruiyet ve güvenilirliğin sonuçlanan eksikliğin serbest ve adil nitelikteki yerel anketlerden daha fazla istikrarsızlaştırmaya katkı sağlaması muhtemeldir. ⁷⁷ Demokratik süreçlerin yerini taklitleri aldıkça ve bölgesel ve yerel yönetimler siyasi ve mali özerkliklerini yitirdikçe federalizm Kuzey Kafkasya'daki anlamının çoğunu feda etti. Demokratik seçimler olmadan, hükümeti etkileyecek çok az mekanizma kalıyor. Birçok mekanizma kendilerine karşı ayrımcılık yapıldığını, liderlerini seçemeyecek kadar gelişmemiş ikinci sınıf vatandaşlar olarak davranıldığını düşünüyor. Doğrudan seçimlerin yeniden başlatılması bazı ırklar arası gerilimleri fişekleyebilir. Öte yandan, bu riskler federal merkez ve sivil toplumdan gelen ek desteklerle azaltılabilir.

⁷³ Koalisyonel hükümet şekli Dağıstan'da 1994-2006 yılları arasında devam etti: Devlet Konseyi (on dört etnik gruptan her biri için bir temsilci), yüksek bir yönetim veya Anayasal Konsey kadar iyi bir koordinasyon birimidir. Üst düzey pozisyonlar genellikle en büyük iki grup, Avarlar ve Darginler arasında değişir. Kabardey-Balkar'da baş yöneticiler genellikle Kabardey'dir.

⁷⁴ 1999'da , Karaçay-Çerkesya'da başkanlık seçimi sonuçları Çerkes lider Stanislav Derev destekçileri ve Karaçay Generali Vladimir Semenov destekçileri tarafından tartışıldı. Putin Semenov'i atayarak bu tartışmaya son verdi. Çerkesler nüfusun yüzde 12'sini oluştururken, Karaçaylılar yüzde 41'ini oluşturmaktaydı. 1999 krizinin ardından, cumhuriyette 2003 yılında sorunsuz bir şekilde doğrudan bir bölgesel başkanlık seçimi yapıldı. Başkan adayları etnik ekipler arasında yer alıyordu: Başkanlık için bir Karaçaylı, hükümet başkanlığı için bir Çerkes, meclis başkanlığı için bir Rus; böylece etnik faktör depolitize edildi ve bu süreçte önemli bir rol oynamadı. Sergey Markedonov, "CeBepo-KaBKa3CKHH ^aKTop nepnoHa.bHbix Bbi6opoB" ["Bölgesel seçimlerde Kuzey Kafkasya faktörü"], Politcom.ru, 28 Ocak 2013; "Ty6epHaTopoB 6ygyT Ha3Ha^aTb B ceMU peraoHax" ["Valiler yedi bölgeye atanacak"], *Izvestia* (online), 24 Ocak 2013.

⁷⁵ Dağıstan'da mevcut Başkan Ramazan Abdulatipov, İş Gücü ve Sosyal Kalkınma Bakanı Malik Bağliev ve Dağıstan ombudsmanı Ummupazil Omarova tavsiye edildi. İnguşetya'da mevcut Başkan Yunus-Bek Yevkurov, "Sadece Rusya" bölgesel şube başkanı Uruskhan Evloev ve İnguş parlamentalarının başkan yardımcısı Magomed Tatriev tavsiye edildi. "Bce CBOU .rogn, 6op6bi HeT" ["Tüm insanları kapatın, bir kavga olmayacaktır"], *Gazeta.ru*, 22 Ağustos 2013.

⁷⁶ "nyTHHy no@a.OBa.ncb Ha 'HeTaKTH^Horo' MegBegeBa" ["Putin "patavatsız" Medvedev hakkında şikayet aldı"], *RBC Daily*, 23 Ağustos 2013.

⁷⁷ Valeriy Tishkov, Etnoloji ve Antopoloji Enstitüsü Müdürü, Rus Bilim Akademisi ve Alexey Malashenko, Carnegie Center, araştırdı "r.aBa flarecTaHa H36epeTca He xy»e gpyrax. He Bce peruoHbi cor.acHbi BepHyTbca OT Bbi6opoB K Ha3Ha^eHHo" ["Dağıstan başkanı en kötü seçilen olmayacak. Tüm bölgeler atama yoluyla seçime geri dönülmesi konusunda mutabık değil"], *Kommer-sant*, 24 Aralık 2012.

Rusya'nın önde gelen federalizm uzmanı "Doğrudan seçimlere geri dönülmesi ileriye dönük önemli bir adım olacaktır" dedi ve şu öneride bulundu: "ilk aşamada çok yetkin araçlar çıkar gruplarının müzakere etmesi ve anlaşmaya varmasını teşvik için bu süreci desteklemelidir".⁷⁸

Demokratik prosedüre olan bağlılığın yitirilmesi ve haklarından mahrum edilme hissi özellikle birçoğu bölgeyi terk eden, bölgenin elit kesiminin var olan ihtilafları çözüme kavuşturma kapasitesini daha fazla indirgeme riskini taşıyan bir beyin göçüne sebep olan yetenekli profesyonelleri etkiler.⁷⁹ Bölgenin baş yöneticilerinin doğrudan seçimlere geri dönmesi muhtemelen yeni kızgınlıklara sebep olabilir. Şikeli Duma seçimleri federal siyasi partileri büyük ölçüde konu dışı hale getiriyor ve bu partilerin bölgenin Rusya'nın geri kalanıyla entegre olmasını destekleme yetisini küçümser. Çıkarlar doğrultusunda yönlendirilen belediye anketleri bölgenin kendi kendini yönetmesini zorlaştırıyor.

Siyasi ve ekonomik kaynakların temin edilmesi için avantaj sağlayanlar statükoyu korumakla ilgileniyor. Diğerleri ise kentsel katılımdan kaçınıyor ve seçimleri göz ardı ediyor. Yine de, bazıları din ve örf ve adet hukukuna dayalı halk yönetimi için alternatif yollar arayışında. Öte yandan, bu kişiler ulusalcı ya da İslamcı inançlarını da güçlendiriyor. Sadece azınlık bir kesim direnişe katılıyor olsa da, yasal kanalların katılımının olmayışı ve şikeli siyasi süreçler alternatif bir yönetim fikrinin yaygınlaşmasına katkı sağlıyor, aşırı uç hareketleri besliyor ve Kuzey Kafkasya'nın ülkenin geri kalanından uzaklaşmasını daha da artırıyor. Yönetim alanında yaşanan önemli gelişmeler, gerilimlerin azaltılması ve yerel protesto olasılığının azaltılması - sürdürülebilir uyuşmazlık çözümü için ön koşul- gibi faktörlerin yeniden sağlanan demokratik prosedürler, tüm düzeylerde rekabetçi seçimler ve ademimerkeziyetçilik olmaksızın gerçekleşmesi olası değildir.

⁷⁸ Kriz Grubu görüşmesi, Natalia Zubarevich, Moskova Devlet Üniversitesi'nde ekonomi ve sosyal coğrafya alanında profesör, Moskova, Ağustos 2013.

⁷⁹ Kriz Grubu gözlemleri ve görüşmeleri, Irina Starodubrovskaya, siyasi ekonomi ve bölgesel kalkınma departmanı müdürü, Ekonomi Politikası için Gaidar Enstitüsü, Natalia Zubarevich, Moskova Devlet Üniversitesi'nde ekonomi ve sosyal coğrafya alanında profesör, ikisi de Moskova'da, Haziran, Ağustos 2013.

IV. Güç İlişkileri Mozaïği

Tüm Kuzey Kafkasy'da, güç ilişkileri resmi ve gayri resmi aktörler ile paydaşlardan oluşan bir mozaikle oluşturulan güç merkezleri arasında karışık etkileşimlere dayalıdır. Bazı cumhuriyetçiler yerel kalburüstü kesimin tüm yönetim ve emniyete sızan patronaj ağlarına dayalı neredeyse toplam kontrol sağlanan rejimler yarattığı modern klan sisteminin bir çeşidine sahiptir. Birkaç olayda yerel siyasi ve işe ilişkin çıkarların sıkça birleştirilmesinin direnişin düşmanlar korkutmak ya da daha kötüsünü yapmak üzere bazen hareket ettiği iddiaları da dahil olmak üzere iddia edilen suç işbirliğine uzandığına dair birkaç bildiri bulunmaktadır.⁸⁰

Bazı ortak özelliklere rağmen, her cumhuriyet rejimi liberalizm seviyeleri, güç ilişkileri sistemleri ve büyük iş ve federal merkezlerle etkileşimlerinde önemli ölçüde farklılaşır. Etnik köken yönetici elit sınıfın oluşumunu saptayanlar arasında tek bir faktör olsa da Dağıstan, Kabardino-Balkarya, KaraçayÇerkezya ve Stavropol Krai'de özellikle önem arz eder.⁸¹

A. Dağıstan

Yerel kalburüstü kesimin uzun süredir yerel ve cumhuriyet yönetimi üzerinde boğucu bir etkiye sahip olduğu rakip güç merkezleri ve çeşitliliği nedeniyle Dağıstan Kuzey Kafkasya cumhuriyetleri içinde en karışık olanıdır. En geniş etnik grup olan Avarlar nüfusun sadece yüzde 29'unu oluşturur. Siyasi ve toplumsal açıdan önemli diğer gruplar sırasıyla Dargiler (yüzde 17), Kumuklar(yüzde 15) ve Lezgilerdir (yüzde 13). Ocak 2013'te klanlara karşı geniş bir kampanya başlatan yeni cumhurbaşkanı ataması değişim için bir fırsattır fakat yalnızca kapsamlı yolsuzluk karşıtı çabalar oturmuş bu sisteme zarar verebilir. Klanlar etnik ve aile bağları taşır fakat aynı zamanda iş ve siyasi çıkarlar, yardımlaşma ve koruma ile bağlanan ağlardır. Baş aktörlerin birbirleriyle ve yine akrabalık, ırk, dini ve bölgesel bağlara dayalı diğer paydaşlar ile karmaşık ilişkileri vardır.

Siyasi ve ekonomik etki Dağıstan sınırlarını da aşır Rusya'nın en zengin iş adamlarının bazılarında kadar uzanır. En güçlü ve rekabetçi Dağıstanlı oyuncular Nafta group'un sahibi milyarder Senatör Süleyman Kerimov (Lezgi) ve Summa Capital şirketinin sahipleri olan Magomedov kardeşler (Magomed ve Ziyaudin, etnik avarlar) olmuştur.⁸² Kerimov Dağıstan eski Başkanı Magomedov'un (2010-2013) destekçisi olarak düşünülmektedir ve çeşitli temel projede yer almıştır⁸³

⁸⁰ Bakınız, örneğin, "PaccTpe^bHHH cnucoK AMupoBa" ["Amirov'un idam listesi"], Moskovsky kom- somolets, 6 Haziran 2013; Vadim Dubnov, "Maxa^KMa 6e3 AMupoBa u nocro Hero" ["Amirovsuz ve Amirov sonrasında Mahaçkale"], RIA Novosti, 4 Haziran 2013.

⁸¹Etnik ve ulusal gruplar, kendi kimlikleri, şikayetleri ve beğendikleri noktalar ile kendilerini iç politikaya dahil etmeye çalışıyor. Etnik hareketlilik özellikle yatırımlar, sınır anlaşmaları ve toprak dağılımlarına tepki op. cit. olarak meydana gelir. Kriz Grubu Raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*,

⁸² *Forbes'a* göre Kerimov Rusya'da en zengin yirminci adam iken Ziyaudin Magomedov 124. Sırada yer alır. "Cy^eÖMaH KepuMOB" ["Sulejman Kerimov"], *Forbes* (online); "3myguH MaroMegoB" ["Ziyaudin Magomedov"], *Forbes* (online).

⁸³ Söylenenlere göre projeler Hazar tatil yerlerini (daha sonra federal turist çekme projesinin bir parçası oldu), Mahaçkale limanının özelleştirilmesini, Mahaçkalae hava alanının yeniden

Aralık 2012'de, Nafta-Moskva şirketinin CEO'su Oleg Lipatov cumhuriyetin ilk yardımcı başbakanı olara atanmıştır. Kerimov Lezgilerin ulusal hareketini destekler fakat aynı zamanda diğer etnik gruplarda da önemli müttefiklere sahiptir ve yerel futbol takımını satın alıp ağır yatırım yaparak ve Hajj ile sosyal programlara finansman sağlayarak geniş popüler bir meşruiyeti temin etti.⁸⁴

Ziyaudin Magomedov iddialara göre Rusya başkan yardımcısı Arkady Dvorkovich ve Başbakan Medvedev ile iyi ilişkiler içindedir ve eski Başkan Magomedov tarafından kendisine eşlik edilmiştir.⁸⁵

Ocak 2013'te, Başkan Magomedov beklenmedik bir şekilde istifa etti. Bu istifanın arkasında yatan olası sebep klanlar arası rekabetti. Magomedov'un yerine Moskova kaynaklı Dağıstanlı siyasetçi Ramazan Abdulatipov (etnik Avar) geldi. Bazı uzmanlar Magomedov kardeşlerin (Başkan Magomedov'la akraba değil) büyük rol oynadığı ve Kremlin'in Kerimov'un forsunaya sahip olmaya çalıştığını iddia ediyor.⁸⁶ Bazıları ise Kerimov ile Başkan Magomedov arasındaki ilişkilerin yatıştığını dile getiriyor.⁸⁷ Yine de, bazıları ayrıca Dargilerin gücünü dizginlemek ve Avar bir lideri başa geçirmek amacıyla Kreimov'un kendi çevresinde Magomedov kardeşler ile Avar lobisi arasında bir iş anlaşması olduğunu belirtiyor.⁸⁸ Altı çizilen sebebe bakılmaksızın siyasi elit kesimlerde yaşanan değişimi bunların destekleyici iş grupları takip ederse, yatırım atmosferi zarar görebilir.⁸⁹

Başkanın performansından ziyade klanlar arası rekabet yüzünden görevinden atıldığı iddiaları 2012 yılında direnişçi kurbanlarının yüzde 15 azalmış sayısı ile destekleniyor. Magomedov Kremlin'in arzu ettiği seçim sonuçlarına ulaştı ve toplumun devasa potansiyeline rağmen çok az protesto mitingine de izin verdi. Yeni yatırımları çekti ve Dağıstan devletin sponsor olduğu büyük ekonomik gelişim projelerine dahil edildi. Magomedov'un ağır güvenlik tedbirlerini artan diyalog, daha açık bir din politikası ve eski direnişçilerin dönüşü ve rehabilitasyonu ile karıştırarak daha farklılaşmış bir direniş karşıtı strateji uygulamayı hedeflediği gerçeği Sochi Olimpiyatları arifesinde Moskova'ya uymayabilir.⁹⁰ Ayrıca Magomedov klan sistemi ve yolsuzlukla mücadele etmediği için eleştiri aldı.

yapılandırılmasını ve Hazar cam fabrikasının yapılmasını içermekteydi. "KepuMOB CTaHOBU TCH 6^u@e" ["Kerimov daha da yakınlaşıyor"], *Expert*, 24 Aralık 2012; "Cy^eÖMaH KepuMOB BO3bMeT nog cBOH KOHTpo^b Maxa^Ka^uHCKHH MOPCKOH nopT u a^po^opT" ["Suleyman Kerimov Mahaçkale deniz ve hava limanı kontrolünü eline alacak"], *Dagestan Times*, 30 Mart 2011; "CyneHMaH KepuMoB @geT 50 MnH ^enoBeK Ha nra^u flarecTaHa" ["Suleyman Kerimov Dağıstan sahillerine 50 milyon insanın gelmesini umuyor"], *Moy Dagestan*, 27 Mayıs 2011.

⁸⁴ Kerimov takımı satın aldıktan ve Dağıstan gençleri arasında sporun popülerliğini arttırdıktan sonra Anzhi futbol takımı hızla Rusya birinci ligine yükseldi. Ancak Ağustos 2013'te Kerimov fon konusunda önemli bir düşüş olduğunu söyledi. Kerimov aynı zamanda Dağıstan hacılarının üçte birine kadar sponsor oldu. "Bor u cKa3Ke KoHe^" ["Peri masalının sonu"], *Gazeta.ru*, 7 Ağustos 2013. "CyneHMaH KepuMoB 3aTeHn 6onbmon nonuTu^ecKun 6u3Hec Ha Manot poguHe" ["Suleyman Kerimov küçük memleketinde büyük siyasi işler başlatıyor"], *Kavkazskaya politika*, 1 Şubat 2013; "PucKoBaHHbiH o6MeH" ["Riskli değişim"], *Expert* (online), 11 Şubat 2013; Milrad Fatullaev, "flarecTaH 6e3 CyneHMaHa KepuMoBa. HTo noTeparOT garecTam;bi B cnyae yxoga onurapxa?" ["Suleyman Kerimov olmadan Dağıstan. Bu oligarşi yöneticisi ayrılırsa Dağıstanlılar ne kaybeder?"], *Kavkazskaya politika*, 15 Şubat 2013.

⁸⁵ "T^K 3aucKpun" ["Yakıt ve Enerji Kompleksi kıvılcımları"], *Expert*, 25 Şubat 2013.

⁸⁶ Magomedov Putin yönetiminin başkan yardımcısı olarak atandı. "Bu3Hec-g@uruToBKa: KaK ynacTHuKu cnuKa Forbes BOBBT 3a flarecTaH" ["İş hayatı hilesi: Forbes listesindekiler Dağıstan için nasıl mücadele etmekte?"], *Forbes*, 3 Haziran 2013.

⁸⁷ "PucKoBaHHbiH o6MeH" ["Riskli değişim"], *Expert* (online), 11 Şubat 2013

⁸⁸ Kriz Grubu görüşmesi, Başkan Magomedov'a yakın yerel uzmanlar, Moskova, Mart 2013.

⁸⁹ "nopT paHo nпуBaTy3upoBaTb ..." ["Deniz limanının özelleştirmek için çok erken ..."], *Chernovik*, 12 Temmuz 2013 ve Milrad Fatullaev, op. cit.

⁹⁰ Dağıstan ve Çeçenistan'da kullanılan çelişkili direnişle mücadele modelleri hakkında daha fazlası için bakınız Kriz Grubu Raporu, *İslam, Direniş ve Direnişle Mücadele*, op. cit., sf. 30-33.

Magomedov'un yerine başkasının alınması 26 Ekim 2012 tarihinde Moskova'da "Dağıstan Halkı" adlı Kongre ile halkın memnuniyetsizliğini yönlendirerek hazırlandı. Bunun organizasyonunu yapan şahıslar açıkça görüldüğü üzere Dağıstanlı kalburüstü kesim insanlarıydı.

Fakat delegeler aktivistler ve cumhuriyetin çok sayıda sorununu dile getirmeye gelen halk liderleriydi. ⁹¹ Bunlar başkanın, hükümetin ve meclisin istifasını talep ettiler fakat federal yetkilileri açıkça eleştirmediler. Katılımcılar etkinliğe katılımları sırasında ve sonrasında ciddi bir biçimde rahatsız edildi. ⁹²

Yeni (temsili) başkan Abdulatipov çok sayıda memuru işten çıkararak yolsuzlaşmış güç ağlarını bozmak üzere acil adım attı. Sadece beş kabine üyesi görevinde kaldı. Öte yandan Abdulatipov'un söylediğine göre bölge idaresinden sekiz yönetici işten atıldı. Haziran sonuna kadar, hükümet elemanlarının yüzde 64'ü yenilenmişti. ⁹³ Abdulatipov federal fonlara bağlılığı sınırlandırmak üzere bütçenin yeniden gözden geçirilmesini istedi. ⁹⁴ Daha etkin yerel yönetim için bir kampanya başlattı, irad-artırma kapasitesini yükseltti ve eleman sayısını azalttı. ⁹⁵ 22 Temmuz'da, "hükümetin çalışmalarının yetersiz kaldığı ve cumhurbaşkanlarının emirlerinin

⁹¹ Dağıstan Halkları Kongresi "Dağıstan'daki savaşı önlemek" sloganı çerçevesinde Moskova'da bir otelde toplandı ve Kongre'de ülkenin farklı kesimlerinden ve diyasporalarından gelen yaklaşık 300 kişi vardı. "Bugün cumhuriyetimizdeki kritik duruma federal yetkililerin dikkatini çekmek istiyoruz. Son 1.5 yılda ülkedeki askeri birlik sayısı önemli derecede arttı ve silahlı birimler şimdi de güvenlik operasyonlarına dahil oluyorlar. İçişleri Bakanlığı'nın yürüttüğü faaliyetler Ceza Kanunu'nu ihlal etmekte. Toplumdaki gerginlik tırmanıyor" şeklinde basın açıklamasında bulunuldu. "BHeo^epegHon ebe3fl HapogoB flarecTaHa oTKpbiBaeTca B MockBe" ["Sıradışı Dağıstan Halkları Konresi Moskova'da başlıyor"], Caucasian Knot, 26 Ekim 2012.

⁹² "npoc.eMa flarecTaHa B TOM, ^TO 3gecb Bce npogaeTca ..." ["Dağıstan'ın sorunu buradaki her şeyin satılık olması ..."], *Gazeta-NV*(online), 16 Ağustos 2012. Moskova yolunda, delegeleri taşıyan bir otobüs durduruldu, diğeri ise silahlı saldırıya uğradı ve aktivistler daha sonra gözaltına alınıp sorguya çekildi. Olay, Vladimir Putin'in Halk Cephesi'nin bir kısmı olan ve Moskova temelli iş adamlarınca ve Dağıstan'da Sadece Rusya lideri Gadzhimurad Omarov tarafından sponsor olunan "Dağıstanımı" isimli kamu fonu ile başladı. Diğer bir organizatör Lak ulusal hareketin lideri ve eski Dağıstan Devlet Emeklilik Fonu başkanı ve 2010'da Başkan Magomedov tarafından görevden alınan Amuchi Amutdinov idi. Üçüncüsü, aynı şekilde 2010'da Magomedov tarafından görevden alınan Mahaçkale limanı eski müdürü Abusupyan Kharkharov idi. "B flarecTaHe yBo.eH C AO.@HOCTY pyKOBOfIUTe.b Maxa^KanuHCKoro nopTa" ["Dağıstan'da deniz limanından sorumlu müdür görevinden alındı"], Caucasian Knot, 7 Mayıs 2010; "PucKoBaHHbiH o6MeH" ["Riskli değişim"], *Expert* (online), 11 Şubat 2013. Kriz Grubu gözlemleri ve görüşmeleri, Kongre organizatörleri, Moskova, Ekim 2012.

⁹³ "KagpoBaa no.UTUKa: nepBbie maru" ["Kadro politikası: İlk adımlar"], RIA Dağıstan, *Infographics*, Haziran 2013. Ramazan Abdulatipov'un görüşmesi "Pozner", İlk Kanal, 24 Haziran 2013.

⁹⁴ "PaMa3aH A6gy.aTunoB: Bame paBHogymue o6opa^UBaeTca paBHogymueM K BÜM" ["Kayıtsız kalmayı kendinize karşı kayıtsız olmaktır"], Dağıstan Başkanlığı internet sitesi, 13 Temmuz 2013; "BPHO r.aBH flarecTaHa A6gy.aTunoB: XBaTUT KopMUTbca c pyK pa3aHCKoro My^UKa" ["Dağıstan Başkanı olarak Abdulatipov : Ryazan köylülerinden yedikleriniz yetti artık"], TV Rain (Dozhd), 20 Haziran 2013.

⁹⁵ "P.A6gy.aTunoB: 'Or ypoBHH ^^^eKTUBHOcTU pemeHua Bonpoca c yBe.u^eHueM Ha.oroBon 6a3bi 6ygeT 3aBuceTb o^HKa ypoBHH ^^^eKTUBHOcTU pa6oTbi r.aB MyHm;unanuTeTOB pecny6.u- ku" ["Belediye yöneticiliği verimliliği vergi gelirindeki verimlilik artışı ile değerlendirilecektir"], Dağıstan başkanı internet sitesi, 6 Haziran 2013.

tamamlanmadığı" iddiasıyla hükümeti görevden aldı. Birinci Başbakan Vekili kabine başkanını temsil etmek üzere atandı.⁹⁶

Amirov'un yeğeni Kaspiysk'in vali vekili ve iddialara göre on suç ortağı da aynı zamanda tutuklandı. Mahaçkale direnişinin iddia edilen lideri Sirazhudin Guhuchaliyev tutuklamalardan hemen önce ele geçirildi ve iddialara göre valinin bununla bağlantısı olduğuna dair kanıtlar sundu.

Fakat, direnişçi liderinin avukatı işkence altındayken bile Amirov'un aleyhine delil sunmadı.⁹⁷

Dağıstan'ın kalburüstü kesimine karşı en etkili adım Cumhuriyet başkenti olan Mahaçkale'nin 1998'den bu yana valisi olan Said Amirov inkar ettiği bir soruşturmacı olan Arsen Gadzhibekov'un 2011 yılında Aralık ayında öldürülmesi olayına karışmaktan şüphelenildiği için tutuklandığında yani 1 Haziran'da gerçekleşti.⁹⁸

Amirov muhtemelen Dağıstan'ın en etkili ve meşhur kodamanıydı. Mahaçkale'yi kendi koruması ve polis, yargı ve idarede önemli koltuklarda oturan adamlarıyla derebeyliğiymişesine yönetti. Mahaçkale'nin nüfusu neredeyse bir milyona ulaştı ve inşaat yapımında artış olması, yükselen arsa fiyatları, büyük rakamlarda federal imar, altyapı, ulaşım, gayrimenkul, mahkeme ve idari hizmet fonları nedeniyle önemli ekonomik kaynaklar elde etti. Fakat, buraya yapılan kısa bir ziyaret bile kirli sokaklar, yıkık dökük binalar, yetersiz tesisler, düzensiz inşalar, planlama yoksunluğu ve iyi organize edilememiş toplu taşıma dahil olmak üzere akut problemlerin varlığını açığa çıkardı. Amirov'un rakiplerini öldürdüğü, direnişle bağlantıları olduğu gibi şeylerin yanısıra bitmek bilmeyen tatminsizliği ve işlerine dair iddialar yıllarca sürdü.⁹⁹ İddia edilene göre, on beş defa canına kastedildi ve biri onu tekerlekli sandalyeye mahkum etti fakat Moskova'da güçlü kişiler arasında büyük destek alıyordu ve siyasi açıdan dokunulmazdı. Amirov şehrin Birleşik Rusya ayağını yönetti, cumhurbaşkanı olma gibi hedefleri vardı ve tüm eski Dağıstan başkanlarıyla arası kötüydü.¹⁰⁰

Amirov'u zayıflatma çabalarının aylardır sürdürüldüğü bir gerçektir. Mart-Nisan aylarında, federal güvenlik hizmetleri lideri İbrahim Gadzhidadaev'in yaygın olarak valiyeye yakın biri olduğuna inanıldığı meşhur Gimry direnişçi grubuna karşı kapsamlı

⁹⁶ "Dağıstan hükümetinin istifası şaşırtmadı", *Vestnik Kavkaza*, 22 Temmuz 2013.

⁹⁷ "M^p ropoga Maxa^Ka.bi Caug AMupoB zagep@aH c^e^Ha3OM OCB" ["Mahaçkale belediye başkanı Said Amirov, FSB özel güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındı"], *Lifenews*, 1 Haziran 2013. Kriz Grubu görüşmesi, Konstantin Mudunov, Mahaçkale, Temmuz 2013.

⁹⁸ Federal güvenlik güçleri büyük bir gizlilik içinde operasyona hazırlandı. Mevcut Başkan Abdulapitov ve binlerce Dağıstan destekçisi, Grozny'de oynanan Dağıstanlı Anzhi takımı ile TsSK arasındaki Rusya futbol ligi şampiyonluk final maçını izlerken, belediye başkanının evine ve iş yerine ulaşım yolları bloke edildi ve başkan tutuklanıp helikopterle önce Rostov'a sonra Msokova'ya götürüldü.

⁹⁹ Kriz Grubu gözlemleri ve görüşmeleri, Mahaçkale bölge sakinleri; ayrıca "Caug AMupoB: 'Kpo-BaBHH Py3Be.bT'" ["Said Amirov: 'Lanet Olası Roosevelt'"], *Snob*, 1 Haziran 2013; Nikolay Silayev, "Kto zgecb B.acTb?" ["Burada yetkili kim?"], *Expert*, 10 Haziran 2013; Alexandr Makarkin, "Pa3pnoM K.aHa AMupoBa" ["Amirov'un klanının mağlubiyeti"], *Politcom.ru*, 3 Haziran 2013. "MoMeHT HCTHHH" ["Gerçeklik anı"], 5. TV kanalı, 10 Haziran 2013. Video: http://moment-istini.ru/program_archiv/archive2013/?vid=416&start=2.

¹⁰⁰ 2013'te bölgesel gelişim bakanlığı tarafından Rusya'nın en iyi valisi ödülü dahil olmak üzere Amirov birçok devlet ödülü aldı. "MuHperuoH: Caug AMupoB - .ynmun M^p Poccuu" ["Bölgesel gelişim bakanlığı: Said Amirov Rusya'daki en iyi validir"], Mahaçkale şehri idari web sitesi, 24 Nisan 2013; "flareeTaHeKoe ge.o Ha6upaeT o6opoTbi - BocKpecHoe BpeMa" ["Dağıstan davası güçleniyor - Pazar haberleri"], *Youtube.com*, 9 Haziran 2013; "KpeM.b BepHy.ca B flarecTaH pagu O.uMnuagbi" ["Kremlin Olimpiyat Oyunları için Dağıstan'a geri döndü"], *Nezavisimaya Gazeta*, 11 Haziran 2013; "OH He Ham M^p, OH — r.aBapb 6aHgbi" ["Bizim valimiz değil - o bir çete lideri"], *Izvestia (online)*, 4 Haziran 2013; "KoMy no.e3eH flarecTaH 6e3 BH- 6opob?" ["Seçimler olmadan kimin Dağıstan'a ihtiyacı var ki?"], *Rukavkaz.ru*, 29 Nisan 2013.

bir operasyon yürüttü. Ardından, kendisine yakın olduğu düşünülen bir şirket yöneticisi kara para aklamaktan Moskova'da tutuklandı.¹⁰¹ 20 Mayıs'ta, il icra müdürlüğüne il icra müdürünün oğlu Dalgat tarafından yürütülen çifte terör saldırısı düzenlendi. İntihar bombacısı bir kadın tarafından işlenmesine rağmen, uzmanlar, emniyet güçleri ve hatta yetkili merciler bu olayı klan savaşlarına ve Amirov'un bir rakibine bağladılar.¹⁰² Abdulatipov şunu belirtti: "Mahaçkale'deki terör eylemleri birçok şeyin yanısıra uzun süredir biriken yerel yetkililer arasında yolsuzluğun bir sonucudur. Fakat hiçkimse bizi durduramayacak ve korkutamayacak."¹⁰³ Amirov'un tutuklanmasının sonuçları kesinlikle ciddiyet arz edecek. Bölge sakinleri bu duruma olumlu yaklaştı ve Abdulatipov da bundan yarar sağlayacağına benziyor. Fakat, tüm bunlar istikrarsızlığa sebep olabilir. Çünkü bağlantılar ve oyunun kuralları değişti.

Rusya hükümeti klanların suçlu aktivistlerin peşinden gitmeye devam etmeli. Sistemin tamamen reform edilmesinde yaşanan başarısızlık Amirov'un kazançlarının yeniden dağıtılmasıyla ve yönetimde gerçek bir değişim yaşanmamasıyla sonuçlanacak gibi görünüyor. Diğer etnik gruplar Amirov'un ve Magomedov'un Dargiler klanlarının sayısı azaldığına göre bunun Avar klanlarını güçlendirmesinden korkuyor. Tüm etnik klanlar gerilimi azaltmak için etkin bir biçimde sınırlandırılmalı ve etnik denge korunmalı; Dargilerden birinin vali vekili olarak atandığı kesindir. Fakat Amirov'un etki alanı Mahaçkale'nin çok ötesine uzanıyor ve bu bağlantıların nasıl etkileneceği bilinmiyor.¹⁰⁴ Dağıstan'ın canlı sivil toplumu ve topluluk liderleri yönetimi radikal olarak nasıl geliştireceklerini tartışmak üzere bir araya getirilmelidir.

Abdulatipov'un siyasi açıdan desteklediği emniyet hizmetleri de ağır direniş karşıtı bir çaba içine girdi ve Abdulatipov'un selefinin daha kapsayıcı, diyalog odaklı yaklaşımını sonlandırdı. Teslim olma isteğinde olanlar arasında yeni yeni güven kazanmaya başlamış direnişçi rehabilitasyon komisyonunun yerini daha geniş kapsamlı bir yetki alanına sahip olan ve yöntemleri net olmayan başka bir komisyon aldı. Medreseler, anaokulları ve spor kulüpleri dahil selefi halk girişimleri kapatıldı. Selefi dini liderlere karşı sindirme politikaları devam etti ve birkaçı cumhuriyetten ayrıldı. Birkaç yerleşim yerinde kitlesel tutuklamalar yapıldı ve daha radikal genç kesimin direnişe katılmasına açıkça yardım eden direnişçi akrabalarına karşı baskı yapıldı. Yaklaşık 129 kişi sadece Mayıs ayı içinde öldürüldü ya da yaralandı. Bu sayı Nisan'da 35 Mart'ta 41 idi.¹⁰⁵ Olayların daha kötüye gitmesini engellemek için,

¹⁰¹ Irina Gordienko, "MocKBa 3a^um;aeT flarecTaH?" ["Moskova Dağıstan'ı temizliyor mu?"], *Novaya Gazeta*, 1 Haziran 2013.

¹⁰² Ibid; "Maxa^KanuHcKun ygap. B3pbiBbi B flarecTaHe: Bepcuu" ["Mahaçkale'de patlama. Dağıstan'da Patlamalar: versiyonları"], *Rusky reporter*, 20 Mayıs 2013. Kriz Grubu görüşmeleri, uzmanlar, Dağıstan bölge sakinleri, Haziran 2013.

¹⁰³ "Bpuo npe3ygeHTa flarecTaHa cBH3biBaeT TeraKTbi B pecny6nuKe c Kopy^uen" ["Dağıstan başkan vekili cumhuriyetteki terör saldırılarını yolsuzlukla bağlantılandırdı"], *Interfax*, 26 Mayıs 2013; "MaKcuM fflEB^eHKo: B flarecTaHe npom;e y6uTb ^enoBeKa, neM o6mHuTbca c HUM" ["Maxim Shevchenko: Dağıstan başkan vekiliyle bir meseleyi halletmektense birini öldürmek daha kolay"], *TVrain.ru*, 20 Mayıs 2013.

¹⁰⁴ "KoHcTaHTuH Ka3eHuH: KÜKUM 6ygeT flarecTaH 6e3 AMupoBa?" ["Konstantin Kazenin: Amirov olmaksızın Dağıstan ne olurdu?"], *Regnum* (haber ajansı), 1 Haziran 2013.

¹⁰⁵ "Yekaterina Sokiryanskaya: Dağıstan klanlarının dağılması başladı", *Vestnik Kav-kaza'da görüşme*, 19 Temmuz 2013. Kriz Grubu görüşmesi ve gözlemleri, Dağıstan, Temmuz 2013. Haziran'da ölü ve yaralı sayısı 43'e indi. Novosasitli köyünde (dağıstan) 7 Mart'ta iki ev havaya uçuruldu; 11-21 Nisan'da terör karşıtı operasyonlar sırasında Gimry'de 10'a yakın ev ve 6 Mayıs'ta Buynaksk'ta üç ev havaya uçuruldu. "Xat6ynaEB: B HoBocacurnu B flarecraHe 3agep@aHH mecTb ^enoBeK" ["Khaybulayev: Dağıstan, Novosasitli'de altı kişi tutuklandı"], *Caucasian Knot*, 7 Mart 2013; "Xo3HeBa B3opBaHHbix B ByTHaKcKe goMoB no^anoBanucB B npoKupaTypy Ha geneTBHH CKHOBUKOB" ["Buynaksk'ta havaya uçurulan evin sahipleri emniyet faaliyetlerine ilişkin savcılığa şikayette bulundu"], *Caucasian Knot*, 15 Mayıs 2013; "TuMpbu nocne cne^nepan;uu (flarecTaH)" ["Özel operasyon sonrası Gimry (Dağıstan)"], 10 Mayıs 2013, video www.youtube.com/

Abdulatipov güvenlik tedbirlerini ve barışçıl Selefililerle diyalogu dengelemeli, aşırı tutucu Müslümanların ve direnişçilerin yakınlarının işkence görmesine son vermeli ve onların toplumsal ve ekonomik entegrasyonu için daha fazla çaba gösterilmesini sağlamalıdır.

B. İnguşetya

Dağıstan'ın aksine, İnguşetya'da güçlü iş grupları bulunmuyor ve seküler muhalefeti siyasi hayatta gerçek bir rol oynuyor. 2008'den bu yana cumhurbaşkanlığı yapan Yunus-Bek Yevkurov güvenliği önemli ölçüde artırdı, güç topladı ve ilk olarak geçtiğimiz yıl içinde yolsuzluktan kaynaklanan memnuniyetsizlik ve nepotizm artış gösteriyor olsa da halkın güvenini kazandı. Cumhuriyet siyasi şiddetten etkilenmiyor değil ve Yevkurov muhalefetin her daim ensesindedir. Yevkurov Eylül dolaylı seçimlerinde aday olabilmek için 4 Temmuz'da istifa etti fakat başkan vekili olarak kaldı.

2007'de devletle İslam kaynaklı direniş arasında tam teşekküllü silahlı çatışmanın olması muhtemel olduğundan, muhalefet eski Başkan Murat Zyazikov'a yardım etti. Bu hareket işadamları ve halk arasında sevilen başkan Ruslan Aushev'in yakını Maksharip Aushev tarafından yönetildi. Aushev güvenlik güçleri oğlunu ve yeğenini kaçırdıktan sonra o Eylül ayında Nazran'da ilk protesto mitingini düzenledi. Ruslan Aushev'in protestoya katılacağı ve protestonun büyük destek toplayacağı anlaşıldığında Çeçenya'da yeğeni ve oğlu salıverildi. Ardından, bağımsız medya kanalı Ingushetia.ru'nun sahibi eski savcı Magomed Yevloev'le ekip olan Maksharip Aushev Ekim 2008'de Zyazikov'un gönderilmesine kadar devam eden kitlesel bir miting düzenledi. Yevloev bundan birkaç ay önce cinayete kurban gitti ve Maksharip Aushev Ekim 2009'da hala kimliği tespit edilemeyen kişiler tarafından öldürüldü.¹⁰⁶

Ruslan Aushev büyük bölgesel meşruiyet yaşamış çok az kişiden biridir ve seçilmeyen liderler başta olmak üzere herhangi bir İnguş lidere meydan okuyabilir.¹⁰⁷ Aushev'in açıkça görüldüğü üzere siyasi bir hedefi olmasa da, önemli anlarda hep görünür olmuştur.¹⁰⁸

watch?v=xVNwFsOBobQ. Yeni komisyon içlerinden sadece bir tanesinin direnişçilerin rehabilitasyonu ile uğraştığı alt komisyonlara ayrılır. Abdulatipov çalışmalarının ve teslim olan direnişçilerin isimlerinin güvenlik sebepleriyle halka duyurulmayacağını vurguladı. Meclis bütçe, finansman ve vergi komisyon başkanı direnişçilerin rehabilitasyonu için alt komisyonu yönetmek üzere atanıp atanmayacağı belli değil. "P. A6gynaTunoB: 'Mh, garecTam;bi, gon^Hbi oöieguHuTbCH u o^ucTuTb pecny6.uKy'" ["R. Abdulatipov: Biz Dağıstanlılar cumhuriyeti birleştirmeli ve temizlemeliyiz"], Dağıstan Başkanı resmi websitesi, 14 Nisan 2013; "CUTJ^HH B 3OHe KOH^.uKTa Ha CeBepHOM KaBKa3e: o^HKa npaBO3am;uTHuKOB. BecHa 2013 r" ["Kuzey Kafkasya'da çatışma alanında durum: insan hakları savunucularının tahmini. İlkbahar 2013"], Caucasian knot, 17 Temmuz 2013. Dağıstan Başkanı emri N140; "O KOMyCCy npy npe3ygeHTe Pecny6.uKu flarecTaH no npyMueHuro u cor.acuro" ["Dağıstan uzlaşma ve muvafakat başkanlık komisyonu"], 29 Nisan 2013.¹⁰⁶ Moskova'dan gelen bir uçakla Başkan Zyazikov'la geldiğinde İnguşetya içişler bakanlığının emri üzerine tutuklandıktan sonra Yevloev bir polis arabasında vurularak öldürüldü (ve cesedi cumhuriyet hastanesinde bırakıldı). "EB.oeB, MaroMeg" ["Evloyev, Magomed"], Lenta.ru (online).

¹⁰⁷ Kazakistan'da 1954'te doğan, Aushev 1944'te Stalin tarafından evlerinden kitleler halinde tehcir edilen Çeçen, İnguş ve diğer Kuzey Kafkasya halklarının oluşturduğu neslin çocuğuydu. Sovyet ordusunun en genç generallerinden biri olan Aushev Afganistan'da en yüksek seviyede cesaretlik ödülü aldı. 1994-1996 Çeçen savaşı sırasında, her iki tarafla da irtibat kurmaya devam eden çok az önemli figürden biriydi - Çeçen isyancıların kumandanı Aslan Maskhadov aynı onun gibi sürgünde doğmuş eski bir Sovyet görevlisiydi.

¹⁰⁸ Yevkurov 2009'da bir terör eyleminde yaralandığı sırada ve komadayken, Çeçen lider Ramzan Kadyrov İnguşetya'nın egemenliğini tehdit eden ifadelerde bulundu; İnguş muhalefet iyileşinceye kadar Yevkurov'un yerine geçmeyi teklif eden Ruslan Aushev'i reddetti. Eylül 2004'te, Aushev teröristler tarafından işgal edildiği sırada Beslan ortaokuluna giren tek liderdi; görüşmeler sonucu 26 bebek ve anneleri kurtarıldı. Sergey Mashkin, Musa Muradov, "MecTb nycTa He 6biBaeT. B HHpymeTuu Ha^a.acb 6op6a 3a B.acTb" ["İntikam boş bir şey olmaz. Güç mücadelesi İnguşetya'da başladı"], *Kommersant*, 25 Haziran 2009.

2013 başlarında, muhalefet Aushev'in beklenen doğrudan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olması için imza topladı. 17 Nisan'da, başvuruda 50.000'i aşkın imza ile aday olacağını duyurdu. Fakat 8 Mayıs'ta, meclis doğrudan seçimlere karşı oy kullandı. Yevkurov meclis aracılığıyla dolaylı seçimlerin "kesinlikle demokrasiden farklı olmadığını" savundu ve biriktirilen parayı anaokulu ve diğer toplumsal altyapıların inşası için kullanacağına söz verdi.¹⁰⁹

Eskiden Maksharip Aushev ve Yevloev'in liderliğinde bulunan muhalefet en geniş *teip*lerin (tarihi klanların) temsilcilerini de dahil edeceğini iddia eden siyasi bir hareket olarak 2008'de oluşturulan Mekhk- Khel'de yaşamını sürdürüyor (gerçek anlamda, Arsa Konseyi).¹¹⁰ Mekhk- Khel milliyetçidir ve İnguşetya'nın Prigorodny bölgesi üzerinde hak iddiaları başta olmak üzere geleneksel değerlere dayanıyor.¹¹¹ Bazı üyeler yeni idareye katıldığında Yevkurov Zyazikov'un yerini aldıktan sonra hareketsizleşen Mekhk- Khel Ağustos 2010'da yeniden canlandırıldı.¹¹²

2012 İnguşetya ve Moskova'da birkaç konferans düzenlese de ve doğrudan cumhurbaşkanlığı seçimleri için lobicilik faaliyetinde bulunsa da, yerel yetkililer yolsuzluğa ve polisin aşırı güç kullanımına karşı onaylanmış protestolar düzenleme girişimlerini engelliyor.¹¹³ Osetya'nın Prigorodny bölgesi üzerinde çatışan hak iddialarının yüzlerce ölümle ve 30,000-60,000 arasında aktivistin uzaklaştırılmasıyla sonuçlandığı İnguşetya-Oseya çatışmasının yirminci yıldönümü arifesinde 29 Ekim 2012'de, aktivistler bir açlık grevi yapacaklarını duyurdu ve hükümetin istifasını ve Prigorodny bölgesinin geri getirilmesini istedi. Polis grevi hemen ve şiddet kullanarak dağıttı.¹¹⁴

¹⁰⁹ "MHyc-BeK EBKypoB - B ^ ^ upe paguo 'Kn': 'np ^ Mbie Bbi6opbi MH oTMeHu.u. CTrouM geTcagbi u napamroTHyro BbmKy!" ["Yunus-Bek Yevkurov - KP radyosunda: 'Doğrudan seçimleri kaldırdık. Anaokulları ve paraşüt kuleleri inşa ediyoruz"], *Komsomolskaya Pravda* (online), 30 Mayıs 2013.

¹¹⁰ Mekhk-Khel kolonizasyon öncesine ve Stalinci sürgüne kadar var olan aynı ismin yasama ve yürütme organına bağlar bulunduğunu iddia ediyor. Daha detaylı bilgi için, bkz. Kriz Grubu Raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit., sf. 5-6.

¹¹¹ Musa Muradov, "y MHyc-BeKa EBKypoBa noHBu.acb Tenn-onno3 ^ m. r.aBe HHrymeTuu npeg.araroT pacnycTUTb nap.aMeHT" ["Yunus-Bek Yevkurov muhalefete sahip. İnguşetya lideri meclisi çözmeyi önerdi"], *Kommersant*, 26 Ağustos 2010. Kriz Grubu Avrupa Raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit., sf. 17-19.

¹¹² Grup liderliğinin bir üyesi şöyle açıkladı, "Mekhk-Khel cumhurbaşkanı Prigorodny bölgesinin Osetya'nın ayrılmaz bir parçası olduğunu duyurduğunda oluşturuldu. Biz parlamentoya alternatifiz. Siyasi hedeflerimiz yok ve gücü ele geçirmek gibi bir arzumuz da yok. Temel amacımız güvenlik güçleri ve yolsuzluk yoluyla yargısız infaz yapılmasının ve kaçırılmaların önlenmesidir". Kriz Grubu görüşmesi, Idris Abadiev, Nazran, Ağustos 2012.

¹¹³ Mayıs 2012'de Moskova'da Duma Eyaleti önünde bir protesto düzenledi; liderlerinden birine göre, İnguşetya'ya dönmelerinin hemen arkasından yüksek konseyi tüm üyeleri İçişleri Bakanlığı tarafından sorgulandı. Kriz Grubu görüşmesi, Murat Kotikov, yüksek konsey üyesi, Nazran, Ağustos 2012. "Resmi izin olmadan demo yapmak istemiyoruz; onlar insanlara karşı güç kullanaktır ve biz de bundan sorumlu olduğumuzu düşünceğiz. Gayriresmi olarak bizi tehdit ettiler ve yaparsak bizi havaya uçuracaklarını söylediler. Mitinglerden korkuyorlar çünkü Kremlin'in farkedebileceği birşey mitingler. İnsanlar sessizce binlerce mektup gönderdiğinde kimse farketmiyor". Kriz Grubu görüşmesi, Idris Abadiev, Mekhk-Khel eş başkanı, Ağustos 2012.

¹¹⁴ İddialara göre doğrulanmayan bomba bilgisi aldıktan sonra özel güçler geldi. örgütleyici beş kişi on beş günlüğüne tutuklu kaldı. Basın salıverilişi, cumhuriyet içişleri bakanlığı, 30 Ekim 2012. "HHiyemeTm: Ko.eKTHBHM ro.ogoBKa 3aKoH ^ u.acb u36ueHueM u 3agep@aHueM y ^ acTHUKoB"

Eski inşaat bakanı vekili Mekhk-Khel eş-başkanı Sultan-Girey Khashagulgov 13 Şubat 2013 tarihinde güvenlik güçleri tarafından evinde öldürüldü. Fransız bir radyo kanalına "onlar(yetkililer) beni öldürme planları yapıyor" dediği ve ailesinin adli kovuşturmayaya maruz kalmasına neden olan Yevkurov'la mali bir çatışma olayı yaşadığını belirttiği günden bir gün sonra öldürüldü.¹¹⁵

İnguşetyalı birkaç işadamı, özellikle Senatör Akhmed Palankoev halk arasında önemli bir rol oynuyor. 2012'de, şirketi "Akropol" Kuzey Kafkasya turist kümesinin bir parçasıolarak Şubat 2013'te açılan İnguşetyalı kayak resortu "Armki" için temel yatırım haline geldi.

Siyaset ile direnişin karıştığına ilişkin iddialar bulunmaktadır. İnguşetyalı militan İbragim Torzhkhoyev 29 Mart 2013'te federal TV'ye verdiği röportajda İnguşetya hükümet başkanı Musa Chiliev'in direnişçilere "cihat parası" olarak aylık 1 milyon dolar ödediğini iddia etti.¹¹⁶

Birkaç bağımsız STÖ ve etkili entellektüel de dahil olmak üzere İnguşetya'da güçlü bir sivil toplum bulunuyor.¹¹⁷ "Mashr" tutuklamalar, kaçırılmalar ve işkence dahil olmak üzere insan hakları ihlallerini belgeleyen ve bunun üzerine harekete geçen (genellikle Kuzey Kafkasya'da kadın dernekleri olan) kaçırılan kişilerin ağabeyleri tarafından kurulan nadir bulunan bir STÖ'dür. Bunların üyeleri tekrarlar yasadışı tutuklamaya, dayak, tehdit ve korkutmaya maruz bırakılmıştır.¹¹⁸ Özellikle direnişçilerin rehabilitasyonu için STÖ liderleri hükümet komisyonlarında aktiftir. Hapishanelerin izlenmesi için halk komisyonu (ONK) Kuzey Kafkasya'da kendi alanında en güçlü ve en bağımsız komisyondur. Önde gelen Rus insan hakları grubu Memorial 2000 yılından bu yana cumhuriyette bir ofise sahip olmuştur.

C. Karaçay-Çerkezya ve Kabardino-Balkarya

Kuzey Kafkasya batı cumhuriyetlerinde siyasi yaşam birkaç güçlü figür ve bunların müttefiki olan iş gruplarıyla şekillenir. Karaçay-Çerkezya'nın en güçlü klanı cumhuriyeti 2003'ten 2008'e kadar yöneten Mustafa Batdyev'in klanıdır (etnik Karaçay). En başarılı girişimlerin biri olan Kavkazcement'in yöneticiliğini üstlenen Ali Kaitov isimli damadıyla birlikte güçlü bir müttefik ağı yarattı. Birliklerin cumhuriyete getirilmesi ve tüm hükümetin 2004'te dağıtılması için Ali Kaitov'un evinde yedi kişinin öldürülmesi, aylarca kitlesel protestoların yapılması ve mağdur yakınlarının hükümeti ve başkanlık idari binasını iki defa talan etmesi gerekiyordu. Ancak, Başkan

[“İnguşetya: Toplu açlık grevi dayak ve katılımcıların tutuklanmasıyla son buldu”], Memorial, 31 Ekim 2012.

¹¹⁵ "BHMaHue! HHTepBbK Cy.TaH-rupea Xamary.broBa ' Paguo OpaHHuu', KoTopoe OH ga. Be^e-pom HaKaHyHe cBoero y6uncTba: 'MeHH xotHT y6uTb!'" ["Dikkat! 'Radio France' Sultan-Girey Khashagulgov ile öldürülmeden önceki akşam röportaj yaptı: Beni öldürmeyi planlıyorlar"], <http://mehkkel.org>, 13 Şubat 2013. Resmi kaynaklara göre, Khashagulgov FSB'de vurulduhiç tanık yoktu, çünkü güvenlik aileyi önceden evden çıkarmıştı. Mart 2011'de, hayatına kasteden bir olay sırasında ciddi yaralanmıştı. "PaHee, cu.oBbie cTpyKTypbi y»e HecKo.bKo pa3 nbiTa.uch 'no-THXoM/.UKBugupoBaTb Cy.TaH-rupea Xamary.broBa" ["Yetkililer Sultan-Girey Khashagulgov'u birkaç kere sessizce başlarından savmaya çalıştı"], Angusht.com, 13 Şubat 2013. 2010'da Vladikavkaz marketinde terör eylemi organize etme suçundan bir kardeşi Issa soruşturma altındadır ve iddialara göre işence görmüştür. İkinci kardeş Yakub ve bu geniş ailenin diğer üç üyesi aynı suçlardan tutuklandı. İddialara göre güvenlik güçleri 2010'dan bu yana Issa ile ilgileniyor. "Khamatkhanov, Khashagulgov", Memorial, 8 Şubat 2007; "y6yT B gpy- roM U3MepeHUu" ["Farklı bir boyutta öldürüldü"], *Novaya Gazeta* (online), 18 Şubat 2013.

¹¹⁶ Zhanna Ul'yanova, "HHiymeraH nepeg npoBOKan;uoHHbiM Bbi6opoM" ["İnguşetya provokatif bir seçimle karşı karşıya kalıyor"], *Gazeta.ru*, 2 Nisan 2013.

¹¹⁷ Kriz Grubu raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit. Sivil toplum grupları Çeçenya ve İnguşetya-Osetya'daki çatışmalara tepki verdikçe kapasiteleri artan Batı tarzı insan hakları STÖleri ve insani örgütlerden oluşur.

¹¹⁸ Kriz Grubu görüşmesi, Magomed Mutsolgov, "Mashr" başkanı, Karabulak, Aralık 2012.

Batdyev kendini bu olaydan soyutlamayı başardı ve dört yıl daha güçte kaldı.¹¹⁹ Cumhuriyet'te dört etnik grup mevcut.

Fakat klan bağları siyasi etkililiğin anahtarıdır.¹²⁰ Batdyev'den sonra gelen Boris Ebzeev - eski Anayasa Mahkemesi hakimi (etnik karaçay)- bu çıkarları dengeleyemedi ve yerine 2011'de Rashid Temrezov isimli bir Batdyev müttefiği geldi.¹²¹

Yönetimde olan Karaçay elit kesimine en büyük meydan okuyan kişiler eskiden beri Çerkez aktivistler olmuştur. Derevler en güçlü ailedir (Vyacheslav Derev senatördür). Bölge yetkililerinden bağımsız başarılı işler yönetiyorlar ve Çerkez amacının destekçileri olarak poüler ve saygı gören bir aile.¹²² Diğer güçlü Çerkez aileleri arasında Arashukovlar, Khapsirokovlar and Eskindarovlar yer alıyor fakat bunlar bağımsız ekonomik kaynaklardan yoksunlar. Bu üç aile birbiriyle yarışıyor.¹²³ Karaçay elitlerinin bir kısmı Temrezov'un destekçisi olmaya başlıyor ve Kuzey Kafkasya kolundan Khloponin iddialara göre ona kendini Batdyev-Kaitov klanından uzaklaştırmasını söylüyor.¹²⁴

Kabardino-Balkarya'da, cumhurbaşkanı olan Arsen Kanokov ve 1992'den 2005'e kadar yönetimi üstlenen merhum eski Başkan Valery Kokov olmak üzere iki Kabardin grup liderlik için rekabet etti. Kanokov Rusya'nın en zengin işadamlarından biridir.¹²⁵ Moskova aşırı cılığa karşı Mücadele Merkezi'ni yakın bir zamana kadar yöneten içişleri bakanı General Yury Kokov'un cumhurbaşkanlığı hedefleri olduğu düşünülüyor. İddialara göre, Haziran 2012'de Kanokov'un kendi çevresindeki üç yaşlı üyenin yolsuzluğuna ilişkin tutuklama emri verdi. Bu olay iddialara göre cumhuriyetin içişleri bakanı Sergey Vailev adlı yakın bir müttefik tarafından hazırlandı. Öte yandan, Kokov şahsen federal bakanı haberdar etti.¹²⁶ Ocak 2013'te, bağımsız uzmanlar söz konusu devletin sahip olduğu binanın kötü durumda olduğunu ve çok sınırlı bir değere sahip olduğunu doğruladı. Üç ay sonra soruşturmanın tamamlanmasıyla, şüpheliler yetkilerini aşmakla suçlandı ve Mayıs'ta başka bir kamu davası (sahtecilik ve yetkilerin

¹¹⁹ Kavkaztsement'de paydaş ve cumhuriyet yasa koyucusu olan ve Kaitov iş camiasında rakibi olan Rasul Bogatyrev ile tüm öldürülenler arkadaşı. Kaitov on yedi yıl hapis cezasına çarptırıldı. "or^i u 3HTU" ["Babalar ve damatları"], *Kommersant*, 1 Kasım 2004.

¹²⁰ Karaçay-Çerkezya yaklaşık yüzde 40.7 Karaçay, yüzde 31.4 Rusya, yüzde 12.8 Çerkezya, yüzde 7.7 Abaza ve yüzde 3.3 Nogay insanından oluşur. Rusya geneli nüfus sayımı, 2010. Batdyev 2006 ve 2007'de iki etnik bölge oluşturulmasını teşvik ederek milliyet sorununu siyasetten çıkardı - Abazinsky ve Nogaysky -.

¹²¹ "Bce ugeT no K.aHy" ["Herşey klanlara kalıyor"], *Kommersant Ogonyok*, 7 Mart 2011, "npe3ugeHT u KnaHbi. B Kapa^aeBO-HepKeccuu MeHHeTCH B.acTb" ["Başkan ve klanlar. Karaçay-Çerkezya'da otorite değişikliği"], Voice of America (online), 26 Şubat 2011; Konstantin Kazen- in, Murat Gukemukhov, "HapogHoe co6paHue Kapa^aeBO-HepKecuu: no.uTu^ecKue u .o66ucT-CKue rpynnbi" ["Karaçay-Çerkezya halk meclisi: siyasi ve lobi grupları"], Regnum, 7 Temmuz 2009.

¹²² İşler mineral su üreten bir şirket olan "Merkury" ve bir otomobil kurma tesisi olan "Merkury 2"dur.

¹²³ Gayriresmi siyasi ekonomik grupların daha detaylı analizi için bkz, Konstantin Kazenin, Murat Gukemukhov, "HapogHoe co6paHue Kapa^aeBO-HepKecuu: no.uTHHeCKHe u .o66ucTCKue rpynnbi" ["Karaçay-Çerkezya halk meclisi: siyasi ve lobi grupları"], Regnum, 7 Temmuz 2009.

¹²⁴ Kriz Grubu telefon görüşmesi, Murat Gukemukhov, Karaçay-Çerkezya gazetecisi, Haziran 2013. "KMeMajb: KagpoBbie nepecTaHOBKu B Mbfl Kapa^aeBO-HepKecuu He CBH3aHbi c ge.OM o6 y6uHCTBe Te6yeBa" [Dzhemal: Tabuyev cinayetiyle bağlantılı olmadan Karaçay Çerkezya içişleri bakanlığında personel görev değişimi], Caucasian Knot, 3 Haziran 2013.

¹²⁵ 2012'de Rusya'da 160. zengin. "ApceH KaHOKOB" ["Arsen Kanokov"], *Forbes* (online). Klanı ilgili Zhamborov ve Tlekhugov ailelerini de kapsar.

¹²⁶ "T.aBHbin no ^KCTpeMU3My npenogacT ypoK" ["Aşırı uç lideri bir ders verecek"], Gazeta.ru, 25 Temmuz 2007. Kanokov idaresi başkanı Vladimir Zhamborov Devlet Mülkiyeti Bakanı Khandulsalam Ligidov ve onun baldızı Madina Khatsukovatutuklandı, moskovaya sevk edildi ve Nalçik'te Philharmony inşaatının tüzel bir kişilik olan Madina Khatsukova'ye sevkinde büyük çaplı sahtecilikle suçlandı. Dava dcumhuriyette geniş yankı buldu çünkü siyasi motivasyona sahip olduğu düşünülüyordu.

kötüye kullanılması) Kanokov'un müttefiki olan eski hükümet başkanı Ivan Gerter'e karşı başlatıldı.¹²⁷

Kabardino-Balkarya'da ulusal hareketleri temsil eden güçlü etnik STÖ'nin yanısıra direnişe katılımından şüphelenilen kişiler ve isyancıların anneleri için bir örgüt olan Sivil ve İnsan Hakları Anneleri ve İnsan Hakları merkezinin içlerinde en etkili kuruluş olduğu birkaç bağımsız STÖ bulunuyor. Karaçay-Çerkezya'da önemli insan hakları STÖ bulunmuyor fakat aktif etnik örgütler mevcut. Her iki cumhuriyet de küçük aktif Selefî gruplara sahip.¹²⁸

D. Çeçenya ve Kuzey Osetya

En homojen manzara 37 yaşındaki Ramazan Kadyrov tarafından otoriter bir tarzda yönetilen Çeçenya'da. Kadyrov büyük bir gücü ve ekonomik kaynakları elinde tuttu, alternatif güç merkezlerini ve muhalefeti bastırdı, yok etti ya da dahil etti ve geniş bir patronaj ağı oluşturan kendi adamlarıyla güçlü bağlar kuran elit bir tabaka oluşturdu. Bu grup eskiden güçlü çok etnikli şehir kültürüne sahip bir kent olup şimdilerde kaynaklar, güç ve dokunulmazlığa sahip kırsal kesimden gelen tutucular tarafından yönetilen bir yer haline gelen Grozny'yi ele geçirdi.

Kadyrov'un ideolojisi milliyetçilik, İslamcılık ve Başkan Putin'e olan sadakatin bir karışımıdır. Kendini neredeyse dindar bir otorite olarak konumlıyor, Sufi Müslümanlara dayatmalarda bulunuyor, çekeşliliği destekliyor ve Çeçenya'nın ötesinde yardım projeleri yürütüyor.¹²⁹ Tutucu görüşü savunuyor ve kadınların İslama göre giyinmesi konusunu dayatıyor: Kriz Grubu analistleri "kollarının yeterince uzun olmaması ve başörtüsü takmamaları" sebebiyle üniversiteye alınmadı. Çeşitli basın çıkışları ve propoganda kaynakları bir kişilik ekolü benimsemektedir. Caddeler Kadyrov'u övgüye boğan sloganlarla dolup taşıyor; Kadyrov'un ve babasının ve Putin'in devasa boyuttaki portreleri her binada, dükkanlarda ve köylerin girişlerinde boylu boyunca asılı durmaktadır ve edebi çalışmalar ve şarkılar Kadyrov'a adına yazılıyor. 130 En önemlisi, korku havası nedeniyle iradesini dayatmayı başarıyor.131 Putin'in güçlü desteğini alıyor ve bölgesinde güvenlik güçlerini kontrol eden, şahsen terör karşıtı operasyonları denetleyen ve neredeyse bağımsız bir devlet inşa etmeyi hedefleyen bir proje yönetme konusunda özerklik sahibi olan tek cumhurbaşkanıdır.

¹²⁷ "Рено ^УНОВНУКОВ КабаргуHo-BanKapuu нпуBогHT в аBапуtHoe cocTomue" ["Kabardino-Balkarya yetkililerinin davası acil bir durum haline geldi"], *Kommersant*, 30 Ocak 2013; "3aBepmeHo geno o nпoga^e 3gaHМ (^unapMoHuu в КабаргуHo-BanKapuu" ["Philharmony inşaatının satışı tamamlandı"], Pasm.ru, 22 Nisan 2013; "Em;e ogHo geno Bo36y»geHo нпоTuB ^KC-раaBH нпаBuTenbcTБа KBP TepTepa" ["KBR yönetimi eski başkanına karşı yeni bir dava açıldı, Gerter"], RIA Novosti, 7 Mayıs 2013.

¹²⁸ Kriz Grubu raporu, *İslamiyet, Direniş ve Direniş Karşılığı*, op. cit., sf. 5-8.

¹²⁹ "В рпо3HoM oTKpHT HOBNH MOCT" ["Grozny'de yeni bir köprü açıldı"], Grozny Inform, 16 Haziran 2013; "B He^He oTMeTunu fleHb Poccuu - 12.06.2013 (Bugeo)" ["Çeçenya Rusya gününü kutladı" - 12.06.2013 (video)], Moy Grozny, 13 Haziran 2013; Igor Svinarenko, "^^^eKTuBHbin MeHeg^ep c KaBKa3cKHM MeHTanuTeToM" ["Kafkas zihniyetine sahip etkili bir yönetici"], *Moscow News*, 15 Haziran 2013. Kriz Grubu gözlemleri, Grozny, Ağustos 2012.

130 Girişteki koruma bu kurala ilişkin yazılı hiçbir talimat bulunmadığını açıkladı fakat bu "başkanın emriydi" ve herkes uymak zorundaydı. Kriz Grubu gözlemi, Grozny, Temmuz 2013.

131 Mayıs 2013 yılında Rusyanın önde gelen gazetelerinin Baş Editörleri tarafından yapılan ve birçok portreleri hakkında çeşitli soruların sorulduğu büyük bir basın turu sonrasında, Kadyrov onları uzaklaştırma vaadinde bulundu. 48 saatten daha az bir süre içinde, çoğu gitmişti; Putin ve Kadyrov portreleri kalmıştı. "Ha улицах городов и сел Чечни резко сократилось число портретов Рамзана Кадырова, Çeçen kasaba ve köylerin sokaklarında Ramzan Kadyrov'un portre sayısı yerel sakinlere göre önemli ölçüde azalmıştır сообщают местные жители [" "], Kafkas Knot, 12 Haziran 2013 tarihinde Kriz Grubu gözlemleri, Grozni, Temmuz 2013.

Kadyrov karşılığında büyük bir sadakat sunuyor. Haziran 2013'te, 115.000 kişi Rusya gününü kutlamak, milli marşı söylemek ve kendisinin ve Putin'in portrelerinin bulunduğu bayraklar taşımak üzere Grozny'nin merkezine getirildi; mavi, kırmızı ve beyazlar içinde 6.000 çocuk canlı bir üç renkli bayrak oluşturdu.¹³² Çeçenya Moskova'da seçime katılımın ve desteğin neredeyse yüzde yüzünün kinizme ve oyların çalınması konusundaki açıklığa rağmen demokratik süreçlere inanan birkaç insan kaldığını garanti ediyor. Çeçenler hayatta kalabilme kurallarını biliyor.¹³³ Bölgedeki bir aktivist şunu belirtiyor:"Büyük bir şiddete başvurmasına gerek yok artık. Bu cumhuriyetteki herkes onun adamları tarafından kötü muameleye maruz kalan birini tanıyor ve herkes biliyor ki direnmek imkansız ve şikayet etmek de faydasız. Ya uyum sağlayacaksınız ya da gideceksin".¹³⁴

Kuzey Osetya Çeçenya'dan daha liberal olsa da neredeyse resmi hiçbir muhalefete sahip olmayan bir başka cumhuriyet. Cumhuriyet hükümeti için kritik önem taşıyan güçlü bir siyasi figür olan Arsen Fadzayev kuruluşun bir parçasıdır ve yakın bir zamana kadar Birleşik Rusya üyesiydi. Sovyet siyasi gelenekleri güçlü bir biçimde korunuyor fakat siyasete katılma seviyesi düşük ve seçim sonuçları Rusya ortalamasına yakın. En temel alternatif sesler 2004 terör olayının kurbanlarını temsil eden ve bu olayın doğru bir şekilde soruşturulmasını talep eden STÖ'leridir. Bireysel sivil aktivistler, çevreciler, dini liderler ve eski mücadeleçiler oldukça monoton siyasi manzaraya pek renk katmıyor.¹³⁵

Kuzey Kafkasya'da, farklı çıkar grupları bölge işlerini kontrol ediyor ve genellikle yakınlarını kayırma anlamına gelen nepotizm aracılığıyla ve yolsuzlukla büyüme ve verimliliği küçümseyerek hükümeti kontrol ediyor. Var oldukları durumlarda muhalefet ve sivil toplum geri itme konusunda yetersiz kalıyor. Ayrıca, sistematik biçimde susturuluyorlar ve çok sayıda kişi baskılanıyor. Bu da milliyetçiliğin, İslamcılığın ve protesto eğiliminin artmasıyla sonuçlanıyor. Ancak tutuklamalar dahil Dağıstan'da yaşanan son gelişmeler özellikle kıdemli bölge memurları direnişle işbirliği yapmaya başlarsa Moskova'nın yolsuzluğun ve klancılığın istikrar üzerindeki olumsuz etkilerini anladığını gösteriyor. Birkaç yıldır dönen klan liderleri-direniş bağlantısı dedikodusu birkaç kamu davası sayesinde son dönemde desteklenmiş oldu.

¹³⁶

¹³² " B He^He npa3gHoBaHue ^HB POCCHH nPOXOrUT nny noBbimeHHbix Mepax 6e3oHaqHocTy" ["Çeçenya'da Rusya Günü kutlamaları olağandışı güvenlik önlemleriyle gerçekleşti"], Caucasian Knot, 12 Haziran 2013.

¹³³ Çeçenya'da siyasi sürece ilişkin daha detaylı bilgi için bkz., Kriz Grubu Raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit.

¹³⁴ Kriz Grubu görüşmesi, Grozny, Temmuz 2013.

¹³⁵ Kriz Grubu görüşmeleri, uzmanlar, Vladikavkaz, Ağustos 2012, Moskova, Mart 2013.

¹³⁶ Dağıstan'da, Untsukul bölge konseyinin bir üyesi olan Magomedkhabib Magomedaliev aynı bölgeden gelen ünlü bir militan lideri olan Ibragim Gadzhidadaev dahil olmak üzere iddialara göre direnişçilere yataklık yaptığı gerekçesiyle 20-23 Mart 2013'te Semender'de özel bir operasyonda öldürüldü. 27 Haziran 2013'te, Dağıstan meclis üyesi Mogomed Mogomedov iddia edilen direniş bağlantıları nedeniyle tutuklandı. Basın Mahaçkale valisi Said Amirov'un tutuklanmasını hemen önce tutuklanan Sirazhutdin Guchuchaliev adlı direnişçi tarafından temin edilen delillerle bağlantılıydı. Çeçenya Yargıtay'ı bir görevliyi direniş fon sağlama girişiminde bulmaktan suçlu buldu. "B He^He 3a nonbiTKy ^HHaHcupoBaHuH He3aKoHH^RX Boopy»eHHbix (^opMupoBaHHH ocы^geH ^HHOBHHK" ["Çeçenya'da bir görevli yasadışı silahlı gruplara finansman sağlamaktan dolayı suçlu bulundu"], Caucasian Knot, 30 Mart 2013. "ApecT MaroMegoBa HaHec em;e oguH ygap no K.aHy AMupoBa" ["Magomedov'un tutuklanması Amirov klanına bir başka darbe oldu"], *Moskovsky Komsomolets*, 28 Haziran 2013. "B flarecTaHe B xoge c^e^o^epa^uu cu.OBUKU

Abdulatipov tarafından uygulanan Cadre reformu suç girişiminde bulunan memurların tutuklanmasıyla birlikte takip edilmelidir. Suç çetelerinin peşinden gitmek sivil yetkililer ve emniyet için tehdit oluşturabilir fakat en büyük sorun cadı avı yapmaksızın sistemde reform yapmak üzere gereken güveni kazanmak amacıyla yasal prosedürleri takip etmektir. Meclisin özgürlüğüne tamamen saygı duyulmaz ya da protesto olasılığını azaltmak üzere halkın katılımı desteklenmez ve bölge yetkililerinin güvenilirliği artırılmaz ise, güç ve kaynaklar sadece bir başka saydam olmayan elit kesime geçmiş olacaktır.

V. Hukukun Üstünlüğü

Hukukun üstünlüğünü sağlamak üzere görevlendirilen kurumlara olan güvensizlik bölge yetkililerinin iyi yönetime adanmışlıklarına olan güvensizlikten bile daha fazladır. Ayrımsız bombardıman ve bombalı eylem¹³⁷ ; zorla kaybolmalar ve gizli hapis cezaları;¹³⁸ kitlesel mezarlar;¹³⁹ ölüm ekipleri¹⁴⁰ gibi devlet ajanlarının ciddi boyuttaki insan hakları ihlalleriyle vurgulanan Birinci ve özellikle İkinci Çeçen Savaşı'ndan bu yana kenara atılmıştır. Rusya başsavcılığı 5.000'i aşkın kişinin kayıp olduğunu ve "nerede olduklarını artık tespit etmenin imkansız olduğunu" söylüyor.¹⁴¹

Çatışma diğer Kuzey Kafkasya cumhuriyetlerine yayıldıkça, kaçırılmalar, işkence, yargı dışı idamlar ve yanlış kamu davaları da yayıldı.¹⁴² Çeçenya'da hala devam eden ve diğer cumhuriyetlerde de güçlü biçimde hissedilen korku havası dokunulmazlığa ve daha fazla şiddete yol açtı. 1994'ten beri, Çeçenya'da görev alan farklı bölgelerden gelen polisler turları sona erdiğinde yasadışı uygulamaları gittikleri yerlerde de yapmaya başladılar ve böylelikle tüm Rusya'da hukukun üstünlüğünü etkilediler. Bazı Kuzey Kafkasya sorunları diğer bölgelerdeki sorunlara benzer niteliktedir: yetersiz raporlama gereklilikleri, yolsuzluk, kadroların profesyonelleştirilmemeleri ve yetersiz işbirliği. Ancak güvenlik güçlerinin Kuzey Kafkasya'da tam yetki sahibi olmaları daha büyük bir dokunulmazlığa imkan tanıyor.

Bölgedeki emniyet personeli yüksek risk taşıyan bir alanda çalışıyor. 209 güvenlik hizmetlisi 2012'de öldürüldü ve 2013'ün ilk yarısında 55 kişi daha öldürüldü.¹⁴³

¹³⁷ Ayrımsız bombalamaya ilişkin on iki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) hükmü bulunmaktadır.

¹³⁸ "Terörle mücadele kapsamında gizli tutuklamalarla bağlantılı olarak küresel uygulamalara ilişkin ortak çalışma", BM İnsan Hakları Konseyi, 26 Ocak 2010. AİHM kararları şunları kapsar: *Vakhayeva ve Diğerleri Rusya'ya karşı* 29 Ekim 2009; ve *Karimov ve Diğerleri Rusya'ya karşı*, 17 Temmuz 2009. Alexander Cherkasov, "CeKpeTHbie Tpo6Mbi Poccuu - Ha KaBKa3e" ["Rusya'nın gizli hapishaneleri Kafkasya'da"], Svobodnaya pressa, 27 Ocak 2010.

¹³⁹ İnsan Hakları İzleme Örgütü kitlesel cesetlerin çoğunluğunun ağır sakatlama, derisini ya da kafatasını yüzme, uzuvlarını kırma, birkaç parmak ucu ve göz ve yargısız infazın tipik özelliği olan yakın mesafe kurşun yaraları izleri gösterdiğini öğrendi. "Çeçenya'daki 'kirli savaş': Zorla Kaybolmalar İşkence ve İnfaz", 1 Mart 2001. *Estamirov ve diğerleri Rusya'ya karşı*, beş çeçen aile üyesinin yargısız infazına ilişkin AİHM hükmü, 12 Ekim 2006.

¹⁴⁰ Kriz Grubu görüşmesi, Alexander Cherkasov, Memorial, Moskova, Haziran 2013. "Ölüm birlikleri Çeçenya'da operasyona devam etmek istiyor. Argun: yeni mezarlar keşfedildi ve açıldı, yeni tutuklu kayıp vakaları, Memorial basın konferansı, 13 Mart 2002.

¹⁴¹ "Bce Bonpocbi floa^H^1 pemaTbca He no agaTaM, a B paMKax 3aKOHa" ["Tüm sorunlar adetlere değil hukuka uygun olarak çözülmelidir"], *Kommersant* (online), 11 Ocak 2013. Kaybolan kişilerin çoğunluğu Çeçenya'dan ve Memorial'a göre burada 3000-5000 arası kişi kayıp. Alexandr Cherkasov, "KHura ^ucea. KHura yTpaT. KHura cTpaMHoro cyra" [Sayılar kitabı. Kayıplar kitabı. Son hüküm kitabı], Polit.ru, 19 Şubat 2004.

¹⁴² bkz. AİHM hükümleri, *Velkhiyev ve Diğerleri Rusya'ya karşı*, (34085/06) 2004'te Nazran'da işkence ve yargı dışı infaza ilişkin; *Abdurashidova Rusya'ya karşı*, (32968/05) 2005'te Dağıstan'da yargı dışı infaza karşı; ve Memorial raporları: "noxum;eHHfl u uc^e3HOBeHHH arogen B Pecny6-auKe flarecTaH B 2004-2007 rogax" ["2004-2007'de Dağıstan'da insanların kaçırılması ve zorla kaybolması"], Ağustos 2007; "HHiyMeTHH: 2007 rog. Kyga gaabme?" ["İnguşetya: 2007. Önümüzdeki yol hangisi?"], Ocak 2008; ve "Mc^e3HOBeHHH u noxum;eHHH arogen Ha TeppuTopuu Pecny6- .UKH CeBepHaH OceTHH - AaaHHa" ["Kuzey Osetya-Alanya bölgesinde insanların zorla kaybolması ve kaçırılması"], Temmuz 2007.

¹⁴³ "HH^oppa^uKa. CTaTucTuKa KepTB Ha CeBepHOM KaBKa3e 3a 2012 rog" ["İnfogafikler. 2012'de Kuzey Kafkasya'da kurbanlara ilişkin istatistikler"], Caucasian Knot, 6 Haziran 2013; "İnfogafikler. Kuzey Kafkasya'da kurbanlara ilişkin istatistikler ", 2013'ün birinci ve ikinci çeyreği, both op. cit. (fn. 1 yukarıda).

Soruşturmacılar, savcılar ve avukatlar da hedef alındı. İntikam isteği direnişçilerde olduğu gibi emniyette de bazılarını yoldan çıkardı.

11-21 Nisan 2013'te Gimry'de (Dağıstan) büyük bir güvenlik operasyonu açıkça gösteriyor ki intikam istismarı besliyor ve şiddetin olmadığı çatışma çözümü ihtimalinin önünü tıkiyor. İki efsanevi imamın doğum yeri olan ondokuzuncu yüzyıl

Kafkasya Savaşı ile meşhur olan dağ köyü tarihiyle güçlü bağlar kuruyor ve son derece dinci bir görüş benimsiyor. 4.000'e yakın personel, tank ve APC'nin bulunduğu operasyon militanlara karşı başlatıldı. Çoğu kaçmayı başardı (üçü iddialara göre öldürüldü.) fakat yaklaşık 4.600 bölge sakini on gün boyunca bir yerden başka bir yere gitti. Terör karşıtı Milli Komisyon'a göre, tanımlanamayan köye sızan kişiler görevlilere ateş açtı.¹⁴⁴ Sonra polis köyün etrafında ve hastanede her zaman hazır bulunmak üzere konumlandırıldı ve sokağa çıkma yasağı ilan edildi ve özel giriş rejimi başlatıldı. Geri dönen yerli halk polisin yağmaladığını ve iddialara göre intikam amaçlı mülkiyete zarar verdiğini bildirdi. Militanların akrabalarına ait on ev havaya uçuruldu.

Olaylardan birkaç ay sonra, Kriz Grubu Gimry'nin çok gergin olduğunu gördü. Köylüler ürünleri hasat etmelerini etkileyen kötü muamele ve sınırlandırmalardan şikayetçiydi ve terör karşıtı operasyonlar sırasında verilen zararların tazmin edilmediğini bildirdi. Çok azı devlet kurumlarından yardım talebinde bulundu ve devlet kurumlarına güvenmediler ve bu kurumların seküler otoritesini tanımadılar.

Militanların operasyon öncesi köye girişi tuttuklarını söylediler ve genellikle birbirleriyle evlenmiş olan akrabalar ve komşular destek verdiler ya da en azından yöntemlerini onaylamasalar dahi polise bildirmediler.¹⁴⁵ Bir öğretmen şöyle dedi:

Seküler eğitimi savunuyorum ve bu sebeple radikaller beni hedef aldı fakat eşim Gadzhidadaev'in (meşhur direnişçi lider) amcasıdır; yeğenim bir başka militanla evli. Kafam karmakarışık; burada olanları anlayamıyorum. Bu bizim devam etmekte olan tarihimizdir.

Bu sırada, Gimry nüfusunun ayırım yapmaksızın herkesi hedef alması halkı devletten daha da uzaklaştırıyor. Bir başka bölge sakini şöyle açıkladı:

Kötüydü ve daha da kötüye gitti. Militanlar ve güvenlik güçleri var ve biz arada kalıyoruz. Biz o adamları (direnişçileri) savunmuyoruz. Fakat güvenlik güçlerinin de yasalara uyması gerekiyor. Biz kaçtık ve onları baş başa bıraktık; hala neden sorunlarını çözemediler? Neden onların kaçmalarına izin verdiler ve şimdi bize gelince ortalığı kasıp kavuruyorlar? Bizim onları ele vermemizi istiyorlar! peki ben nasıl bulayım onları? Kapı kapı dolaşıp kontrol mü yapayım? Bu benim değil onların işi. Peki ben birini ele verirsem beni kim koruyacak? Kanunlar tepetaklak olmuş durumda. Mahkemeye başvurmak istemiyorum Çünkü yasal yollarla bir yere varılabileceğini düşünmüyorum. Çoğu insan devlet kurumlarına başvurmuyor çünkü onlar da artık bu kurumlara inanmıyor. O kadar çok istismar edildik ki.¹⁴⁶

Dağıstanlı direnişin Şeri hakiminin (kadı) annesi tutuklulara karşı alınan yasadışı tedbirlerin militan liderlerin teslim olmayı istememelerine yol açıyor. "Oğlum teslim olmayacak." dedi bu anne.

¹⁴⁴ "В руМрax оКры»u.u garecTaHCKux aMupoB" Gimry", *Kommersant*, 12 Nisan 2013.

¹⁴⁵ Kriz Grubu görüşmeleri, Gimry, Temmuz 2013.

¹⁴⁶ Ibid.["Dağıstan amirlerinin etrafı kuşatıldı

"Bir kez teslim oldu ve artık hiçbir görevliye güvenmiyor."¹⁴⁷

A. Polis

Yaygın yasadışı uygulamalar, yolsuzluk ve yetersiz salahiyyet Kuzey Kafkasya'da polise nüfuz ediyor ve bu da büyük ölçüde etkililiği ve güveni yıkıyor. 2010-2011 tarihli ulusal polis reformu bölgedeki profesyonelleştirmeye çok az etki etti.¹⁴⁸ Yolsuzluğa uğramış sistemin rakiplerini ve eleştirmenlerini kovmak için bir bahane olarak bazı yerlerde bunun kullanıldığı düşünülüyor.¹⁴⁹

Yolsuzluk işe alımla ya da eğitim aşamasında başlıyor ve polisi kariyeri boyunca zorluyor. Bir üst rütbeli polis şunu belirtti:"İlk rüşvet hukuk fakültesine ya da polis akademisine gider. Ardından, bu masrafları telafi etmek için çalışsınız. Polis sisteminde herkes rüşvet verir. Bu sistem yıllardır böyle işliyor".¹⁵⁰ Profesyonel becerilere bakılmaksızın, özellikle Dağıstan'da ödeme yapmadan bir göreve girmek zor.

İddialara göre, Mahaçkale'de devriye ve denetim hizmetinde rütbe ve sicil konumu 300.000-500.000 rubleye (\$9,100-\$15,100) mal oluyor ve Khasa- vyurt'ta bir memuriyet 700,000-800,000 rubleye (\$21,200-\$24,200) mal oluyor. Dağıstan'da bir memur şöyle açıkladı: "İnsanlar rüşvet ödemek için borç alıyor ve doğal olarak yeni işe giren kişiler öncelikli olarak vatandaşları korumaya değil borçlarını ödeyebilmek için para kazanmaya odaklanıyor."¹⁵¹ Gereken rüşvet miktarları (bir milyon rubleye kadar ulaşan, \$30,200) 2012'de o cumhuriyette o kadar yüksekti ki boş pozisyonlara başvuran çok az kişi oldu.¹⁵² Rütbe ve sicil maaşları 30,000-40,000 rubleye (\$900-\$1,200) ulaştı fakat giriş maliyeti yüksek olduğundan bu rüşvete engel teşkil etmedi.

Cumhuriyet emniyet müdürleri ve yüksek rütbeli memurlar da iddialara göre yasadışı yollarla evleri korumak ve koruma olarak görev yapmak için daha acemi polis kadrolarını satıyorlar. Kriz Grubu Mahaçkale'de polisin koruduğu özel malikaneler olduğunu gözlemledi. Bazı polis birimleri bordrolarında "ölü ruhlar" barındırıyor: yani resmi olarak işe alınan fakat asla işe gelmeyen memurlar. Bazılarının kıdemli memur olduğu ya da kodaman bir kimsenin akrabaları olduğu söyleniyor ve diğerlerinin de kıdemli personelin cebindeki maaşı ödediği söyleniyor.

¹⁴⁷ Kriz Grubu görüşmesi, Bakirova Asiyat, Magomed Suleymanov'un annesi, Gimry, Temmuz 2013.

¹⁴⁸ Verimliliği artırmak, yolsuzluğu azaltmak ve emniyetin halk arasındaki imajını geliştirmek için o zamanın BAŞkanı Dmitry Medvedev tarafından başlatıldı. 7 Şubat 2011'de, polis, ceza ve ceza muhakemeleri usulü kanununda değişiklikler yapıldı. 1 Mart 2011'de yürürlüğe girdi ve bu yüzde yirmi, personel azaltımına sebep oldu; askeriye polis olarak yeniden adlandırıldı; maaşları büyük oranda artırdı ve diğer değişikliklerin yanı sıra finansmanı merkezileştirdi. "O^HKa no.m;encKoH pe^opMbi: 3acegaHue npe3ugeHTCKoro CoBeTa no npaBaM ^e.oBeKa" ["Polis reformunun değerlendirilmesi: İnsan Hakları Başkanlık Konseyi toplantısı"], Public Verdict, 12 Nisan 2012.

¹⁴⁹ Kriz Grubu görüşmeleri, Magomed Shamilov, Emniyet ve savcılık kurumları personeli bağımsız sendikası, Mahaçkale, Ağustos 2012. "T.aBa t^oHga 'O6m;ecTBeHHbiH Bep- guKT': ^epeaTTecTa^uH .umn.a .yqmux coTpygHHKoB" ["Public Verdict kurumu başkanı: Polis yeniden onaylanmanın ardından en iyi personellerini kaybetti"], TV Rain (Dozhd), 24 Nisan 2012. Yeniden onaylanma çalışanlarının niteliklerinin kontrol edilmesini içeren standard süreci belirtir.

¹⁵⁰ Kriz Grubu görüşmesi, Colonel Salikh Gadzhiev, Dağıstan içişleri bakanlığı birimden bağımsız korumalar eski amir vekili, Moskova, Şubat 2013. Bir basın toplantısına katıldıktan sonra işinden atıldı medyaya ve STÖ'ne bakanlıkta meydana gelen yolsuzlukların üstünün kapatıldığını belirten röportajlar verdi.

¹⁵¹ "O^m;epbi MBfl flarecTaHa Tpe6yroT MacmTa6Hon npoBepKu BegoMCTBa" ["Dağıstan İçişleri Bakanlığı memurları birimin kapsamlı bir denetimini talep ediyor"], Caucasian Knot, 2 Mart 2013. Kriz Grubu görüşmeleri, üst düzey polisler, Mahaçkale, Ağustos 2012; avukat, Khasavyurt, Aralık 2012.

¹⁵² Kriz Grubu görüşmesi, eski komando vekili, devriye ve denetim hizmetleri birinci alayı, Dağıstan polisi, Moskova, Şubat 2013.

¹⁵³ Dağıstan'da resmi olarak 17.000 polis bulunuyor fakat bunların çoğu hiçbir göreve gitmiyor ve göreve gidenler de sıklıkla çok çalıştırılıyor.

Yolsuzluk nadiren adli kovuşturmayla tabii tutuluyor. Nadir görülen Haziran 2013 tarihli bir olayda, KKFB savcılığının temsilcisi iddialara göre sahte bele sunma yoluyla sigorta tazminatı alan yirmi polisin dahil olduğu geniş ölçekli bir sahtecilik olayı için cezai soruşturma başlatıldı.¹⁵⁴

Kıdemli bir memur Kriz Grubuna şöyle dedi: "İşe alınanların eğitimi ve hazırlanması konusunda çok az endişe ediliyor ve bu da yeni işe alınanları aciz bırakıyor.¹⁵⁵ "Ateş etme konusunda iyi eğitilmiş oldukları için militanlar ateşi kaçırmıyor. Kimin en çok ödeme yaptığına dayanan kriterlere göre işe alınan bu polisler kendilerini savunmaktan acizler." Daha da ürpertici olan şu ki "bazen ölüm bir amir için faydalı bir durum bile olabilir; boşalan pozisyonu başkasına satabilir."¹⁵⁶ Polis kazaları doğru şekilde soruşturulmuyor ve genellikle sadece ölü militanların üstüne atılarak kapatılıyor." dedi Dağıstan'da eski bir soruşturmacı.¹⁵⁷

İşbirliği ve paylaşılan istihbarat eksikliği terör karşıtı çabaları zayıflatıyor. Memurlar şundan şikayetçi: "Bir trafik polisi özellikle gece karanlığında arabaları kontrol etmek istemiyor çünkü direnişçilere ait arabaların hangileri olduğu konusunda hiç bilgi sahibi değil ve bu nedenle her arabadan korkuyor. İstihbaratın geliştirilmesi gerekiyor fakat bunun için tahsis edilen para başka amaçlar doğrultusunda harcanıyor."¹⁵⁸

Sonuçlanan davaların ya da tutukluların sayısı gibi temel olarak nicel göstergelerle etkililiğin değerlendirilmesi sistemi dayak, işkence ve delil sahteciliği gibi yasadışı yöntemleri artırıyor.¹⁵⁹ Geçmişte yaşanan istismardan dolayı bazı meslektaşlarının hedef alındığını polisler fark ediyor. Dağıstan'da bir memur diyor ki "Yasadışı yollarla 1990'larda tutuklanan, işkence gören ve öldürülenlerin çocukları büyüdü ve intikam arayışı içine girdi." Bireysel geçmiş ya da şartlara bakılmaksızın, direniş aynı zamanda devleti temsil ettiği için polise de saldırıyor. Kıdemli bir memur bu durumu şu şekilde açıkladı: "Burada istihdam diye bir şey yok; erkekler polise katılıyor çünkü çocukları, eşleri ve yaşlı ana-babalarına bakmak zorundalar ve sonra aşırı uçlar diyor ki

¹⁵³ 600 güçlü iki Dağıstanlı devriye alayından biri iddialara göre halk düzenini korumuyor. Kriz Grubu görüşmesi, Magomed Guseynov, alay lideri vekili, devriye hizmeti, Ağustos 2012. "O^rn;epbi MBfl flarecTaHa Tpe6yroT MacmTa6Hon npoBepKH BegoMcTBa" ["Dağıstan İçişleri Bakanlığı memurları birimin ölçülü denetimini talep ediyor"], Caucasian Knot, 2 Mart 2013; "Cny^an B ropax" ["Dağılarda bir olay"], *Kommersant Vlast*, 11 Mart 2013. Dağıstan'da 10.000 kişi başına 54 polis düşüyor ve bu aktif direnişi olmayan Rus bölgelerle kıyaslanabilir bir rakam olsa da 115:10,000 olan Çeçenya'dan daha azdır. Nikolay Protsenko, "flarecraH Ha cunoBoM KproKe" ["Güç Kancasına Takılı Dağıstan"], *Expert*, 20 Kasım 2012.

¹⁵⁴ "Bonee 20 garecTaHcKHx nonu^ncKHx nonynunu no 1 MnH py6net 3a (^uKTuBHyro uHBanug-HocTb" ["20'den fazla Dağıstanlı polis sahte engellilik için her biri 1 milyon ruble alıyor"], *Russ- kaya planeta*, 26 Haziran 2013.

¹⁵⁵ 2013'ün ilk aylarında, neredeyse her hafta Dağıstan'daki polis noktalarına saldırı düzenlendi. bkz, örneğin, "B flarecTaHe o6cTpenHH Hapag flnC" ["Dağıstan'da devriye hizmet birimi yangına maruz kaldı"], Caucasus online, 26 Şubat 2013; "Heu3BecTHbie o6cTpenanu nonrn;eHcKux B flarecTaHe" ["Dağıstan'da kimliği bilinmeyen kişiler polis memurlarına ateş açtı"], RIA Novosti, 9 Mart 2013; ve "B flarecTaHe o6cTpenanu 6noKnoCT" ["Dağıstan'da ateşe maruz kalan polis noktası"], *Rossiyskaya Gazeta* (online), 12 Nisan 2013.

¹⁵⁶ "Cnynan Bropax" ["Dağılarda bir dava"], *Kommersant Vlast*, 11 Mart 2013; "Hac npocTo gocTanu" ["Biz bıkmış durumdayız"], *Kommersant Vlast*, 11 Mart 2013. "B xoge Boopy^eHHoro KoH^nuKTA Ha CeBepHoM KaBKa3e B 2012 rogy noru6nu u 6binu paHeHH 1225 ^enoBeK" ["2012'de Kuzey Kafkasya silahlı çatışması sırasında 1225 kişi öldürüldü ve yaralandı"], Caucasian Knot, 21 Ocak 2013.

¹⁵⁷ Kriz Grubu görüşmeleri, polis memurları, Mahaçkale, Ağustos, Aralık 2012; eski soruşturmacı, Khasavyurt, Aralık 2012.

¹⁵⁸ Kriz Grubu görüşmeleri, polis memurları, Mahaçkale, Ağustos, Aralık 2012.

¹⁵⁹ "Her ay planı uygulayan polis [kıdemli personelin onlara verdiği] suçlu ve masum insanları tutukluyor". Kriz Grubu görüşmeleri, Magomed Shamilov, emniyet ve savcılık personeli bağımsız sendikası, Mahaçkale, Ağustos 2012. "O^u^pbi MBfl flarecTaHa Tpe6yroT MacmTa6Hon npoBepKH BegoMcTBa" ["Dağıstanlı İçişleri Bakanlığı memurları birimin kapsamlı denetimini talep ediyor"], Caucasian Knot, 2 Mart 2013.

Müslüman olan ve günde beş defa ibadet eden bu kişiler cihatta meşru hedeflerdir ve öldürülmelidir!"¹⁶⁰

Polisin yetersiz kalışı ne kadar endişe verici ise güvenlik alternatifleri oluşturma adına yakın zamanda sarf edilen çabalar da bir o kadar endişe vericidir. Stavropol Krai valisinin Haziran 2013 tarihli Kazak birliklere 30 milyon ruble (yaklaşık \$1 million) tahsis edileceğine ilişkin duyurusu özellikle sürekli etnik gerilimlerin yaşandığı alanlarda diğer etnik grupların temsilcileri tarafından olumsuz algılandı. Eylül 2012'de, Dağıstan'ın en güçlü şeyhi Said Afandi Atsaev'in öldürülmesinin ardından Başkan Magomedov milis kuvvetlerinin oluşturulması gerektiğine karar verdi ve bazı köylüler korunma amaçlı bu tar birlikler oluşturdu.¹⁶¹

Dağıstan'ın Levashi bölgesi Khadzhalmakhi köyünde halkın milis kuvvetleri oluşturma kararı "Vahabilerle savaşma ihtiyacı" ile meşrulaştırıldı. Yirmi kişiden oluşan yirmi beş grubun her biri birkaç polisle birlikte caddelerde devriye gezdi. Bunlar köy merkezinde dağ bölgelerine giden bir otoyol üzerinde bir kontrol noktası kurdular. Kriz Grubu silah ve sopalarla zırhlı oldukça agresif militanların her aracı durdurduğunu, herkesi dışarı çıkardığını, belgeleri kontrol ettiğini ve araçları aradığını gözlemledi. Militanlar operasyona başladığından beri, yirmiden fazla Selefi aile köyden kaçtı.

Yedi Selefi camide bir kalabalık tarafından ağır bir şekilde dayığa maruz kalan bir kadın ve genç bir adam dahil olmak üzere iddialara göre öldürüldü. Bunların çoğu 33 selefının de dahil olduğu Nisan'da yayınlanan "yok edilecek kişilerin gayri resmi listesi" içindeydi.¹⁶² 30 Haziran'da, "RusHydro" kamu şirketinin personel üyesinin ölümüne neden olarak milis kuvvetleri durmayı reddeden federal görevlileri taşıyan bir aracı ateşe verdi. 17 Temmuz'da, "yok edilme listesi" iki kişi daha iki farklı kasabada kaçırıldı ve öldürüldü.¹⁶³

Bu şiddet olayı içişleri bakanlığının bölgesel birimleri tarafından gözetilmesi gereken ve bu zamana kadar dokunulmazlıkla hareket eden halk milis kuvvetlerinin tehlikelerini gösterir. Bölge yöneticileri tarafından desteklenmekten ziyade, bunlar özellikle etnik ya da dini çatışmalara müdahale etmeleri yasaklanmalıdır. Zaten kaçırılma ve cinayet dahil olmak üzere şiddet olayına karışmış bu milis kuvvetinin üyeleri nüfusun daha fazla radikalleştirilmesinden kaçınmak için gecikmesiz adli kovuşturmayla tabi tutulmalıdır.

Güvenliği kendi ellerine alan vatandaşlıkla birleştirilen polisin yetersizliği ve baskınlığı daha fazla şiddete ve istikrarsızlığa yol açma eğilimindedir. Mağdurlardan biri kendi cinayetinden bir gün önce şöyle bir yorum yaptı:

¹⁶⁰ Kriz Grubu görüşmesi, polis memuru, İnguşetya, Aralık 2012.

¹⁶¹ "CTaBponoabcKOMy ry6epHaTopy TOKe BUKHO, KTO KuBeT B Kpaе" ["Stavropol valisi Krai'de yaşayanları da düşünüyor"], *Kommersant*, 1 Haziran 2013; "Rusya: Kazaklar geri geliyor", DW Media Centre, 19 Haziran 2013; Zakir Magomedov, "H KaK oгуH yMpeM B 6op6e 3a ^TO?" ["Ve herkes bu uğraşta bir ölecek mi?"], Worldyou.ru, 13 Eylül 2012; Ivan Sukhov, "rge BOHHa, rge He BOHHa, a rge ucaaM" ["Bir yerlerde savaş var ve bir yerlerde savaş yok ve bu yerler İslamiet'tir"], *Moskovskie novosti*, 27 Nisan 2011. "Dağıstan Cumhuriyetindeki halkın güvenliğini korumaya vatandaşları dahil etmek hakkında", Dağıstan Başkanı'nın Emri no.144, 4 Eylül 2012.

¹⁶² "B garecTaHcKOM ceaeHuu XagKaaMaxu pacnrocTpaHHroTca " pacCTpeabHbie 'cnucKu' Mycyab- MaH-caaa^uTOB, 3aHB.HroT KuTeau" ["Khadzhalmakhi'da 'Selefi Müslümanların idam listeleri' dolanıyor"], *Caucasian Knot*, 2 Nisan 2013.

¹⁶³ "flarecTaH. nupaMugbi" ["Dağıstan. Piramitler"], *Novaya Gazeta*, 15 Temmuz 2013; "MB,fl, flarecTaHa o6MBU.O o6 y6uncTBe B nepecTpeaKe arogen, o noxum;eHuu KOTOpbix 3aHB.Hau ux pogHbie" ["Kaçırılması yakınları tarafından rapor edilen kişilerin öldürülmesine ilişkin içişleri bakanlığı Dağıstan raporu"], *Caucasian Knot*, 18 Temmuz 2013; "B flarecTaHe o6HapyKeHa y6uTOH KeH^uHa, o noxum;eHuu KOTO-pon 3aHB.Hau ee pogeTBeHHuKu" ["Kaçırılması yakınları tarafından rapor edilen ve Dağıstan'da ölü bulunan kadın"], *Caucasian Knot*, 10 Haziran 2013.

Polise gitmek isterim, ama niye? Son zamanlarda işlenen bu cinayetlerden dolayı hiç kimse soruşturulmadı bile. Bu yüzleştirmenin başlangıcıdır. Cinayete kurban giden akrabalarınızın intikamını almak istemek için Vahabi olmanız gerekmez. Daha fazla kan akmasını önlemek için olağanüstü önlemler alınmalıdır.¹⁶⁴

B. Soruşturma

Soruşturmacı yetkililer polisle benzer sorunlarla karşılaşılıyor. Kurumlar arası işbirliği ve rekabet bir zorluk teşkil etmeye devam ediyor.¹⁶⁵ Doğrudan federal başkana rapor veren Soruşturma Komisyonu ile federal içişleri bakanlığı (MIA) arasında rekabet açıkça var olur. Bu Soruşturma Komisyonu yakın zamanda güçlendi ama operasyonel olarak çoğunlula MIA'ya dayanıyor. Bu polis suçlarının soruşturulmasında çıkar çatışmaları yaşanmasına yol açtı. 2012'de, Federal Güvenlik Servisi'nin (FSB) operasyon desteği sağladığı ve polisten uzak durulmasını sağlayabilecek olan Soruşturma Komisyonu özel birimi oluşturuldu. Ancak bunun tüm ülkede 60 çalışanı (kıdemli seviyede on iki) vardı. Bu sayı polis ihlallerine karşı yapılan on binlerce başvuruya geri dönülemeyecek ve yetkililerin kötüye kullanılıp kullanılmadığını tamamen araştıramayacak kadar azdı.¹⁶⁶ MIA zaman zaman FSB'nin (aşırıcilik, terör) ya da Federal Uyuşturucu Madde Kontrol Merkezi'nin yetki alanında olabilen olayları soruşturuyor.¹⁶⁷

İstatiki veriler resmi soruşturma yetkilileri arasında güven vermedi. Kuzey Kafkasya en çok terör ve direniş kaynaklı olaya sahipken, diğer yandan diğer tüm suçların en az bildirimini yine buradan (Stavropol Krai'Den sonra) geliyor. Son üç yıl içinde, Çeçenya çok sayıda rüşvet suçlamasına ve bütçe fonlarının zimmete geçirilmesi suçlarına rağmen yıllık olarak ortalama sekiz rüşvet olayı kaydetti. Bunun kısmi sebebi Dağıstan başkanının da dediği gibi "insanlar emniyet kuruluşlarına başvurmuyor çünkü bu temasta bulunan kişilerin deneyimleri ne yazık ki olumsuz."¹⁶⁸ Özellikle yüksek profilli ve siyasi cinayetler ve muhtemelen güvenlik güçlerinin karıştığı birçok ağır suç soruşturmaya tabi tutulmuyor.¹⁶⁹

Polisle olduğu gibi, raporlama sisteminin nicelden ziyade nitel göstergelerine yapılan vurgu düzgün prosedürün ihlaline teşvik ediyor.¹⁷⁰ Bir hukuk firması başkanı

¹⁶⁴ Kriz Grubu gözlemi, görüşmeler, Khadzhalmakhi, Mahaçkale, Temmuz 2013.

¹⁶⁵ Birkaç federal kurum ve birim içişleri bakanlığı, Soruşturma Komisyonu, Federal Uyuşturucu Madde Kontrol Servisi ve Federel Güvenlik Servisi (FSB) dahil olmak üzere Rusya'daki suç soruşturmalarından sorumludur. bkz. 151 Madde, Suç Yöntem Yasası.

¹⁶⁶ İnsan hakları savunucuları bu birim tarafından soruşturulan sadece birkaç davadan haberdarlar. Kriz Grubu görüşmesi, Natalia Taubina, direktör, Public Verdict Foundation, Moskova, Temmuz 2013. Alexander Raskin, "no.u- ^HCKHM Ham.u c.egoBaTe.eH" ["Polis soruşturmacıları buldu"], *Expert*, 19 Nisan 2012.

¹⁶⁷ Kriz Grubu görüşmesi, Asmik Novikova, uzman, Moskova, Haziran 2013.

¹⁶⁸ bkz. Yargı İstatistikleri web sitesi, crimestat.ru, Ocak 2013. "T.aBa flarecTaHa npu3Ha. He^^- ^eKTuBHOH pa6oTy no pacKpbruro y6uHCTB u noxum;eHun" ["Dağıstan lideri cinayet ve kaçırılma soruşturmalarının etkili olmadığını kabul etti"], *Caucasian Knot*, 30 Kasım 2012.

¹⁶⁹ Dağıstan'da 2011-2012'de kaydedilen 55 kaçırılma davasından sadece on sekizi soruşturmaya tabi tutuldu; 2012'de İnguşetya'da cinayetlerin yarısından azı çözüme kavuştu. İnsanlar genellikle kaçırıldıktan sonra serbest bırakılıyor, direnişin tehdit ettiği kişiler çareyi soruşturmaçılarda aramıyor. "Dağıstan lideri başarısızlığı kabul etti", *Caucasian Knot*, op. cit.; "Ha.or Ha >Ku3Hb u.u ^epHM Kacca" 6oeBuKOB" ["savaşçıların yaşam vergisi ya da "kara para"], *Newsland.com*, 10 Mart 2011; "npokupa-Typa cnoco6Ha Bbmo.HuTb Bce Bo3.o@eHHbie Ha Hee 3agaW ["Savcılık tüm görevlerini yerine getiremiyor"], *Ingushetia online*, 1 Mart 2013.

¹⁷⁰ Soruşturmacılar özellikle ağır suçlar dahil olmak üzere açılan ve mahkemeye sevk edilen davalar için olumlu yönde puan kazanıyor. Suçluların rehabilitasyonu, beraat (özellikle şüpheli tutuklandığında suç davalarında) ve bir suç davasının daha fazla soruşturulmak üzere geri gönderilmesi ya da sonlandırılması olumsuz puan ve disiplin yaptırımları anlamına gelir ve bunlar terfi

Adilgirey Omarov Kriz Grubu'na diyor ki "Hiç kimse gerçekten suçu soruşturmakla ilgilenmiyor; tek amaç bu olayları mahkemeye taşımak". Olayları çözümsüz kalan ya da mahkeme tarafından daha fazla soruşturma yapmak üzere geri gönderilen soruşturmacılar ceza alabiliyor. Bu nedenle, adli kovuşturmayla yetecek kadar çok delile sahip olduklarından emin olmadıkça suçları kaydetmemeyi ve olayları açmamayı tercih ediyorlar.¹⁷¹ Bunların delil toplamak için çoğu zaman zamanları, motivasyonları ya da becerileri yetmiyor ve amaçlarına uydurmak için bu delilleri suçlayıcı materyal ekleyerek (örneğin silah ya da uyuşturucu madde), belgede sahtecilik yaparak ya da baskı altında ifade alarak ve işkence ederek delil sahteciliği yapıyorlar.

Eski bir soruşturmacı şu tanımı önerdi:

Bir defasında, soruşturmacı takımımız bir araştırmayı yürütmek üzere geldi ve patronumuz evde silah bulmamızı söyledi. Fakat şüpheli buna hazırды ve her şeyi çıkarmıştı; altına bir şey konabilecek bir halı bile yoktu. Ardından soruşturmacılardan biri kapının arkasına mermileri koydu. Boş bir evde, herkes onların düştüğünü duydu. Ardından tabii ki araştırma sırasında keşfetmiş gibi bunları bulduk ve kayıt altına aldık.¹⁷²

İddialara göre, polis bazen kadınların radikal Selefi gruplara ait olduğunu öğrenince delil yerleştirirdi. İntihar saldırısı düzenlemekle suçlanan iki kadının anneleri Kriz Grubu'na evlerine intihar kayışları konulduğu iddiasında bulundu. Hak savunucuları tarafından toplanan deliller onların iddiasını destekle nitelikte idi.¹⁷³ Kaynaklar bunların ve benzer deliller üzerine tutuklanan diğer iki genç kadının sıklıkla cihattan bahseden radikal Selefiler olduğunu doğruladı: en azından içlerinden biri iddialara göre bir direnişçiyle evliydi.

Dağıstan'lı ombudsman benzer tutuklama yöntemleri için bir memurun kendi ilgilendiği olası gerekçesini açıkladı: "Bizim güvenlik güçlerimiz nasıl düşünür? Yarın bir başka terör saldırısı gerçekleşirse, ben görevden alınacağım".¹⁷⁴ Ancak uydurma suçlarla insanları hapse atmak neredeyse kesinlikle onların daha fazla radikalleşmesini garanti ediyor.

İtirafklar genellikle mahkemede sunulan temel delil olduğu için şüpheliler büyük bir işkence riski taşıyor. Şüphelilerin her türlü iletişiminin kesilmesi çok yaygın bir

ve mali ödülleri etkiler. Alexandr Nazarov, "Крутепуо о^HKH геHТе.бHocTH coTpyгHHKoB u nogpa3ge.eHuö C.egcTBeHHoro KoMHTeTa нпу нпоКупаType PoccuHCKOH Oeгeпa^uu" ["Çalışanların Değerlendirilme Kriterleri ve Rusya Federasyonu Savcılık Soruşturma Komisyonu Birimleri], Polit.ru, 12 Mayıs 2010. Kriz Grubu görüşmesi, Asmik Novikova, uzman, Moskova, Haziran 2013. Benzer problemler içişleri bakanlığında da mevcut. Polis reformu sırasında raporlama sistemini geliştirerek, bakanlık yalanlaması zor olacak kriterler bulmaya çalıştı, fakat onlar neredeyse sadece niceliksel yaklaşıyorlar yani manipülasyona çok açıklar. Bakanlığın merkezileştirilmesi ve kriterlerin birleştirilmesi ilk olarak uzmanlara göre 83 çeşitli bölgede emniyet kalitesini geliştirmekten ziyade yüksek bir bürokrasiyi kontrol etmeyi amaçlar. "нпаB.eHue B no.M;uu: 6pоpоKpaTu- ^ecKoe нpоу3BогeTBo нпeсTynHocTy" ["Polis yönetimi: Bürokratik suç üretimi"], Public Verdict, 2011.

¹⁷¹ *Kommersant* (online), 11 Ocak 2013, op. cit. Kriz Grubu görüşmesi, Olga Shepeleva, hukuki uzman, Moskova, Nisan 2013. 2009'da savcılık talebi üzerine Çeçenya'da, polis tarafından yapılan yüzde 98 dahil olmak üzere adli kovuşturma başlatmama kararlarının dörtte üçü reddedildi "BcTynuTe.bHoe u 3aK.ro^uTe.bHoe c.oBa reHepa.bHoro нпоKypopa PoccuHCKOH Oeгeпa;uu Ha Me^BegoMCTBeHHoM coBem;aHuu пyKoBогуTe.eH нпаBooxpaHuTe.b- ннх opraHoB PoccuHCKOH Oeгeпa^uu no Bonpocy yKpen.eHM зyKOHHOCTy u нпаBononagKa" ["yasallık ve düzen meselelerinde Rusya Federasyonu güvenlik hizmetleri liderlerinin birimlerarası konferansında Rusya federasyonu başsavcısının açılış ve kapanış konuşması"], www.genproc.gov.ru.

¹⁷² Kriz Grubu görüşmesi, eski soruşturmacı, Khasavyurt, Aralık 2012. "fle.o garecTaHcKux Bpa- ^eö" ["Dağıstanlı doktorların davası"], *Kavkazskaya politika*, 13 Şubat 2013.

¹⁷³ Kriz Grubu görüşmesi, Oleg Orlov, Sıcak Nokta Program Direktörü, Memorial, Moskova, Temmuz 2013. Kriz Grubu gözlemleri ve görüşmeleri, Abukarova Zaveyrizhat, Abukarova Malikat, tutuklanan Selefi kadınların anneleri, Mahaçkale, Temmuz 2013.

¹⁷⁴ Kriz Grubu görüşmesi, Ummapazil Omarova, Dağıstan ombudsmanı, Mahaçkale, Temmuz 2013.

uygulama. Rus kanunları şüphelilerin içişleri bakanlığı geçici tevkifhanesi (IVS) içinde on günlüğüne tutulmasına izin veriyor. Bunun ardından şüphelilerin Federal Ceza İnfaz kurumu mahkeme öncesi tevkifhanesine (SIZO) aktarılmaları gerekiyor. İkinci bahsedilen tevkifhane dayak izlerini belgelemesi ve gözle görünür bir biçimde kötü muamele görenleri kabul etmemesi muhtemel doktorları olduğundan daha özerktir.¹⁷⁵ Bu nedenle soruşturmacılar genellikle şüphelileri izin verileden daha fazla süreyle IVS'de tutuyor. Akrabalar ve avukatları şüpheli bulma amacıyla tevkifhaneleri dolaşırken, soruşturmacılar işkence izlerine ve diğer ihlallere göz yuman ve bazen müvekkilini görmeden protokolleri imzalayan işbirlikçi avukatlarla çalışmak isteyebilirler. Böyle durumlarda, akrabaların tuttuğu avukatlara müvekkili görme hakkı verilmiyor. Öte yandan şüpheliler işbirlikçi avukatlar için "gönüllü olarak" bu kişilerin hizmetlerini reddetmeye zorlanıyor.¹⁷⁶

Yerel olarak "siyah" ya da "kırmızı" terimiyle anılan iddialara göre bu gibi işbirlikçi avukatlar direnişin hedefi haline geldi. Mayıs 2013'te, Bujnaxsk (Dağıstan) direnişinin lideri onlara ölüm tehditleri savurdu.

Diğer taraftan, bağımsız avukatlar genellikle polisin hedefidir. 2010'da Dağıstan'daki polis merkezlerinde kadın avukatların şiddete uğramasına ilişkin beş olay bildirildi ve 2013'te de bir olay rapor edildi; bunların hiçbiri hakkında soruşturma açılmadı. Diğer cumhuriyetlerin avukatları ölüm tehdidi aldı ve bazıları şiddete maruz kalarak öldürüldü.¹⁷⁷

En iyi durumda bile bir savunma avukatı yetkilerini kötüye kullanan polisler karşı kamu davası açılması konusunda ısrar edebilir ama bu dava nadiren mahkemeye ulaşır. Hafif suçları soruştururken bile şiddete başvurulur; cumhuriyetin baş yöneticisi tarafından üstlenildiği durumlarda bile suçlular genellikle serbest kalıyor. 30\$'lık bir matkap çaldığını itiraf etmesi emredilen on dört yaşındaki Makhmud Ahmedov'u ağır şiddete maruz bırakma suçuyla Shamilsky Bölgesi'nden (Dağıstan) üç polise karşı kamu davası açıldı. Dava ilgi çekmiş olsa da ve cumhurbaşkanının özel denetimi altına alınmış olsa da ve bunların üçü de suçlu bulunmuş olsa da, içlerinden yalnızca biri ciddi bir cezaya çarptırıldı ve Cumhuriyet Yargıtayı tarafından çevrildi; ikisi ise mümkün olabilecek en hafif şartlı mahkumiyeti aldı ve iddialara göre çocuğun ailesini

¹⁷⁵ Kriz Grubu görüşmesi, Rustam Matsev, Kabardino-Balkarya savunma avukatı, Moskova, Haziran 2013.

¹⁷⁶ Kabardino-Balkarya'da 2012-2013 yılında en az yirmi adet müvekkile erişim reddi davası kaydedildi. Karaçay-Çerkezya'da bir avukat Haziran 2013'te dokuz gün boyunca müvekkiline erişim reddi aldı ve aynı şey Dağıstan'da da dokuz aylığına yaşandı. "AgBoKaTHo6MBU.HU^onu^uu 3a6acToBKy" ["Avukatlar polise karşı grev yaptı"], *Kommersant*, 18 Nisan 2013; Kriz Grubu görüşmeleri, Adilgirey Omarov, avukat, Khasavyurt, Aralık 2012, Temmuz 2013. "Cro ^acoB B agy" ["cehennemde 100 saat"], *Expert* (online), 22 Eylül 2011; "Kapa^aeBo-HepKeern: Ha agBoKaTa oKa3bmaroT gaBneHue" ["Karaçay-Çerkezya: Baskı altında bir avukat"], Memorial, 25 Haziran 2012. "... Hac Baxxa6uTcKon Komopon" ["... bize Vahabi bürosu denir"], *Chernovik*, 2 Ağustos 2013.

¹⁷⁷ "Adaletsizlik zinciriyle yüzleşme: Kuzey Kafkasya avukatlarının maruz kaldığı tehditler ve baskı", Amnesty International, 2013. "3aMHa^anbHuKa BytHaKcKoro OMBfl nogo3peBaeTcH B u36ueHuu ^eHmuHbi-agBoKaTa" ["Buynaxsk İçişleri Bakanlığı Birimi başkan vekilinin kadın avukata dayaktan şüpheleniliyor"], Yuga.ru, 20 March 2013. "AABOKyTH oÖMBunu ^onu^uu 3a6acToBKy" ["Avukatlar polise karşı greve gitti"], *Kommersant*, 18 Nisan 2013.

rahatsız etmeye devam etti.¹⁷⁸ Şüpheli direnişçilerin akrabaları da özellikle Çeçenya'da dayak ve işkenceye maruz kaldı.¹⁷⁹

Reşit olmayanların ve direnişle hiçbir ilgisi olmayan şüphelilerin bile dahil olduğu durumlarda görülen yüksek düzey polis dokunulmazlığı radikalleşmeye büyük katkılarda bulunuyor. Yukarıda bahsi geçen şiddet olayını defalarca duyduktan sonra genç bir taksi şoförü şöyle haykırdı: "Siz sanıyor musunuz ki onlar (polis) cezalandırılacak? Asla! Onları öldürmek tek seçeneğimiz!"¹⁸⁰

Kadınlara ve küçük kız çocuklarına karşı yapılan cinsel istismar vakaları nadiren rapor ediliyor; rapor edilse dahi, çok az soruşturmaya tabi tutuluyor ve adl, kovuşturma yapılıyor. Dağıstan'dan tekrarlanan cinsel istismar mağduru on altı yaşındaki Saida şunu belirtti:

Soruşturmacı bana bu adamlardan biriyle evlenmem gerektiğini söyledi. Ben de ona dedim ki "sen neden bahsediyorsun - bu adamlar bana tecavüz etti!" O da bundan önceki olayda tecavüzçüsüyle evlenmeyi reddeden bir kurbanla daha çalıştığını ve onun da sonunda evlenmeyi kabul ettiğini söyledi.¹⁸¹

Ergen suçlarından sorumlu kıdemli bir polis memuru şu yorumda bulundu: "Bence onlar (tecavüzçüler) cinayeti hak ediyor. Babalar bu sorunları kendi başlarına çözmeli".¹⁸² Emniyetin ve etkili cinsel istismar soruşturmalarının olmayışı birçok anne babanın daha tutucu ve kız çocuklarına karşı daha katı olmasına ve çocuklarına daha kapalı kıyafetler giymelerini hatta başörtüsü takmalarını söylemesine yol açıyor

Soruşturma sistemi de ciddi ölçüde bozulmuş. Genellikle şüpheliler ilk olarak suçların azaltılması için soruşturmacıların rüşvet alma yolu olarak birçok suçtan dolayı suçlanmaktadır.¹⁸³ İnsan hakları grupları savcılarının sadece suçları görmezden gelmekle kalmayıp aynı zamanda aktif olarak bunların üstünü kapattığını iddia ediyor.¹⁸⁴ Rusya başsavcı vekili başsavcılığın güvenlik operasyonları sırasında emniyet güçleri tarafından gerçekleştirilen tek bir ihlal saptamadığını duyurdu. Cumhuriyetteki savcılık başı Moskova tarafından atandı ve genellikle Çeçenya dışında etnik Rustur.¹⁸⁵

Dokunulmazlık öyle bir hal aldı ki iddialara göre Dağıstan'daki FSB(Federal Güvenlik Hizmetleri) memurları Çeçenya'da polisin soruşturmalarında bulunmasını bile sağlayamayan ve iddialara göre bölgenin güvenlik güçlerinden aldığı tehditler yüzünden askeri korumaya ihtiyaç duyan federal Soruşturma Komisyonu'nun sorgulamasına gitmiyor.¹⁸⁶

¹⁷⁸ "noau^ncKHe, o6BuHaeMbie в u36ueHuu nogpocTKa в flarecTaHe, ocyKgeHbi Ha gBa roga ycaoBHo" ["Dağıstan'da genç bir erkek çocuğunu dövmele suçlanan polis memurları iki yıl şartlı tahliyeyle mahkum edildi"], *Caucasian Knot*, 22 Kasım 2012. "BepxoBHbiH cyg flarecTaHa HanpaBua geao o6 u36ueHuu nogpocTKa Ha HOBoe paceMOTpeHue" [Dağıstan Yargıtay'ı dayığa maruz kalan gencin davasına yeni bir duruşma tayin etti"], *Caucasian Knot*, 11 Temmuz 2013.

¹⁷⁹ "MeMopuaa' o co6HTUHX Ha CeBepHOM KaBKa3e" ["Kuzey Kafkasya olaylarında 'Memorial'"], *Memorial*, 16 Ocak 2012, 9 Haziran 2012. Kriz Grubu görüşmeleri, yasadışı şiddet kurbanları, Grozny, Aralık 2012, Ağustos 2013.

¹⁸⁰ Bir başka mevkiide Kriz Grubu görüşmesi, Mahaçkale, Temmuz 2011.

¹⁸¹ Kriz Grubu görüşmesi, Mahaçkale, Aralık 2012.

¹⁸² Kriz Grubu görüşmeleri, Mahaçkale, Ağustos 2012.

¹⁸³ "Hac npocTo rocTaau" ["Biz artık bıkmış durumdayız"], *Kommersant Vlast*, 11 Mart 2013.

¹⁸⁴ Kriz Grubu görüşmeleri, Dağıstan, Ocak 2013.

¹⁸⁵ "Tüm sorunlar hukuka uygun olarak çözümlenmelidir", *Kommersant* (online), op. cit.

¹⁸⁶ "He^Ha: CaegcTBeHHbiH KOMyTeT у npoKupaTypa pacnucaaub в co6cTBeHHOM 6eccuauu" ["Çeçenya: Soruşturma Komisyonu ve Savcılık zayıflıklarını kabul etti"], *Memorial*, 20 Nisan 2011;

Federal soruşturma yetkilileri kıdemli bölge güvenlik görevlileri ya da yetkililerinin dahil olabildiği bazı yüksek düzey vakaları KKFB seviyesine aktarır. Bu Aralık 2011'de Dağıstanlı muhalefet gazetecisi Khadzhimurat Kamalov'un öldürülmesi ile gerçekleşti. Güney Federal Bölgesi Soruşturma Komisyonu genel müdürlüğü baş soruşturma

görevlisi Igor Sobol Çeçenyalı insan hakları aktivisti Natalya Estemirova'nın 2009 yılında öldürülmesi de dahil olmak üzere faaliyet alanı altında birkaç önemli davaya sahiptir. Ancak, kendinden önce gelen meslektaşları direnişçileri suçlamak üzere ve gerçek suçluları serbest bırakmak amacıyla sahte bir öykünün uydurulduğunu belirtti.¹⁸⁷ Başkan Abdulatipov içişleri bakanlığı merkez şubesinde görevli yirmiden fazla soruşturmacının içişleri bakanlığı memurları ve diğerleri tarafından suçların soruşturulması konusunda yaptığı atamadan beri Dağıstan'a geldiğini söyledi. Fakat bu aktarmalar çok sık görülüyor. Kamalov davasının federal düzeye taşınması için Duma Eyaleti üyelerinin 105 imzası gerekiyordu.¹⁸⁸

Üst düzey davalarda bile etkili soruşturma olmayışı bölge sakinleri tarafından devletin yetersiz kaldığının en büyük göstergesi olarak görülüyor ve örneğin 2012'de Karaçay-Çerkezya'da olmak üzere halk protestolarına yol açıyor.

2009-2010'da siyasetçilerin ve Çerkez aktivistlerin cinayetlerini soruşturmadaki başarısızlık Çerkez Halkı Kongresi'nin özerklik talebini haklı çıkarmak için kullandığı bir savdı.¹⁸⁹ Direnişçilerin temel hedefi de budur. Militanlara yardımcı olmaktan şüphelenilmesi üzerine yakın zamanda tutuklanan bir adamın kuzeni şunu açıkladı: "Kuzenim ve bu diğer adamlar birlikte tutuklandı ve işkence gördü. Üç dört yıl sonra serbest bırakılacaklar ve öfkeli olup intikam peşinde koşacaklar. Ardından ben de evimde oturmayıp onlara katılacağım".¹⁹⁰

C. Yargı Sistemi

"KaBKazcKue 6op3bie" ["Kafkas av köpekleri"], *Esquire* (online), 8 Ağustos 2011. Kriz Grubu görüşmesi, Adilgeriy Omarov, hukuk firması başkanı, Khasavyurt, Aralık 2012; email alışverişi, Igor Kalyapin, İşkenceyle Mücadele Komitesi, Nisan 2013. "AHanuTHHeckKaa cnpaBKa o cocToHHyU paccaygoBaHuH yroaoBHbix gea, BO36yKgeHHbix no ^aKTy uc^e3HOBeHuH arogen B He^eHCKOH Pecny6.uKe" ["Çeçen cumhuriyetinde kaybolmalara ilişkin başlatılan kamu davalarının statüsü üzerine analitik bir brifing"], İşkenceyle Mücadele Komitesi, Mayıs 2012.

¹⁸⁷ Sobol ayrıca 2009 yılında Çeçenya'da çevik kuvvet tarafından dört ay boyunca yasadışı olarak tutulan İslam Umarpashaev'in kaçırılması ve hapsedilmesi olayı ile Dağıstan'ın Tabasaransky bölgesinde devlet fonlarının büyük miktarlarda zimmete geçirilmesi olayı üzerinde çalışıyor. ",fl,Ba roga noc.e y6uHCTBa HaTa.bu ^CTeMupoBoH: c.egcTBue ugeT no .OKHOMy nyTu" ["Natalya Estemirova'nın ölümünden iki yıl sonra: Soruşturma yanlış yolu takip ediyor"], Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu, *Novaya Gazeta*, Memorial, 14 Temmuz 2011. "Kro y6u. HaTamy" ["Natasha'yı kim öldürdü?"], 11 Eylül 2011, <http://video.yandex.ru/users/felix-shved/view/5/#>.

¹⁸⁸ "Kafkas av köpekleri", *Esquire* (online), op. cit.; "PaMa3aH A6gy.aTunoB, u. o. npe3ygeHTa flarecTaHa: 'BceX MOUX npegmecTBeHHuKOB CoKpa.u Kjam'" ["Ramazan Abdulatipov, Dağıstan Başkan Vekili: 'Benden önce gelen tüm meslektaşlarım klanlar tarafından alt edildi'"], *Komsomolskaya Pravda*, 30 Nisan 2013; o6 y6uHCTBe garecTaHeKoro KypHa.ucTa nepegaHO c.egoBaTe.HM CKOO" ["Dağıstanlı gazetecinin öldürülmesine ilişkin dava KKFB soruşturmacılarına devredildi"], *Rossiyskaya gazeta* (online), 28 Mayıs 2012. Kriz Grubu görüşmesi, Adilgeriy Omarov, hukuk firması başkanı, Khasavyurt, Dağıstan, Temmuz 2013.

¹⁸⁹ Cumhuriyet meclis üyesi İslam Krymshamkhalov, Çerkez aktivist Aslan Zhukov ve başkanlık danışmanı Fral' Shebzukhov kimliği tanımlanamayan kişiler tarafından öldürüldü. "PogHbie y6uToro B Kapa^aeBO- HepKecuu genyTaTa KpbiMmaMxa.oBa nuKeTupoBa.u pe3ygem;uro X.onoHuHa" ["Karaçay-Çerkezya'da öldürülen Vekil Krymshamkhalov'un akrabaları Khloponin'in ofisine grev gözçülüğü yaptı"], Cauca- sian Knot, 30 Mart 2012.

¹⁹⁰ Kriz Grubu görüşmesi, Mahaçkale, Temmuz 2013. İki gündür bağımsız avukatlar tutuklanan adama ulaşamıyor; ulaştıklarında ise iddialara göre adam yalan ifade uydurmak için ağır dayaa maruz bırakılmış, bkz <http://bit.ly/13W6mQC>.

Kuzey Kafkasya mahkemeleri yolsuzluk, klancılık ve nepotizmle dolup taşmış durumda. Neredeyse yüzde 99 olan hüküm oranı mahkeme öncesi tutuklu bulunan bir suçlunun beraat edilmesi konusunda pek şans olmadığını söyledi.¹⁹¹ 2012 yılında 150 terör ve aşırıçılık davasından yalnızca beşi beraatla sonuçlandı.¹⁹² Fiili mahkemelerin soruşturmanın kalitesini denetleme ama çoğunlukla delil kalitesinden ziyade sadece yöntemsel gereklilikleri değerlendirme gibi işleyişe sahip. Bir hukuk uzmanı şunu savundu: "Beraat sadece dava üzerinde çalışan tüm emniyet memurları zincirini eleştirmekle kalmaz aynı zamanda cezai takibatın devlet mekanizmasının başarısızlığının açıkça kabul edilmesini sağlar."¹⁹³

Aralık 2012'de hakimlerin aylık maaşları artırılmış olsa da, tüm yargı süreci düzeyinde sapkın bir yolsuzluk oluşu hem rüşvetleri garanti altına almaya hem de yaptırımlardan kaçınmaya olan karşılıklı bağılılığı oluşturuyor.¹⁹⁴ Bir hukuk firmasının yöneticisi şöyle dedi: "Soruşturma Komisyonu, savcılık, polis ... bir ahtapotun kolları misali iç içe geçmiş durumda"¹⁹⁵ Örneğin, yanlış suçlanan bir kişi yasaya aykırı kovuşturma ve tutuklama tazminatı talep edebilir. Fakat hakim soruşturmacıların hatalarının üzerini kapatarak bundan kaçınılmasına yardım edebilir.

Birçok hakim yöneticilere, savcıya ya da güvenlik güçlerine minnet duyuyor.

Bir kaynaktan aldığımız bilgilere göre özellikle "terör davalarında, hakimler yanlış karar verme suretiyle işten atılabilecekleri için FSB'den korkuyor".¹⁹⁶ Birkaç savunma avukatının ifadesine göre beraat vermektense ziyade, daha dürüst nitelikli hakimler minimal bir ceza (belki ön tutuklulukta yatılan kadar) vermeyi ya da delillerin uydurma olduğuna inanıyorlarsa davayı savcılığa geri göndermeyi tercih ediyorlar.¹⁹⁷

Nalçık'te 2005 yılında düzenlenen saldırı ile suçlanan 58 kişinin yıllardır devam eden toplu mahkemesi bu sorunların bazılarını gösteriyor. 1993'te Rusya'da yeniden tanıtılan jüri duruşmaları profesyonel hakimlerden daha çok beraat veriyor.¹⁹⁸ Fakat bu durumda neredeyse bir yıldır terör bağlantılı suçlar nedeniyle 2009 tarihinde

¹⁹¹ Başkan hakim atamalarında karar verici bir rol oynuyor: Başkan adayları Federasyon Konseyi'ne öneriyor ve Konsey Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Yüksek Tahkim Mahkemelerinin başkanları ve hakimlerini onaylıyor. Yargıtay ve Yüksek Tahkim Mahkemeleri başkanlarının tavsiyesi üzerine, federal bölge mahkemeleri ve yerel mahkemelerin başkanlarını ve vekillerini atar. Hakimler kurulunun tavsiyesi üzerine bölge mahkemeleri ve yerel mahkemelerin başkanları hakimleri atar. Sulh mahkemesi hakimleri bölgesel meclisler tarafından atanır ya da bölge hukukuna bağlı olarak yetki alanında ikamet edenler tarafından seçilir. 3132-1 sayılı Kanun'un 5, 6, 6.1 Maddeleri, "Rusya Federasyonundaki Hakimlerin Durumuna İlişkin", 26 Haziran 1992; Federal Kanun'un 6. Maddesi 188-FZ, "Rusya Federasyonu Sulh Mahkemelerine İlişkin", 17 Aralık 1998. "BC PO: в Poccuu BHHOCYTCИ MeHee нpo^HTa onпaBга- Te.bHbix npuroBopoB" ["RF Yargıtayı: Rusya'daki beraatlerin yüzde 1'inden daha az"], Pravo.ru, 4 Eylül 2009.

¹⁹² "Tüm sorunlar hukuk uyarınca çözümlenmelidir", *Kommersant* (online), op. cit.

¹⁹³ Kriz Grubu görüşmesi, Asmik Novikova, Moskova, Haziran 2013.

¹⁹⁴ Bir sulh hakiminin aylık maaşı 71.000'den 85.000 rubleye (\$2,575); yerel mahkeme hakiminin 102.000'den 104.000 rubleye (\$3,150); bölge mahkemesi hakiminin 115.000'ten 132.000 rubleye (\$4,000) ve tahkim mahkemesi hakiminin de 132.000'den 150.000 rubleye (\$4,550) çıktı. "npe3ygeHT PO oγo6pu. зyкoнн o нoBbimeHuu зaпн.aTbi cygbHM" ["RF başkanı hakim maaşlarını artıran mevzuatı onayladı], *Federal Press*, 27 Aralık 2012.

¹⁹⁵ Kriz Grubu görüşmesi, Adilgirey Omarov, Khasavyurt, Aralık 2012.

¹⁹⁶ Kriz Grubu Görüşmesi, Dağıstan avukat, Dağıstan, Aralık 2012.

¹⁹⁷ Kriz Grubu Görüşmeleri, Dağıstan avukatları, eski soruşturmacı, Khasavyurt, Mahaçkale, Aralık 2012; eski polis memuru, Moskova, Mayıs 2013. Asmik Novikova, "npaKTuKu cypporaTHbrc onпaBгаTe.bHbix npuroBopoB" ["Sahte beraat uygulamaları"], Polit.ru. 14 Şubat 2013.

¹⁹⁸ "MegBegeB noxogaTaöcTBoBa. 3a npuca^Hbix. npe3ygeHT npu3Ba. c.egoBaTe.ö HaynuTbca pa6oTaTb c npuca^HbiMu" ["Medvedev jüri için aracılık yaptı. Başkan soruşturmacıların jüriyle nasıl çalışmalarını gerektiğini öğrenmelerini istedi"], *Gazeta.ru*, 25 Şubat 2009.

yasaklanmadan önce jürileri belirlemekle boşa geçirildi. Tekrar tekrar işkence, dayak ve tıbbi bakım inkarından şikayet ediyor. Fakat hakim bir soruşturma emri vermeyi reddediyor.¹⁹⁹ 30 kişi Mart 2013'te tıbbi bakım konusunda protesto başlattıklarında, ifade vermek dışında duruşmanın geri kalanı için mahkemeden anları çıkarttı.²⁰⁰

Anayasa Mahkemesi bile çok etki edemedi. Bölgedeki etnik gruplar arasında çatışmanın en önemli kaynaklarından biri toprak konusu oldu. Köyler arası bölgelere ilişkin ve cumhuriyetin başkentiyle -Nalçik- iki köyün birleşmesine ilişkin Kabardino-Balkarya hukukunun anayasaya aykırı olduğuna dair kararı göz ardı edildi. İnsanlar kindarlık hissettikçe ve ihtilaflar mahkemelerde nadiren etkin bir şekilde çözümlendikçe, algılanan hakları koruma amacıyla direniş dahil olmak üzere diğer önlemlere başvuruyorlar.²⁰¹ "ormana katılmanın" gerçekleştiği birçok olay, Dağıstan'ın vekil başkanının yakın zamanda dediği gibi, "çok çeşitli emniyet güçleri tarafından kötü muamele edilmenin bir sonucudur."²⁰²

D. Alternatif Bir Adalet Arayışında

Ulusal hukuk sistemlerinde yaşanan ciddi kusurlar yüzünden, birçok Kuzey Kafkasya sakini başka yerde adalet aramaya başladı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) ilk başvurular yaşama hakkı, işkence, yasadışı tutuklama, mülkiyete zarar verilmesi ve zorla kaybolmalar gibi iddialarda bulunarak 2000 yılında Çeçenya'dan alındı. İhtilaflar arttıkça, İnguşetya, Dağıstan, Kabardino-Balkarya ve Kuzey Osetya'dan davalar açıldı. 2005 tarihli ilk kararlardan beri, Çeçenya'da 213 resmi karar verildi, bunların 161'i zorla kaybolmaları doğruladı; biri dışında hepsi etkili soruşturmayı eksik buldu.²⁰³

Haziran 2013'te, Nalçik'te 2005 yılında düzenlenen saldırının ardından AİHM öldürülen teröristlerin cesetlerinin ailelerine verilmesinin reddedilmesinin "özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını" ihlal ettiği kararına vardı.²⁰⁴ Hükümün ardından, Rusya yalnızca tazminat ve hukuki masrafları ödemekle değil aynı zamanda ihlalleri düzeltmek amacıyla önlemler almak ve gelecekte meydana gelebilecek benzer ihlalleri önlemek için yeni bir politika geliştirip hukuki değişiklikler yapmakla yükümlüydü. Fakat, ikincisini nadiren yapmıştır.²⁰⁵

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (PACE) özel raportörler tayin etme, çözümler getirme ve Kuzey Kafkasya çatışmasına ilişkin tavsiyelerde bulunma suretiyle önemli

¹⁹⁹ Kriz Grubu mahkeme gözlemleri, avukatlarla görüşmeler, Nalçik, Mart, Aralık 2012, Mart, Mayıs 2013. "KaöapguHo-BanKaprn: в Hanb^uKe npogon^aeTca 'npoc^cc 58-Mu" ["Kabardino- Balkarya: '58'li yılların süreci Nalçik'te devam ediyor"], Memorial, 29 Mart 2013.

²⁰⁰ Ağır hasta şüphelilerin ikisi iki hafta süren bir açlık grevi yaptı; biri bileklerini kesti. Irina Gordienko, "npoc^cc 58-Mu" ["58'li yılların süreci"], *Kavkazskayapolitika*, 20 Haziran 2012; "Cyg в KBP yganun u3 zana 30 ^urypaHToB gena o HanageHuu Ha Hanb^uK" ["KBR'deki Mahkeme Nalçik davasında 30 davalıyı mahkemeden çıkarttı"], RIA Novosti, 21 Mart 2013. Kriz Grubu görüşmeleri, suçlananların yakınları ve avukatları, Nalçik, Aralık 2012.

²⁰¹ Çatışmalara ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. Kriz Grubu raporu, *Etnik Köken ve Çatışma*, op. cit., pp. 19-23.

²⁰² "A6gynaTunoB Ha3Ban cu^OBUKOB u ^UHOBHUKOB OCHOBHMMY HapymyTenHMu npaB @uTenen flareTaHa" ["Abdulatipov emniyet kurumlarını ve yetkililerini Dağıstan bölge sakinlerinin haklarını ihlal eden başlıca kişiler olarak ilan etti"], *Caucasian Knot*, 1 Mart 2013.

²⁰³ 2011'de Mahkeme Çeçenya'daki kaybolmalara ilişkin soruşturma yapılmayışını sistemik bir sorun olarak gördü ve siyaset ve hukukta meydana gelen değişikliklerin tekrarlanmanın önlenmesi için kurumsallaştırılmasına karar verdi (*Aslakhano- va ve diğerleri Rusya'ya karşı*). Kuzey Kafkasya'dan gelen AİHM davaları için bkz. Rusya Adalet Girişimi www.srji.org/en/legal/cases. Kriz Grubu Görüşmesi, Kirill Koroteev, AİHM hukuki uzmanı, Moskova, Ağustos 2013.

²⁰⁴ *Sabanchiyeva ve diğerlerinin Rusya'ya açmış olduğu davaya ilişkin AİHM hükmü*, 6 Haziran 2013.

²⁰⁵ "Oğluma Ne Olduğunu Bana Kim Söyleyecek?", İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2009. Kriz Grubu Görüşmeleri, Furkat Tishaev, Kirill Koroteev, AİHM hukuk uzmanları, Moskova, Ağustos 2013.

gözlemlerde bulunmuş ve savunma işleyişi yapmıştır.²⁰⁶ 1999-2000'de, Çeçenya'da ihlaller devam ederse Rusya'nın Avrupa Konseyi'nden açığa alınması gerekiyordu.²⁰⁷ 2006'da, "sistemik insan hakları ihlalleri ve tam bir dokunulmazlık havasının aşırı uç hareketleri ve Çeçen cumhuriyetlerinin sınırları ötesinde bir propagandayı artırmasının mümkün olduğu" konusunda uyardı.²⁰⁸ Dört yıl sonra, "bu korkuların ,eyvah, oluşturulduğu" sonucuna vardı ve özellikle Çeçenya, İnguşetya ve Dağıstan olmak üzere bölgedeki durumun "Avrupa Konseyi'nin kapsadığı tüm coğrafi alanda insan haklarını koruyan ve hukukun üstünlüğü sağlayan bir bakış açısından bakılınca en ağır ve en hassas mesele" olduğu sonucuna vardı.²⁰⁹

PACE yetkililerin AİHM hükümleri ile gerekli kılınan parasal tazminatı ödemediğini öğrenmişken, PACE aynı zamanda hükümeti Mahkemenin soruşturma açısından eksik bulduğu davaları yeniden açmaya çağırdı. Bunun sadece nadiren olduğu gerçeği kurbanlar arasında adaletsizlik havasının devam etmesini sağlıyor.²¹⁰

Devlet kurumlarının kötüleşen kalitesi Kuzey Kafkasya sakinlerini İslam ve örf adet hukukuna daha da fazla yöneltti. Sovyet zamanlarında olduğu üzere, bunlar Rusya'nın ceza kanunu ile yasaklanmamıştır.²¹¹ İnguşetya'da, Şeri mahkemeler Mısır'da eğitim görmüş bir *kadı* ile çalışır; cumhuriyet Şeri mahkemesi Nazran'da *injameh*(Cuma) camilerinde çalışır. Bunlar genellikle aile içi tartışmalar (gelinin kaçırılması ve tecavüz dahil), miras, toprak ve hakaret ve karalama gibi "özel suçlar" ya da maddi ya da fiziki zarara yol açan olaylara bakar. Minimum düzeyde, seküler mahkemelerin iş yükünü azaltırlar.²¹²

Şeri ve adet -örf ve adet-e dayalı tartışma çözümlenmeleri Çeçenya ve Dağıstan'da gayri resmi olarak görülür.²¹³ Çeçen yetkililer cumhuriyette hiçbir Şeri mahkemenin olmadığı konusunda ısrar ediyor.²¹⁴ Dağıstan Müslümanları Manevi Yönetimi'nin meşru birimi, imamlar ve bilge bölge halkı Şeriat'ı kullanır. Bazı dağ köyleri (örneğin Gimri ya da Balakhani) Sovyet zamanlarında bile bu kurullarla yaşamaya devam etti. Düşük rakımlı bazı köyler bu hukukun kullanımını ve adet için saygı duyulan bölge

²⁰⁶ Bu en sesli Çeçenya'da yaşandı. bkz. PACE Kararı 1201 (1999); 1221 ve 1227 (2000); 1240 (2001); 1270 (2002); 1315 ve 1323 (2003); 1402-1404 (2004); 1479 (2006); 1738 (2010); ve 1879 (2012).

²⁰⁷ 13 Aralık 1999'da PACE Şubesi Çeçenya'daki duruma ilişkin bir bildiriye bulundu. Bu bildiriye göre, "şiddetlerdeki devamlılık Parlemler Meclis'in Rusya'nın Meclis çalışmalarına ve genel olarak Avrupa Konseyi'ne katılımını sorgulamasına yol açabilecek". Bir sonraki sene, PACE Tavsiyesi 1456 (2000) Bakanlar Komisyonu'na Tüzük'ün 8. Maddesi uyarınca "Rusya tarafından Meclis tarafından belirlenen gereklilikler bakımından ... önemli, hızlandırıcı ve gözle görülür ilerleme derhal kaydedilmezse," Rusya'nın açığa alma prosedürünü gecikme olmaksızın başlatması çağrısında bulundu.

²⁰⁸ Çeçen cumhuriyetinde insan hakları ihlaline ilişkin PACE Kararı 1479 (2006).

²⁰⁹ "Kuzey Kafkasya Bölgesinde insan hakları ihlallerine Yasal Çareler"e ilişkin Karar 1738 (2010).

²¹⁰ "Oğluma Ne Olduğunu Bana Kim Açıklayacak?", op. cit.

²¹¹ 203, 204. Maddeler, RSFSR Ceza Kanunu, 1926. 231, 232, 235 Maddeleri, RSFSR Ceza Kanunu, 1960. Rusya Federasyonu Ceza Kanunu, 1996.

²¹² Şeriat davalarının yüzde 70'i yerel *jameh* camilerinde işlemektedir; yüzde 30'u haftada dört ila altı davaya bakan cumhuriyet Şeriat mahkemelerine gelir. "fflapuaT oTcTauBaeT npaBo Ha KaBKaz" ["Şeriat Kuzey Kafkasya üzerindeki haktta uzmandır"], *NG religia*, 18 Nisan 2012.

²¹³ Uzmanlar Karaçay-Çerkezya'daki aile mülkiyeti tartışmalarının çözümü için Şeriat'a başvuruların arttığını belirtiyor. "AgaT, mapuaT u poccuncKun 3aKOH B KUZHU MycyabMaH KHP" ["Adat, Şeriat Karaçay-Çerkezya müslümanlarının hayatında Rus hukuku"], Ansar (online), 16 Nisan 2012.

²¹⁴ "Bir Müslüman için en önemli şey yaşadığı ülkenin kanunlarını gözlemlemektir". Ramazan Kadyrov'un basın sözcüsü Al'vi Karimov'un röportajı, Ekho Moskvı (online), 25 April 2012. "P.KagbipoB: 3aHBaeHuH ropycTa fl.XacaBOBa HOCHT 3aKa3HOH xapaKTep" ["R.Kadyrov: avukatın ifadesi, D.Khasavov, emredilen bir doğaya sahip"], RBC (online), 25 Nisan 2012.

sakinlerinden oluşan özel organlar oluşturdu.²¹⁵ Özellikle kutanlarla olan toprak kavgaları bazen sadece sulh mahkemelerinin kararları yasallaştırmasıyla sıklıkla camilerde çözülür.²¹⁶ Gayriresmi Şeriyat karar vermesi başlıca Süfler (İslamiyeti uygulayanların çoğunluğu) arasında meydana gelir ama özellikle Dağıstan'daki Selefler de bunu düzenler.²¹⁷ Kriz Grubu eyalet mahkemesinin yapamadığı bazı durumlarda tartışmaların Şeriyat yoluyla çözülmesi için Mahaçkale'de İslam bilgelerini bir araya getiren düzenli bir toplantı yapıldığını gözlemledi.²¹⁸ Şeriyat mahkemesi kararları hızla verilirdi fakat uygulanması isteğe bağlıydı ve toplum baskısının güçlü olmadığı yerlerde uygulanması daha zordu.²¹⁹

Dağıstan Müslümanları Manevi Yönetimi Şeriyat mahkemelerinin yasallaşmasını savunuyor. Müftü yardımcısına göre, arabulma mahkemelerinde (*mpemeücuue oydu*) sivil tartışmaları Şeriyat yoluyla çözen Magomed Gadzhiev "Müslümanların devlete olan saygısını artıracak"; tam vatandaş gibi hissedecekler ve bu durum Rus devletinin aşırı uç Müslümanlardan eleştiri almasını sınırlandıracak".²²⁰ Şeriyat kararlarının uygulanmaması meselesini ortadan kaldıracak olan yasallaştırma Arabulma Mahkemelerine ilişkin hukukun tanzim edilmesiyle en iyi şekilde uygulanabilir.²²¹ İnguşetya Müslümanlar Konferansı yakın zamanda camilerde suçluların isimlerini asmak dahil insan hakları ihlallerini sonlandırmak için geleneksel mekanizmaları kullanmayı teşvik etti ve virds (Sufi kardeşlik cemaati) temsilcilerini ihaber etti ya da görevden aldırdı.²²²

Rus yetkililerden gelen tepkiler karışık. Başkan Putin İnguşetya'da 2010'da Müslümanlar Kongresi tarafından kabul edilen enflasyon sebebiyle başlık parasının artırılmasını destekledi. Fakat, Başsavcı Vekili Ivan Sydoruk dedi ki "bizim ideolojimiz

²¹⁵ 30 kişilik gayriresmi konsey olan "divan" Khasavyurt bölgesi Novosaitli köyünde çalışıyor. Novogagatli köyünün "Cemaati" 22 kişiden oluşuyor. Fakat, uzmanlara göre, bu yapılar etnik grupların bitişik olarak yaşamadığı düşük rakımlı alanlarda oldukça nadir görülüyor. Ivan Sukhov, "Biryerlerde savaş var", op. cit. Kriz Grubu Görüşmesi, Denis Sokolov, Moskova, Nisan 2013. Yury Karpov'un sunumu, lider, Kafkasya Halkları Etnografya Birimi, Antropoloji ve Etnografya Müzesi, Rusya Bilimler Akademisi, yuvarlak masa konferansında "Kuzey Kafkasya: Toprak Reformu Mekanizmaları ve Riskleri", Bekasovo, Moskova Bölgesi, 18-19 Mayıs 2013.

²¹⁶ Sovyet zamanlarında *Kutanlar* dağlardan gelen çobanlar için düşük rakımlı alanlarda geçici yerleşim yerleriydi. Birçoğu kalıcı hale geldi. Fakat, kayıt altına alınmadı. Konstantin Kazenin, "nepeneKTuBbi u pucKu MHO^oHa^noHa.bHbIx paHOHOB paBHuuHHoro flare- CTaHa" ["Dağıstan ovalarındaki çokuluslu bölgelerin geleceği ve riskleri"], Regnum, 8 Ekim 2011. Örneğin, Khunzakh bölgesi Orot köyünün imamı tarafından verilen toprak kavgasına ilişkin karar sulh mahkemesi tarafından uygun görüldü. Kriz Grubu görüşmesi, Denis Sokolov, Moskova, Nisan 2013.

²¹⁷ Kriz Grubu Görüşmesi, Akhmet Yarlykapov, uzman araştırmacı, Etnoloji ve Antropoloji Enstitüsü, Rusya Bilim Akademileri, Moskova, Nisan 2012.

²¹⁸ Şeriyat Duruşmasının Kriz Grubu tarafından gözlemlenmesi, Mahaçkale, Temmuz 2012. "Ca.a^uTbi, Koropbie pagoM" ["Bize yakın olan Selefler"], *Novaya gazeta* (online), 8 Ağustos 2012.

²¹⁹ Kriz Grubu Khasavyurt'ta Şeriyat mahkemesi kararına uymayı reddeden ve camiye gitmeye devam eden bir kişinin davasından haberdardır. 2007'de, Nazran'da, Şeriyat mahkemesinden ayrıldıktan sonra bir ihtilaf nedeniyle memnuniyetsiz taraflar silahlarla çatıştı. Ibid; "nepecTpe.Ka oko.o Me^eTu B Ha3paHu npou3om.a noc.e zacegaHua mapuaTCKoro cyra" ["Nazran'da bir cami yakınındaki çatışma Şeriyat mahkemesinin bir oturumundan sonra meydana geldi."], Din ve Siyaset Enstitüsü, 26 Ağustos 2007. Kriz Grubu Görüşmeleri, Khalilrakhman Shamatov, Akhlu-Sunnah'ın lideri (İslam bilginleri derneği) Dağıstan, Mahaçkale, Temmuz 2012; Adilgirey Omarov, avukat, Khasavyurt, Aralık 2012.

²²⁰ Magomed Gadzhiev, ilk vekil, Dağıstan müftüsü, "fflapuaTCKne cygbi - pea.bHoCTb?" ["Şeriyat mahkemeleri: gerçek mi?"], konuşma, Rusya Halk Meclisi, Mart 2013.

²²¹ Federal Kanun 102, 24 Temmuz 2002, "Rusya Federasyonunda Arabulma Mahkemelerine ilişkin", Madde 6, 33. Kriz Grubu Online Sohbeti, Ziyautdin Uvajsov, Mahaçkale'den Selefi avukat, Nisan 2013.

²²² "MaTepua.bi c KOH^eM;uu Mycy.bMaH Pecny6.uKH HHpymeTM OT 29 UMHH 2013r. r.Ha3-paHb" ["Müslümanlar Konferansı Materyalleri ... Nazran"], Magas.ru, 29 Haziran 2013.

devletin ideolojisi tüm meselelerin adat ya da Şeri hukukla değil belli bir kimse tarafından da değil hukuk çerçevesinde çözülmesi gerektiğidir".²²³

Direnış direnişçiler arasındaki tartışmaları çözen ve aynı zamanda genel konulara ilişkin de kararlar veren Şeriyat hakimlerinin oluşturduğu kendilerine has bir düzene sahiptir. Radikal ama şiddet yanlısı olmayan bazı Selefilere de bunların hükümlerini tanıyor. Kriz Grubu'na 2012'de Dağıstan direnişinin kadısının kendisini takip eden herkesin insan hakları örgütlerine başvurmasını yasakladığı ve öldürülen

direnişçilerin eşlerinin çocuklarına nafaka bağlanması için mahkemelere başvurmalarını yasakladığı söylendi. Fakat bu yasaklar sonradan kaldırıldı.²²⁴

Şiddet yanlısı olmayan Selefilere diyalog halinde olan hükümet yetkililerinin çatışmaların üstesinden gelmeleri ve entegrasyonu teşvik etmeleri için olanaklar bulunuyor. 2010-2012'de birkaç Kuzey Kafkasya cumhuriyetinde kurulan savaşıçılarının rehabilitasyonu komisyonları da savaşıçılarla ilgilenmek için bir mekanizma önerisinde bulunuyor. Benzer şekilde hapis cezalarını tamamlayan ve artık ekonomik ve sosyal anlamda huzurlu bir yaşama geçiş için desteğe ihtiyaç duyan ve askerliğe dönmekten kaçınan eski savaşıçılara yardımcı olmak için kullanılabilir. Fakat komisyonun çalışmaları bazı güvenlik hizmetleri tarafından sorgulanıyor ve yukarıda da belirtildiği üzere en azından Dağıstan'da varlık kapatıldı ve yerine daha geniş bir yetki alanına sahip ve net bir prosedürü bulunmayan bir organ geldi. Bunun yerine, bu komisyonlara sivil toplum temsilcileri konusunda daha fazla rol almak dahil olmak üzere daha güçlü yetki alanları verilmeli.

Direnışçilerin silah bırakmasını desteklemek için Duma yeni bir af programı düşünmeli ve güvenlik hizmetleri daha geniş kapsamlı siyasi meselelerde direnişle devlet arasında herhangi bir görüşme ihtimalinin imkansız olması halinde bile silahlı grupların teslim olmasına ilişkin müzakere çabalarını desteklemelidir. 2013'te, Ramazan Abdülatipov af kavramını destekledi ve "birbirimizi affetmeyi öğrenmeliyiz" diyerek bu konuya vurgu yaptı. Buna tepki olarak, Terör Karşıtı Ulusal Komisyon hapis cezası gerektiren suçlar işlememiş kişilere af verilmesi gerektiğini bildirdi.²²⁵

Ancak, böylesine dar kapsamlı bir affin savaşıçılar üzerinde çok etki etmesi mümkün olmayacaktır ve öldürme olmasa da bir emniyet görevlisinin (Ceza Kanunu'nun 317. maddesi) hayatına kastetme olayında yer alma gibi daha ağır suçları dahil etmek üzere genişletilmelidir.²²⁶

²²³ Başlık parası (*kalyim*) evlilikten önce damadın gelinin ailesine ödediği paradır. "nyTuH noggep^a. pemeHue Mycy.bMaH HmymeTuu noBbicuTb BbiKyn 3a HeBecTy" ["Putin başlık parasını artırma kararında İnguşetya Müslümanlarını destekliyor.].NEWSru.com, 7 Temmuz 2010. "Tüm sorunlar hukuka uygun olarak çözümlenmelidir", *Kommersant* (online), op. cit.

²²⁴ Kriz Grubu Görüşmeleri, Dağıstan, Moskova, Nisan, Ağustos 2012.

²²⁵ Kasım 2011'de, Dağıstan parlamentosu " Dağıstan cumhuriyeti topraklarında terör karşıtı operasyon döneminde suç işleyen kişiler için af duyurusuna ilişkin "taslak af yasası sundu. "nap.aMeHT flarecraHa ogo6pu.ugero o6 aMHucTuu 3a npecTyn.eHm 80 BpeMH KTO" ["Dağıstan Parlamentosu CTO sırasında suç aflatı fikrini onayladı"], *Kommersant*, 17 Kasım 2011. "A6gy.aTunoB 3afIBu. o 803MO@HOCTy aMHucTuu g.H 6oeBuKoB B flarecTaHe" ["Abdulatipov Dağıstan'da militanlar için affin mümkün olduğunu söyledi"], *Caucasian Knot*, 25 Haziran 2013. "HAK TOPOB paceMoTpeTb uHm;uaTuBy B.acTeö flarecTarn o6 aMHucTuu g.H 6oeBuKoB" ["NAC Dağıstan yetkililerin başlattığı direnişçilerin affını irdelemeye hazır], *Kavkaz Online*, 26 Haziran 2013.

²²⁶ İnsan hakları örgütleri daha geniş kapsamlı bir affi destekliyor. "flarecTaH: .ecHbie Ha Bbixog?" ["Dağıstan: Ormandaki insanlar varlığını sürdürececek mi?"], *Bolshoy Kavkaz*, 25 Haziran 2013. Fakat bazı bölge uzmanları geniş kapsamlı bir affin güvensizliği ve serbest tehlikeli radikalleri artıracığından korkuyor. "AMHUCTHH g.H '.eca':

VI. Sonuç

Kuzey Kafkasya yönetiminin kalitesindeki otantik gelişme seçimler, bağımsız yargı ve hukukun üstünlüğü gibi demokratik kurumların kurulması durumunda sadece mümkün kılınır.

Rekabetçi siyasi süreçlerin oluşturduğu adil seçimler devlet yetkililerini sorumlu kılmak için bir ön koşuldur. Efektif çekler ve dengeler devletin elit kesim tarafından ele geçirilmesinin sağlanmasına yardımcı olabilir. Federal siyasi partiler bölge sorunlarını anlamak, siyasete katılmak ve bölgenin gündemini yansıtmak için daha çok çalışmalı. Klan ağlarının suç faaliyetleriyle mücadele şiddetli ve tutarlı fakat hukuk doğrultusunda katı olmalı. Dağıstan'da atılan ilk adımlar iyimserliğe gerekçe sunuyor ve bu adımların devam ettirilmesi gerekiyor.

Demokratik meşruluk ve güvenilirliğin olmayışı, ciddi insan hakları ihlalleri ve yetkililerin dokunulmazlığı çatışmaların yayılmasına büyük katkı sağladı. -Bozuk, etkisiz ve adil olmayan yollarla seçilen görevliler tarafından çok sık temsil edilen ve suçluların kadar vahşi yöntemler kullanan polisler tarafından korunan- devlet

genellikle yasadışı, ahlak dışı ve baskıcı olarak algılanıyor. Selefler kendi yerine Şeriyata dayalı bir İslam devleti öneriyor ve birçok kişinin kızgınlığına yol açan bir proje olarak bilinçli gençliğe cazip gelen daha erdemli ve adil bir sistem olacağını iddia ediyor. Son zamanlarda gittikçe artan alternatif bir adalet talebi devletin emniyet ve yargı sistemlerinin ideoloji kadar yetersiz oluşundan kaynaklanıyor. Seküler devlet sadece etkili, adil bir alternatif önerirse radikal propagandayı yenebilir.

Moskova Duma'da belli bir derece ademimerkeziyetçilik ve uygun bölgesel temsile sahip işleyen bir federal sistem Kuzey Kafkasya'nın Rusya'nın geri kalanıyla entegrasyonunu kolaylaştırır. Böyle bir entegrasyon ülkenin güvenliği, sağlıklı etnik ilişkileri ve istikrarı için önem arz eder. Kuzey Kafkasya'daki çatışma şiddetli bir direniş ve gerilim dolu etnik ilişkiler yoluyla ifade buluyorken, demokratik kurumların, hukukun üstünlüğünün olmayışı ve halkın devlete güvenmeyişi istikrarsızlığı büyük ölçüde fişekliyor ve bütün bunların gerilimlerin zamanla sönmesi için ifade edilmesi gerekiyor.

Moskova/Brüksel, 6 Eylül 2013

Ek A: Kuzey Kafkasya Haritası

Ek B: Uluslararası Kriz Grubu Hakkında

Uluslararası Kriz Grubu (Kriz Grubu) bağımsız, kar amacı gütmeyen, sivil bir örgüttür; beş kıtada 130 üyesi vardır ve saha bazlı analizler ve ölümle sonuçlanan çatışmaları önlemek ve çözüme kavuşturmak için yüksek düzeyli savunma yoluyla çalışır.

Kriz Grubu'nun yaklaşımı saha araştırma temellidir. Politik analist ekipleri şiddetin patlak vereceği, yükseleceği ya da yeniden ortaya çıkacağı ülkelere yakın yerlere konuşlandırılır. Sahadan gelen bilgi ve değerlendirmelere dayanarak önemli uluslararası karar vericileri hedef alan pratik tavsiyeler içeren analitik raporlar üretir. Kriz Grubu aynı zamanda CrisisWatch isimli aylık on iki sayfalık bir dergi yayınlamaktadır. Bu dergi devletin birçok önemli durumda ve dünyadaki potansiyel çatışma durumlarında oynadığı rolü düzenli olarak aktarmaktadır.

Kriz Grubu raporları ve brifingleri genellikle e-posta aracılığıyla dağıtılır ve eş zamanlı olarak www.crisisgroup.org internet sitesine konulur. Kriz Grubu hükümet ve olaylardan etkilenenler ile medya da dahil olmak üzere kriz analizlerini vurgulamak ve kendi politika talimatlarına destek oluşturmak için yakın bir çalışmalar içinde bulunur.

Kriz Grubu Yönetim Kurulu- siyaset, diplomasi, iş ve basın alanlarından önemli figürleri barındıran- dünya çapında üst düzey politikacıların dikkatini çekmek için raporların ve tavsiyelerin verilmesinde doğrudan yardımcı olur. Kriz Grubu başkanı eski ABD Müsteşarı ve Büyük Elçisi Thomas Pickering'dir. Temmuz 2009'dan itibaren Grubu'n başkanlığını eski BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri ve Yugoslavya ve Ruanda Cumhuriyeti Uluslararası Ceza Mahkemesi Baş Savcısı Louise Arbour yürütmüştür.

Kriz Grubu'nun uluslar arası merkezleri Brüksel'dedir ve 34 yerde ofis veya temsilcilikleri vardır: Abuja, Bangkok, Pekin, Beyrut, Bişkek, Bogota, Bujumbura, Kahire, Dakar, Şam, Dubai, Gazze, Guatemala, İslamabad, İstanbul, Jakarta, Kudüs, Johannesburg, Kabil, Katmandu, Londra, Moskova, Nairobi, New York, Portau-Prince, Priştine, Rabat, Sanaa, Saraybosna, Seul, Tiflis, Tripoli, Tunus ve Washington DC. Kriz grubu şu anda dört kıta çapında 70 gerçek ve potansiyel çatışma bölgesine sahiptir. Afrika'da bu bölgeler Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Fildişi Sahilleri, the Kongo, Eritre, Etiyopya, Gine, Gine-Bissau, Kenya, Liberya, Madagaskar, Nijerya, Sierra Leone, Somali, Güney Sudan Demokratik Cumhuriyeti, Sudan, Uganda ve Zimbabve'den oluşurken, Asya'da Afganistan, Burma / Myanmar, Endonezya, Kash- mir, Kazakistan, Kırgızistan, Malezya, Nepal, Kuzey Kore, Pakistan, Filipinler, Sri Lanka, Tayvan Boğazı, Tacikistan, Tayland, Timor-Leste, Türkmenistan ve Özbekistan'dan oluşur, Avrupa'da Ermenistan, Azerbaycan, Bosna Hersek, Kıbrıs, Gürcistan, Kosova, Makedonya, Kuzey Kafkasya, Sırbistan ve Türkiye iken Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da Cezayir, Bahreyn, Mısır, İran, Irak, İsrail-Filistin, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Suriye, Tunus, Batı Sahra ve Yemen ve Latin Amerika ve Karayipler'de bu bölgeler Kolombiya, Guatemala, Haiti ve Venezuela'dan oluşur.

Kriz Grubu birçok hükümet, kurum ve özel kaynaklardan mali destek almaktadır. Aşağıda belirtilen hükümetler bölümler ve birimler son yıllarda fon sağlayanlar arasındadır: Avustralya Uluslararası Kalkınma Ajansı, Avustralya Dış İşleri ve Dış Ticaret Departmanı, Avustralya Kalkınma Ajansı, Belçika Dış İşleri Bakanlığı, Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı, Kanada Uluslararası Kalkınma ve Araştırma Merkezi, Kanada Dış İşleri ve Uluslararası Ticaret, Danimarka Dış İşleri Bakanlığı, Hollanda Dış İşleri Bakanlığı, Avrupa komisyonu, Finlandiya Dış İşleri Bakanlığı, Federal Almanya Dış İşleri Bakanlığı, İrlanda Yardım (Dışişleri ve Ticaret Bölümü), Liechtenstein Prenslığı, Lüksemburg Dış İşleri Bakanlığı, Yeni Zelanda Uluslararası Kalkınma Ajansı, Norveç Krallığı Dış İşleri Bakanlığı, İsviçre Uluslararası Kalkınma Ajansı, İsviçre Dış İşleri Bakanlığı, İsviçre Federal Dış İşleri Departmanı, Türkiye Dış İşleri Bakanlığı, Birleşik Krallık Uluslararası Kalkınma Departmanı, ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı.

Aşağıda belirtilen kurumlar ve özel kuruluşlar son yıllarda fon sağlayanlar arasındadır: Adessium, Carnegie Şirketi, The Charitable Vakfı, The Elders, Henry Luce, William ve Flora Hewlett, Humanity United, Hunt Alternatives, John D. ve Catherine T. MacArthur, Open Society Enstitüsü, Open Society Batı Afrika Enstitüsü, Ploughshares, Rockefeller Brothers, Radcliffe Kardeşler Fonu, Stanley Kurumu, Tearfund ve Tinker Kurumu.

Eylül 2013

Ek C: 2010'dan bu yana Avrupa Hakkında Raporlar ve Brifingler

Balkanlar

Hukukun üstünlüğü bağımsız Kosovo, Avrupa Raporu N°204, 19 Mayıs 2010 (Arnavutluk ve Sırbistan da mevcut).

ICJ fikrinin ardından Kosova ve Sırbistan, Avrupa Raporu N°206, 26 Ağustos 2010 (Macarca ve Sırpça da mevcut).

Bosna Hersek Federasyonu - Paralel bir Kriz, Avrupa Raporu N°209, 28 Eylül 2010 (Boşnakça da mevcut).

Bosna: Avrupa'nın Harekete Geçme Vakti, Avrupa Brifing N°59, 11 Ocak 2011 (Boşnakça da mevcut).

Kuzey Kosova: Uygulamada Çifte Egemenlik, Avrupa Raporu N°211, 14 Mart 2011.

Bosna: Saldırıya Uğrayan Devlet Kurumları, Avrupa Brifing N°62, 6 Mayıs 2011 (Boşnakça da mevcut).

Makedonya: Çatışmanın ardından On yıl, Avrupa Raporu N°212, 11 Ağustos 2011.

Bosna: Sırp Cumhuriyeti ne İstiyor?, Avrupa Raporu N°214, 6 Ekim 2011 (Boşnakça da mevcut).

Denetimsiz Brcko, Avrupa Brifing N°66, 8 Aralık 2011 (Boşnakça da mevcut).

Kosova ve Sırbistan: Biraz İyiniyetle Çok Yol Katedilebilir, Avrupa Raporu N°215, 2 Şubat 2012.

Bosna'nun Gordişan Düşümü: Anayasal Reform, Avrupa Brifing N°68, 12 Temmuz 2012 (Boşnakça da mevcut).

Kosova'yı özgür bırakmak: Geriye kalan zorluklar, Avrupa Raporu N°218, 10 Eylül 2012.

Sırbistan ve Kosova: Normalleşmeye Giden Yol, Avrupa Raporu N°223, 19 Şubat 2013 (Macarca ve Sırpça da mevcut).

Bosna'nın Tehlikeli Tangosu: İslamiyet ve Milliyetçilik, Avrupa Brifing N°70, 26 Şubat 2013 (Boşnakça da mevcut).

Kafkasya

Abhazya: Bağımlılığın Derinleştirilmesi, EuAvrupa Raporu N°202, 26 Şubat 2010 (Rusça da mevcut).

Güney Osetya: Tanınmanın Yükü, Avrupa Raporu N°205, 7 Haziran 2010 (Rusça da mevcut).

Azerbeycan: Hassas İstikrar, Avrupa Raporu N°207, 3 Eylül 2010.

Gürcistan: Stabil bir Gelecek Temin Etme, Avrupa Brifing N°58, 13 Aralık 2010.

Ermenistan ve Azerbeycan: Savaşın Önlenmesi, Avrupa Brifing N°60, 8 Şubat 2011 (Rusça da mevcut).

Gürcistan: Javakheti bölgesinin Entegrasyon Zorlukları, Avrupa Brifing N°63, 23 Mayıs 2011.

Gürcistan-Rusya: Komşu Gibi Yaşamayı Öğrenmek, Avrupa Brifing N°65, 8 Ağustos 2011 (Rusça da mevcut).

Azerbeycan'ın IDP yükünü Sırtlanmak, Avrupa Brifing N°67, 27 Şubat 2012 (Rusça da mevcut).

Ermenistan: Devlet Olma Fırsatı, Avrupa Raporu N°217, 25 Haziran 2012.

Kuzey Kafkasya: Entegrasyonun Zorlukları (I), Etnik Köken ve Çatışma, Avrupa Raporu N°220, 19 Ekim 2012 (Rusça da mevcut).

Kuzey Kafkasya: Entegrasyonun Zorlukları (II), İslamiyet Direniş ve Direniş Karşıtlığı, Avrupa Raporu N°221, 19 Ekim 2012 (Rusça da mevcut).

Abhazya: Uzlaşmaya Giden Uzun Yol, Avrupa Raporu N°224, 10 Nisan 2013.

Kıbrıs

Kıbrıs: Mülkiyet Bölünmesinde Köprü Olma, Avrupa Raporu N°210, 9 Aralık 2010 (Yunanca ve Türkçe de mevcut).

Kıbrıs: Çözümüne Doğru Altı Adım, Avrupa Brifing N°61, 22 Şubat 2011 (Yunanca ve Türkçe de mevcut).

Afrodit'in Hediyesi: Kıbrıs Gazı Yeni Bir Diyaloga Güç Verir mi?, Avrupa Raporu N°216, 2 Nisan 2012 (Yunanca ve Türkçe de mevcut).

Türkiye

Türkiye ve Orta Doğu: Hedefler ve Sınırlamalar, Avrupa Raporu N°203, 7 Nisan 2010 (Türkçe de mevcut).

Türkiye'nin İsrail ve İran Krizleri, Avrupa Raporu N°208, 8 Eylül 2010 (Türkçe de mevcut).

Türkiye ve Yunanistan: Ege İhtilafını Bitirme Zamanı, Avrupa Brifing N°64, 19 Temmuz 2011 (Türkçe ve Yunanca da mevcut).

Türkiye: PKK Direnişine Son Verme, Avrupa Raporu N°213, 20 Eylül 2011 (Türkçe de mevcut).

Türkiye: PKK ve Kürtlerin Yerleşmesi, Avrupa Raporu N°219, 11 Eylül 2012 (Türkçe de mevcut).

Türkiye'nin Kürt Çıkmazı: Diyarbakır'ın Manzarası, Avrupa Raporu N°222, 30 Kasım 2012 (Türkçe de mevcut).

Sınırların Karışması: Suriye'nin Türkiye'ye Taşma Riski, Avrupa Raporu N°225, 30 Nisan 2013.

Ek D: Uluslararası Kriz Grubu Mütevelli Heyeti

BAŞKAN

Thomas R Pickering
Amerikan Eski Devlet Müsteşarı;
Amerika, Rusya, Hindistan, İsrail, Ürdün,
El Salvador ve Nijerya Büyükelçisi.

BAŞKAN VE CEO Louise Arbour
Eski BM insan hakları Yüksek Komiseri ve
Eski Yugoslavya ve Ruanda Uluslararası
Savaş Suçları Mahkemesi Başsavcısı

BAŞKAN

YARDIMCILARI

Ayo Obe
Dava Vekili, Lagos, Nijerya

Ghassan Salame
Dekan, Paris Uluslararası İlişkiler Ekolü,
Sciences Po

YÜRÜTME KOMİSYONU

Morton Abramowitz
Eski Amerikan Müsteşar Yardımcısı ve
Türkiye Büyükelçisi

Cheryl Carolus
BK Eski Güney Afrika Yüksek Komiseri ve
ANC genel sekreteri

Maria Livanos Cattau
Uluslararası Ticaret Odası Eski Genel
Sekreteri

Yoichi Funabashi
Rebuild Japan girişimi başkanı; Eski baş
editör, *The Asahi Shimbun*

Frank Giustra
Başkan ve CEO, Fiore Financial
Corporation

Lord (Mark) Malloch-Brown
Eski BM genel sekreter yardımcısı BM
kalkınma programı idarecisi (UNDP)

Moises Naim
Kıdemli Ortak, Uluslararası Ekonomi
Programı, Carnegie Uluslararası Barışa
Destek Kurumu; Eski Baş Editör, *Foreign
Policy*

George Soros
Başkan, Open Society Enstitüsü

Par Stenbäck
Eski Finlandiya Dışişleri Bakanı

DİĞER KURUL ÜYELERİ Kofi

Annan

Eski BM Genel Sekreteri; Nobel Barış
Ödülü (2001)

Nahum Barnea
Yedioth Ahronoth Baş Közyazarı, İsrail

Samuel Berger
Başkan Albright Stonebridge Group LLC;
Eski Amerikan Ulusal Güvenlik Danışmanı

Micheline Calmy-Rey
İsviçre Konfederasyonu Eski Başkanı ve
Dışişleri Bakanı

Wesley Clark
Eski NATO Müttefik Kuvvetler
Kumandanı

Sheila Coronel
Toni Araştırmacı Gazetecilik Uygulaması
Stabil Profesörü; Direktör, Toni Araştırmacı
Gazetecilik Stabil Merkezi, Columbia
Üniversitesi, ABD

Mark Eyskens
Eski Belçika Başbakanı

Joschka Fischer
Eski Almanya Dışişleri Bakanı

Lykke Friis
Eski İklim ve Enerji Bakanı ve Danimarka
Cinsiyet Eşitliği Bakanı; Kopenhag
Üniversitesi Eski Koruyucusu

Jean-Marie Guehenno
Arnold Saltzman Savaş ve Barış
çalışmalarını profesörü, Columbia
Üniversitesi; Eski BM Barış Koruma
Operasyonları Genel Müsteşarlığı

Carla Hills
Eski ABD Konut Bakanı ve ABD Ticaret
Temsilcisi

Lena Hjelm-Wallen
Eski İsviçre Başbakan Yardımcısı ve
Dışişleri Bakanı

Mo Ibrahim
Kurucu ve Başkan, Mo Ibrahim Foun-
dation; Kurucu, Celtel International

Igor Ivanov
Rusya Federasyonu Eski Dışişleri
Bakanı

Asma Jahangir
Pakistan, Yarıgıtay Barosu Başkanı, BM
Din veya İnanç Özgürlüğü Eski Özel
Raportörü

Wadah Khanfar
Kurucu, Al Sharq Forum; Eski Genel
Müdür, Al Jazeera Network

Wim Kok

Hollanda Eski BAŞbakanı
Ricardo Lagos
Şile Eski Başkanı

Joanne Leedom-Ackerman
PEN International Eski Uluslar arası
Sekreteri; Novelist ve Muhabir ABD

Lalit Mansingh
Eski Hindistan Dışişleri Bakanı,
Amerikan Büyükelçisi. and BM Yüksek
Komiseri

Benjamin Mkapa
Tanzanya Eski Başkanı

Laurence Parisot
Başkan, Fransa İşadamları Konfederasyonu
(MEDEF)

Karim Raslan
Kurucu, Direktör ve CEO KRA Group

Paul Reynolds
Başkan ve CEO, Canaccord Financial
Inc.

Javier Solana
Eski AB Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
Yüksek Temsilcisi , NATO Genel Sekreteri
ve İspanya Dışişleri Bakanı

Liv Monica Stubholt
Strateji ve İletişim Üst Düzey Başkan
Yardımcısı, Kvaerner ASA; Eski Norveç
Dışişleri Bakanı

Lawrence H. Summers
ABD Ulusal Ekonomik Konseyi Eski
Direktörü ve ABD Hazine Bakanı; Harvard
Üniversitesi Onursal Başkanı

Wang Jisi
Dekan, Uluslararası İlişkiler Okulu, Peking
Üniversitesi; Üye, Çin Dışişleri Bakanlığı Dış
Politika Danışmanlık Komisyonu

Wu Jianmin
Yönetici Başkan Yardımcısı, Çin Yenilik ve
Kalkınma Strateji Enstitüsü; Üye, Çin
Dışişleri Bakanlığı Dış Politika Danışmanlık
Komisyonu; Eski BM Büyükelçisi (Geneva)
ve Fransa

Lionel Zinsou
CEO, PAI Ortaklar Grubu

BAŞKANLIK KONSEYİ

Kriz Grubu'na önemli destek ve uzmanlık sağlayan seçkin bireysel ve şirket bağışçuları grubu .

Anonim (3)	Yatırım Varlığı	Pierre Mirabaud	Shearman & Sterling
Frank Caufield	Yönetim	Ford Nicholson & Lisa LLP	
Dow Chemical	Steve Killelea	Wolverton	White & Case LLP
Frank Holmes	McKinsey & Company		Neil Woodyer

ULUSLARARASI DANIŞMA KONSEYİ

Kriz grubunun ölümcül ihtilafı önleme çabalarında önemli ro oynayan bireysel ve şirkete bağı destekçiler.

ŞİRKETE BAĞLI Anglo	Silk Road Finance Ltd	David Brown Neil &	Leslie Lishon Harriet
American PLC APCO	Statoil	Sandra DeFeo Family	Mouchly-Weiss Griff
Worldwide Inc. Atlas	Talisman Energy Yapı	Foundation Neemat	Norquist Ana Luisa Ponti
Copco AB BP	Merkezi Construction	Frem Seth & Jane	&
Chevron	and Industry Inc.	Ginns Alan Griffiths	Geoffrey R.
Equinox Partners FTI		Rita E. Hauser George	Hoguet Kerry Propper
Consulting Lockwood	BİREYSEL Anonymous	Kellner Faisel Khan	Michael L. Riordan Nina
Financial Ltd	Ryan Beedie Stanley	Zelmira Koch Polk	Solarz Horst Sporer VIVA
PTT Public Company	Bergman & Edward	Elliott Kulick David	Trust Stelios S. Zavvos
Limited Shell	Bergman	Levy	

**ÜST DÜZEY
DANIŞMANLAR**

Fomer Board Members Kriz Grubuyla birliğini sürdüren ve tavsiye ve desteğine ihtiyaç duyulan

Eski Kurul Üyeleri (o sırada görev yaptıkları diğ her yer ile tutarlılık taşıyan bir boyutta).

Martti Ahtisaari	Eugene Chien	Barbara McDougall	Ed van Thijn
Genel Başkan Emeritus	Joaquim Alberto	Matthew McHugh	Simone Veil
George Mitchell	Chissano	Miklos Nemeth	Shirley Williams
Genel Başkan Emeritus	Victor Chu	Christine Ockrent	Grigory Yavlinski
Gareth Evans	Mong Joon Chung	Timothy Ong	Uta Zapf
Başkan Emeritus	Pat Cox	Olara Otunnu	Ernesto Zedillo
	Gianfranco Dell'Alba	Lord (Christopher)	
Kenneth Adelman	Jacques Delors	Patten	
Adnan Abu Odeh	Alain Destexhe	Shimon Peres	
HRH Prince Turki	Mou-Shih Ding	Victor Pinchuk	
al-Faisal	Uffe Ellemann-Jensen	Surin Pitsuwan	
Hushang Ansary	Gernot Erler	Cyril Ramaphosa	
Oscar Arias	Marika Fahlen	Fidel V. Ramos	
Ersin Arıoğlu	Stanley Fischer	George Robertson	
Richard Armitage	Malcolm Fraser	Michel Rocard	
Diego Arria	Swanee Hunt	Volker Rühe	
Zainab Bangura	Max Jakobson	Güler Sabancı	
Shlomo Ben-Ami	James V. Kimsey	Mohamed Sahnoun	
Christoph Bertram	Aleksander	Salim A. Salim	
Alan Blinken	Kwasniewski	Douglas Schoen	
Lakhdar Brahimi	Todung Mulya Lubis	Christian Schwarz-	
Zbigniew Brzezinski	Allan J. MacEachen	Schilling	
Kim Campbell	Graça Machel	Michael Sohlman	
Jorge Castaneda	Jessica T. Mathews	Thorvald Stoltenberg	
Naresh Chandra	Nobuo Matsunaga	Leo Tindemans	